

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Egészségtudományi Kar

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY- TÖRTÉNETI KONFERENCIA

ABSZTRAKT KÖTET

PÉCS
2017. MÁJUS 18-19.

**NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI
KONFERENCIA**
*INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE HISTORY OF
HEALTH SCIENCES*

RÉSZLETES PROGRAM ÉS ELŐADÁS KIVONATOK
FINAL PROGRAM AND ABSTRACTS

2017. MÁJUS 18-19.
18-19th May, 2017

Szerkesztette
Edited by

Prof. dr. Betlehem József
Dr. habil. Oláh András
Dr. Pusztafalvi Henriette

Pécs, 2017

ISBN 978-963-429-119-0

RÉSZLETES PROGRAM FINAL PROGRAM

2017. május 18-19.

Helyszín - Place of the venue: PTE ETK, Vörösmarty u. 4.

Fővédnök: dr. Ónodi-Szűcs Zoltán egészségügyért felelős államtitkár, EMMI

Védnök: prof. Dr. Bódis József, az MTA doktora, a PTE rektora, a Magyar Rektori Konferencia elnöke

Időpont - Time	Esemény - Event
8:00	Regisztráció - Registration <i>Helyszín: aula - Place: hall</i>
9:30	Megnyitó - Opening Ceremony <i>Helyszín: nagyelőadó terem - place: Central Auditorium</i>
	Prof. dr. Bódis József egyetemi tanár, a PTE rektora, az MTA doktora Prof. dr. Betlehem József egyetemi tanár, dékán PTE ETK
	Plenáris ülés I. - Plenary session I. Üléselnök - Chair: Perkó Magdolna, Budapest <i>Helyszín: nagyelőadó terem - place: Central Auditorium</i>
10:00	Prof. dr. Vlastimil Kozon , Bécs Ápolási Falerisztika – A hivatásos ápolás lenyűgöző története Közép-Európában Nursing Phaleristics– the beautiful history of professional nursing in Central Europe Dr.
10:15	Dr. habil. Oláh András , Pécs A magyarországi ápolóképzés történeti áttekintése a falerisztika emlékein keresztül The overview of the history of Hungarian nursing education through phaleristic heritage
10:30	Balogh Zoltán , Budapest Magyar ápolási folyóirat tudományos perspektívái
10:45	Prof. dr. Betlehem József , Pécs Az egészségtudományi képzések helye a pécsi egyetemtörténetben The place of health sciences education in the history of the university of Pécs
11:00	Prof. dr. Gaal György , Kolozsvár A kolozsvári és a pozsonyi egyetem elűzetésük után Budapesten töltött közös tanévei (1919–1921) The joint academic years of the universities of Kolozsvár and Pozsony at Budapest after their expulsion (1919-1921)
11:15	<i>Kávészünet - Coffee Break</i>

	<p>Plenary session II. - Plenáris ülés II. Ülélnök - Chair: prof. dr. Betlehem József, Pécs</p>
	<p><i>Helyszín: nagyelőadó terem - place: Central Auditorium</i></p>
11:30	<p>Dr. Fedeles Tamás, Pécs Pécs 1367, az első magyarországi egyetem alapítása, működése Pécs 1367, the founding and functioning of the first university of Hungary</p>
11:45	<p>Dr. Puzstafalvi Henriette, Pécs Pécs város egészségügye a két világháború között The health care system in Pécs between the two World Wars</p>
12:00	<p>Séverine Parayre, Párizs Focus on the History of Education and Health with an international perspective Fókusz az oktatás és egészségügy történetén, nemzetközi perspektívában</p>
12:15	<p>Dra. Colleldemon Eulália, Barcelona Learning to be healthy, a matter of social, political and pedagogical order set in the first half of the 20th century in Spain Az egészséges élet megtanulása, egy szociális, politikai és pedagógiai kérdés rendszerének beállítása a XX. század első felében, Spanyolországban</p>
12:30	<p>Dr. Pilkhoffer Mónika, Pécs Az orvosi képzések helyszínei Pécssett 1923 és 1970 között The locations of medical education in Pécs between 1923 and 1970</p>
13:00	<p><i>Ebédzünet - Lunch Break</i></p>
	<p>Gyógyszerésztudomány szekció ülés I. Ülélnök - Chair: prof. dr. Perjési Pál, Pécs</p>
	<p><i>Helyszín: nagyelőadó terem - place: Central Auditorium</i></p>
14:15	<p>Dr. Várszegi László, Pécs A baranyai és pécsi gyógyszerterek története The history of pharmacies in Pécs and in Baranya County</p>
14:30	<p>Prof. dr. Szabó László Gyula, Pécs Emlékezés Lárencz László gyógyszerésztörténészre - Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei c. monográfia Remembering László Lárencz, pharmacology-historian – monograph titled Famous pharmacists of Southern Transdanubia</p>
14:45	<p>Dr. Pál Szilárd, Pécs A Szerecsen Gyógyszertár múltja, jelene és jövője Past, Present and Future of Szerecsen (Saracen) Pharmacy</p>
15:00	<p>Kósa Judit, Pécs Névadónk a példaképtünk Cholnoky László gyógyszerészprofesszor munkássága és életútja - ahogy a Cholnoky László Szakkollégium tagjai látják a Cholnoky Emlékévben Our role model after whom we are named; the works and life of László Cholnoky, pharmacologist professor – as the members of the Cholnoky College see it in the Cholnoky Memorial Year</p>

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI KONFERENCIA

15:15	Dr. Grunda Miklós , Sellye Baranya megye szülőtte: Dr. Brantner Antal gyógyszerész, a „Magyar Kultúra Lovagja” Born in Baranya County: Dr Antal Brantner, pharmacologist, the "Knight of Hungarian Culture"
15:30	Dobson Szabolcs , Budapest A gyógyszerészeti ipar felemelkedése és a szintetikus szerek dominanciájának evolúciója The rise of the pharmaceutical industry and the evolution of dominance of synthetic drugs
15:45	Discussion - Diskusszió
16:00	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>
	Egészség érték szekció ülés Üléseelnök - Chair: prof. dr. Boncz Imre, Pécs
	<i>Helyszín: A1 terem - place: A1 Room</i>
14:00	Kovács Beatrix , Pécs Együtt boldogabb Better together
14:15	Dr. Koller Inez Zsófia , Pécs Health disparities and ethnic classification in Hungary Egészségügyi különbségek és etnikai besorolás Magyarországon
14:30	Dr. habil. Bertók Rózsa , Pécs Egészség-hiányos értékelméletek Health-deficient axiology
14:45	Dr. Beke Szilvia , Gyula A hazai egészséggyenlőtlenségek területi vizsgálatának története - mit nyújt az egészségföldrajz az egészségtudományi képzés számára? History of the Hungarian health disparities field studies – what does the health geography give to the health science education?
15:00	Szabó Ernő , Pécs Collegium funeraticium és collegium tenuiorum: az élet- és egészségbiztosítás ókori előképei? Collegium funeraticium and collegium tenuiorum: the ancient preview of life and health insurance?
15:15	Karácsony Ilona , Szombathely Medikális prevenciók tevékenységek megjelenése és megszilárdulása a közoktatásban – az iskolaegészségügyi ellátás kialakulása hazánkban Introduction and consolidation of medical prevention practices in public education – the development of school health care in Hungary
15:30	Discussion - Diskusszió
15:45	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI KONFERENCIA

	<p>Gyógyszerésztudomány szekció ülés II. Üléelnök - Chair: dr. Horváth Györgyi, Pécs</p>
	<p><i>Helyszín: Nagyelőadó - Place: Central Auditorium</i></p>
16:15	<p>Répay Gábor (ea: Mayer Klára), Pécs muzeális patikaértékei – patikamúzeumok Pécssett Museum worthy values of pharmacies in Pécs – the Pharmacy Museums of Pécs</p>
16:30	<p>Révész Miklós (ea: Dobson Szabolcs), Budapest Háromszáz év gyógyszerei képekben – amikor a fotók mesélni kezdenek Medicines through 300 years in pictures – when the photos start to speak</p>
16:45	<p>Dr. Molnár Zsuzsanna, Budapest A MGYTT www.gyogyszeresztortenet.hu weboldalának bemutatása The introduction of the www.gyogyszeresztortenet.hu website of the Hungarian Society for the History of Pharmacy</p>
17:00	<p>Dr. Kutas Jenő, Pécs Gondolatok Than Károly munkásságáról és a Harkányi gyógyvíz vegyelemzéséről Thoughts on the works of Károly Than and the chemical analysis of the thermal water of Harkány</p>
17:15	<p>Szmodits László (ea: Dobson Szabolcs), Budapest Nendtvich Tamás és Baranyai Aurél gyógyszerészek szerepe az egészség megőrzésében The role of Tamás Nendtvich and Aurél Baranyai, pharmacologists, on maintaining health</p>
17:30	<p>Discussion - Diskusszió</p>
	<p>Betegségek, járványok története szekció ülés Üléelnök - Chair: dr. Buda József, Pécs</p>
	<p><i>Helyszín: A1 terem - place: A1 Room</i></p>
16:00	<p>Bohner Beke Alíz, Baja Egy pécsi orthopédiai-iskola története, avagy a dongalábú gyermekek életminőségének változása The history of an orthopaedic school in Pécs, or the changing life quality of the bandy children</p>
16:15	<p>Hodován Szabina, Pécs A járványos gyermekbénulás rövid története, különös tekintettel Pécs városában The short story of poliomyelitis, concentraing on Pécs</p>
16:30	<p>Varga István, Szekszárd A törvénytelen születés az egészségügyi statisztika tükrében The illegitimate births in light of the health care statistics</p>
16:45	<p>Sipos Dávid, Kaposvár A magyar radiográfusok pályaelhagyási-, és migrációs magatartása The career change and migration behaviour of radiographics</p>
17:00	<p>Discussion - Diskusszió</p>
19:00	<p>Reception - Fogadás Palatinus Hotel Nádor terem - Palatinus Hotel Nádor Room</p>

2017. május 19. (péntek) - 19 May, 2017 (Friday)

Helyszín - Place of the venue: PTE ETK, Vörösmarty u. 4.

Időpont - Time	Esemény - Event
	Intézménytörténet szekció ülés I. Üléelnök - Chair: Sövényi Ferencné, Budapest
	<i>Helyszín: Nagyelőadó - Place: Central Auditorium</i>
9:30	Csőndör Éva , Kaposvár Orvosi Laboratóriumi és Képkalkotó Diagnosztikai analitikus alapszak és szakindítás a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Kaposvári Képzési Központjában Medical Laboratory and Imaging Diagnostics Analyser BSc programme and its introduction at the University of Pécs Faculty of Health Sciences, Training Centre of Kaposvár
9:45	Horváth Marianna , Kaposvár A Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Kaposvári Képzési Központjának története The history of the University of Pécs Faculty of Health Sciences, Training Centre of Kaposvár
10:00	Dr. Deutsch Krisztina , Pécs Az egészségügyi tanárképzés múltja és jelene The past and present of health care teacher training
10:15	Dr. Mészáros Lajos , Zalaegerszeg Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Zalaegerszegi Képzési Központ The University of Pécs Faculty of Health Sciences, Training Centre of Zalaegerszeg
10:30	Harjárné dr. Brantmüller Éva , Kaposvár A védőnői hivatás és képzés története The history of Health Visitor education and vocation
10:45	Discussion - Diskuszió
11:00	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>
	Életutak, élettörténetek szekció ülés Üléelnök - Chair: dr. Ágoston István, Pécs
	<i>Helyszín: A1 terem - place: A1 Room</i>
9:30	Vass Livia , Pécs Madzsarné Jászi Alice - üzenete a múltból, avagy a női egészségkép a múlt század első felében. Madzsarné Jászi Alice – a message from the past, or the female health profile in the first half of the last century
9:45	Dr. habil. Nagy Janka Teodóra , Szekszárd „Mert más, más a Xenodochium ... és más a Nosocomium...” Dr. Babits Mihály, Tolna megyei tisztifőorvos javaslata az egészségügyi és a szegényügyi intézmények szétválasztására (1822) 'Because it is different, different the Xenodochium ... and different the Nosocomium...' The suggestions of Dr Mihály Babits, Tolna County Chief Medical Officer, on the splitting of the health care and poverty management institutes (1822)

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI KONFERENCIA

10:00	Meisznerné Kuklek Noémi , Zalaegerszeg Esztergár Lajos életútja, munkássága és közéleti szerepe The life, work and public role of Lajos Esztergár
10:15	Dr. Paluch Zoltán , Prága Szent-Györgyi Albert üzenete az utókor orvosainak A message from Albert Szent-Györgyi to the later generations
10:30	Pachner Orsolya , Szombathely A kutatás játéka – a játék kutatása: Grastyán Endre The playing research – the research of playing: Endre Grastyán
10:45	Pónusz Róbert , Pécs Egynapos sebészeti ellátások teljesítménymutatóinak értékelése a 2015. évi egészségbiztosítási adatok elemzésével Evaluating the performance indicators of one-day-long surgical procedures by analysing the 2015 health insurance data
11:00	Discussion - Diskusszió
11:15	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>
Intézménytörténet szekció ülés II. Chair - Üléselnök dr. Deutsch Krisztina, Pécs	
<i>Helyszín: Nagyelődó - Place: Central Auditorium</i>	
11:15	Karamánné dr. Pakai Annamára , Szombathely A Képzési Központ megalapításának háttere és a helyi szakmai és tudományos közéletben betöltött szerepe The background of founding of the Training Centre and the role played in the local professional and scientific life
11:30	Szabó Gyuláné , Kaposvár Állandóság és folyamatos megújulás az ápolás és ápolói hivatás történetében Constancy and constant renewal in the history of nursing and the nurse vocation
11:45	Dr. Ágoston István , Pécs A magyarországi kórházak fejlődése az államalapítástól napjainkig The evolution of hospitals in Hungary from the Foundation Day to date
12:00	Prof. dr. Deli József , Pécs A Pécsi Karotinoid Iskola The Carotenoid School of Pécs
12:15	Dr. Csima Melinda , Kaposvár Egészségtudományi tananyag-tartalmak a pedagógusképzésben Health sciences contents in the curriculum of teacher training
12:30	Őriné dr. Bilkei Irén , Zalaegerszeg Magyar középkori egyetemi oktatás kezdetei The beginnings of education at the Medieval University
12:45	Discussion - Diskusszió
13:00	<i>Lunch Break - Ebédszünet</i>

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI KONFERENCIA

	Orvoslás története szekció ülés Üléseelnök - Chair: dr. Máté Orsolya, Pécs
	<i>Helyszín: A1 terem - place: A1 Room</i>
11:30	Sarlós István , Baja A tüdőgondozó Baján 1912-1927 The Dispensary for the diseases of the lungs in Baja 1912-1927
11:45	Somodi Klára , Pécs The Forerunners of Internationalisation – Three Decades of Foreign Language Medical Education at the University of Pécs Az nemzetköziség előfutárai – három évtized idegen nyelvű orvosi képzése a Pécsi Tudományegyetemen
12:00	Dr. Szabó Rita , Budapest The 250-year-old history of hand hygiene in health care A kézhigiénia 250 éves története az egészségügyben
12:15	Dr. Kriskó Edina , Budapest Orvosi pályaképek a két világháború között Medical career prospects between the two World Wars
12:30	Discussion - Diskusszió
13:00	<i>Lunch Break - Ebédszünet</i>

	Egészségnevelés története szekció Üléseelnök - Chair: dr. Pusztafalvi Henriette, Pécs
	<i>Helyszín: Nagyelőadó - Place: Central Auditorium</i>
14:00	Dr. Oszvách Judit , Kolozsvár Egészségnevelés az Erdélyi Iskola című oktatásügyi és népnevelő folyóiratban Health Education in the 'Erdélyi Iskola' educational and public educating journal
14:15	Dr. Sanda István Dániel , Budapest Iskolaorvosok, egészségtanárok javaslatai és hatásuk a századforduló hazai iskolaépítészetére School doctors and health teachers' suggestions and impact on the structure of the school system in the turn of the century in Hungary
14:30	Vass Lívía , Pécs Az ifjúság testi nevelése a 19. század végén az iskolaorvos szemével Physical education of the youth at the end of 19th century through the eyes of a school doctor
14:45	Dr. Nóbik Attila , Szeged Iskola és egészségügy a Néptanítók Lapjában (1868-1892) School and health care in the 'Néptanítók Lapja' journal (1868-1892)
15:00	Balla Imre (ea: Lukácsné Sipkó Gabriella) , Pécs Értekenyítő kurzusok jelentősége és jelenléte az egészségügyi képzésben The importance and presence of sensitizing courses in health care education
15:15	Dr. Rétsági Erzsébet , Pécs Az iskolai testnevelés története a 70 es évektől napjainkig, a tantervi változások tükrében The history of P.E. lessons from the 70s to date in light of curriculum changes
15:30	Discussion - Diskusszió
15:45	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>

NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGTUDOMÁNY-TÖRTÉNETI KONFERENCIA

	Egészségi állapot, egészség-magatartás szekció ülés Üléelnök - Chair: Karamánné dr. Pakai Annamária, Szombathely
	<i>Helyszín: A1 terem - place: A1 Room</i>
14:00	Breitenbach Zita, Pécs Egyetemisták életmódjának és testösszetételének felmérése Surveying the life style and body composition of university students
14:15	Szabó Zoltán, Pécs A növényi alapú étrend múltja, jelene és jövője The past, present and future of vegetable based diet
14:30	Petró Gyöngyi, Pécs Health Status and Development at the second half of 20th Century in Hungary and Austria Egészségállapot és Fejlődés a 20. század második felében Magyarországon és Ausztriában
14:45	Cséplő Máté, Pécs Szépség és az Egészség kapcsolata a XX. században The connection between Beauty and Health in the 20th century
15:00	Ambrusné dr. Kéri Katalin, Pécs A női test és művelése a lányok egészségnevelése a 18-19. században The female body and workings, the health education of women in the 18-19th century
15:15	Discussion - Diskusszió
15:30	<i>Coffee Break- Kávészünet</i>
	Plenáris ülés III., konferencia zárása Üléelnök - Chair: dr. Váradyné Horváth Ágnes
	<i>Helyszín: Nagyelőadó - Place: Central Auditorium</i>
16:00	Dr. Buda József, Pécs A WHO társadalom-egészségügyi programjai különös tekintettel az egészségfejlesztésre The social-health care programmes of the WHO, especially health promotion ones
16:15	Sövényi Ferencné, Budapest Az ápolástudomány interdiszciplináris jellege The interdisciplinary nature of nursing science
16:30	Dr. Weninger Csaba, Arvika Hospital in Stockholm's hearth: The Seraphim Hospital, where Frigyes Karinthy was operated Egy kórház Stockholm szívében: A Seraphim Kórház, ahol Karinthy Frigyes operálták
16:45	Debrődi Gábor, Budapest A mentőtisztképzés története az oxyologia hajnalától napjainkig The history of paramedic education from the dawn of oxycology to date
17:00	Dr. Nagy Zoltán, Pécs „A pécsi – baranyai mentőszolgálatok története” ‘The history of emergency services in Pécs – Baranya County’
17:15	Closin Speech - Program zárása
18:30	<i>Villányi bortúra*</i>

Fakultatív programok

2017. május 19-én

Borkóstolással egybekötött vacsora Villányban (önköltséges)

Guided wine-tour in Villány

Társas programok*:

Group programs*:

- Vezetett látogatás a Szerecsen (Sipőcz) Patika Múzeumban (Mayer Klára, PTE GYTK, adjunktus)
Guided tour in the Szerecsen (Sipőcz) Pharmacy Museum (Klára Mayer)
- A PTE Egyetemi Könyvtár Klimó Gyűjtemény és a 650 éves Pécsi Egyetemtörténeti kiállítás szakvezetéssel történő látogatása
Tour in the University of Pécs Klimó Library and guided tour in the 650 year's old University History exhibitions

Kísérő program*:

Other programs*:

- Pécsi Egyetemi Almanach bemutatása (bemutatója: Lengvári István, a Pécsi Egyetemi Levéltár igazgatója)
Tour about the University Almanac (guided by: István Lengvári, Chief of the University's archives)
- Kongresszusok, Orvosnapok, Egyetemi Napok dokumentumai a Pécsi orvostudományi Egyetemen a közművelődés szolgálatában kiállítás megtekintése (Összeállította: Dr. Buda József CSc)
Documents of Congresses, Medicine Days, University Days in service of public education at the Medical University of Pécs exhibition (Compiled by: Dr. József Buda CSc)
- Schöne Artefakten der professionellen Pflege – Pflegephaleristik kiállítás megtekintése (Összeállította: Prof. dr. Vlastimil Kozon)
Schöne Artefakten der professionellen Pflege – Pflegephaleristik exhibition (Compiled by: Prof. dr. Kozon Vlastimil)

**A programok térítésmentesek.*

**The programs are free*

A programváltoztatás jogát fenntartjuk.

We reserve the right to change the programs.

ELŐADÁS KIVONATOK
ABSTRACTS

A beküldött összefoglalókat a szervezők nem javították, az előforduló formai, helyesírási, stb. hibákért a szerzők felelnek!

Ágoston István¹, Endrei Dóra², Molics Bálint³, Szarka Evelin⁴, Boncz Imre⁵

¹PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet

²PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet, PTE Klinikai Központ

³PTE ETK Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

⁴PTE ETK Dékáni Hivatal

⁵PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet, PTE Klinikai Központ

A MAGYARORSZÁGI KÓRHÁZAK FEJLŐDÉSE AZ ÁLLAMALAPÍTÁSTÓL NAPJAINKIG.

Előadás: Célkitűzések: Jelen tanulmány keretében be kívánjuk mutatni a magyarországi ispotályok és kórházak kialakulását, fejlődéstörténetét az államalapítástól napjainkig, figyelemmel az ispotályok és kórházak kialakulására ható tényezőkre, és a vonatkozó jogszabályi környezetre. Adatok és módszerek: A tanulmány elkészítése során szakirodalmi áttekintés és jogszabáylelemzést alkalmaztunk figyelemmel az adott korszak kórház- és egyháztörténeti írásaira, statisztikai gyűjtemények, levéltárak adataira és a legfontosabb kórházi törvények áttekintésére. Megbeszélés: A honfoglalást után szerzetesrendek alakították ki az ispotályok rendszerét. Kiemelendő az első specializált ellátást nyújtó intézménytípus: a leprosorium. A városi ispotályok fejlődése az Európához viszonyítva később következett be. A török hódoltság és a felszabadítás katonai kórházai átfórmálták a hazai kórháztörténelmet. Mária Terézia uralkodása alatt helyeződött át a hangsúly a szegényellátásról a betegellátásra. 1756-ban kezdődött az első vármegyei kórházépítési program, ekkor 34 ispotály volt, 1 590 ágyszámmal. 1770-ben megszületett a „Generale Normativum in Re Sanitatis”. Az 1840-es években elindul a II. vármegyei kórházépítési program. Az 1876. évi XIV. törvénycikk megteremtette a kórházfejlesztés jogi és gazdasági alapjait, hatására 1869-ben 92 kórház, 1915-re 427 kórház állt a betegek rendelkezésére. A trianoni békeszerződés után 183 kórházban 26 451 kórházi ágyunk volt, ezért indult el a II. kórházépítési program, így 1935-re a kórházak 291-re, míg a kórházi ágyak száma 46 459-re emelkedett. A II. világháború végére a kórházi ágyak kétharmada elpusztult, alig 28 000 ágy volt használható. 1960-ban megindult a III. kórházépítési program, majd megjelenik az 1972. évi II. törvény, amelynek hatására az 1950-es 52 326 ágy helyett a rendszerváltáskor 105 197 ágy található az országban. A rendszerváltást követően az 1996-os ágyszám, és a 2006-os ellátórendszer fejlesztési törvény bázis szemlélettel közel azonos 11-11%-os mértékű ágyszám csökkenést eredményezett, azonban ez utóbbi jelentősen megváltoztatta az aktív és krónikus ágyak arányát 75 vs. 25%-ról, 62 vs. 38%-ra. Következtetések: A tanulmány megismerhetővé tette a kórházak létrejöttét magyarázó tényezőket, mint például a szerzetesrendek, a városi polgárság, a háborús időszakok, és a gazdasági fellendülés. A kórházak számának alakulásában a lakossági egészségügyi szükségletekhez való igazodás figyelhető meg.

Kulcsszavak: ispotály, kórház, kórháztörténelem, kórházi kapacitás, kórházi ágyszám

Bibliográfia:

- ☐ Ágoston I, Vas G, Imhof G, Endrei D, Betlehem J, Boncz I. A magyar egészségügyi kapacitások törvényi szabályozásának változásai. *Egészségügyi. Gazdasági Szemle.* 2009; 47(4):3-7.
- ☐ Ágoston I, Vas G, Endrei D, Zemplényi A, Molics B, Szarka E, Cs. Horváth Z, Boncz I. A magyarországi ispotályok kialakulásának és fejlődésének történelmi áttekintése a 11. – 18. század kezdete közötti időszakban. *Egészségügyi Gazdasági Szemle.* 2012;50(4):
- ☐ Ágoston I; Vas G; Endrei D; Zemplenyi A; Molics B; Szarka E; Cs Horvath Z; Boncz I. A magyar kórházi ellátórendszer fejlődéstörténete a felvilágosult abszolútizmustól a II. világháború végéig. *Egészség-Akadémia.* 2011; 8(4):272-285.

Balla Imre¹, Lukácsné Sipkó Gabriella², Cséplő Máté³, Pusztafalvi Henriette⁴

¹PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

²PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

³PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

⁴PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

ÉRZÉKENYÍTŐ KURZUSOK JELENTŐSÉGE ÉS JELENLÉTE AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KÉPZÉSBEN

Előadás: Érzékenyítő kurzusok jelentősége és jelenléte az egészség tudományi képzésben Balla Imre¹, Cséplő Máté¹, Pusztafalvi Henriette² 1PTE Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola, hallgató 2PTE Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet, adjunktus Bevezetés: Fontos szerepet kell vállalnunk a társadalmi érzékenyítésben, aminek hatékony, befogadó közege lehet a felsőoktatásban résztvevő hallgatók köre. Számos hazai és nemzetközi kutatásban olvasható, hogy akik saját élményeket szereznek fogyatékos embertársaink lehetőségeiről és nehézségeikről elfogadóbbá, toleránsabbá, segítőkészebbé válnak. Lényeges kiemelni, hogy a Földön, több mint egy milliárd fogyatékos ember él, ez a világ népességének hozzávetőlegesen 15 százaléka (World Report on Disability, 2011). Az emberiség tudatában túl régen éltek és túl mélyen begyökereztek a fogyatékosággal kapcsolatos negatív sztereotípiák (Neufeldt–Mathieson 1995). Hazánkban a negatív attitűdök a tévhit és előítéletek akadályt jelentenek. Amikor az egészségügyi dolgozók nem látnak a fogyatékoságon túl, a pedagógusok nem látják a fogyatékosággal élő gyermekek értékeit, a munkaadók diszkriminálják a fogyatékosággal élő dolgozókat, és a családoknak alacsony elvárásai vannak fogyatékosággal élő hozzátartozóikkal szemben. Cél: Célként határoztuk meg, hogy a kurzusok által közvetített ismeretek érzékenyítsék a résztvevő hallgatókat a sérült emberek, a fogyatékkal élő és nehezen kommunikáló személyek iránt, hozzájárulva ezzel egy mindenki számára használható világ szubjektív oldalának javításához, az emberektől, gondolkodásuktól, hozzáállásuktól függő elfogadóbb világ megeremtéséhez. Célunk volt továbbá felmérni azt, hogy az Egészségtudományi képzésben hol jelennek meg ezek a kurzusok. Eszközök: Pécsi Tudományegyetemen létrejött Fogyatékosági Munkacsoport nyomán 2011-ben végzett vizsgálatát megismételtük, tehát 2017-ben egy áttekintő felmérést végeztünk. Eredmények: Az elmúlt közel hat évben lényeges különbséget, illetve javulást nem tapasztaltunk a fogyatékosági ismeretek bővítése kapcsán. Következtetések: Fontos, hogy a nyilvánosság jobban megismerje a fogyatékoságot, nézzen szembe a negatív szemlélettel, és próbálja elfogadóan képviselni a fogyatékoságot (World Report on Disability, 2011). A fogyatékosággal kapcsolatos ismeretek, hiedelmek, tévhit és attitűdök összegyűjtése segíthet azonosítani, és szűkíteni a rést a nyilvánosság és a fogyatékoság közt, hidat képezhet az oktatáson és az információk megosztásán keresztül a társadalom felé. Kulcsszavak: fogyatékoság, érzékenyítés, attitűd

Kulcsszavak: fogyatékoság, érzékenyítés, attitűd

Bibliográfia

- Összefoglaló jelentés (World Report on Disability, 2011)
- A Taigetosztól az esélyegyenlőségig (Neufeldt–Mathieson 1995)
- Társadalmi távolság vizsgálata egyetemi hallgatók körében (Sajti – Tigyi, 2010)

Balogh Zoltán¹, Hirdi Henriett Éva²

¹SE ETK, Alkalmazott Egészségtudományi Intézet Ápolástan Tanszék, Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara

²Nemzeti Adó- és Vámhivatal Képzési Egészségügyi és Kulturális Intézete, Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara

MAGYAR ÁPOLÁSI FOLYÓIRAT TUDOMÁNYOS PERSPEKTÍVÁI

Harminc éves az egyik legtekintélyesebb szakmai kiadvány, a NŐVÉR folyóirat, mely „Az ápolás elmélete és gyakorlata – Tudományos és továbbképző” alcímet viseli. A NŐVÉR című folyóirat kiadási jogát 2007. január 1-jétől a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamarának adta át az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet, s a pécsi székhelyű Magyar Ápolástudományi Társaság szakmai együttműködését is bírja. A kiadvány évente 6 számmal jelenik meg, s postai úton jut el a lap előfizetőihez. A folyóiratban megjelent eredeti közleményeket – a magyarországi ápolási folyóiratok közül egyetlenként – a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Doktori programja, valamint a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Doktori Iskolája is elismeri és beszámítja, ezen kívül az EBSCO CINAHL nemzetközi ápolástudományi adatbázis indexeli. A NŐVÉR a szélesen értelmezett ápolási professzió független szakmai orgánuma. Célja, hogy tudományos igénnyel készített írások megjelentetésével elméleti ismeretek átadása mellett a szakemberek gyakorlati tevékenységét, szakmai fejlődését, így a pontszerző továbbképzési kötelezettségének teljesítését is elősegítse. A folyóirat a folyamatos önképzés támogatásával továbbra is hozzá kíván járulni a hatékony betegellátáshoz, valamint a XXI. század kihívásainak és követelményeinek megfelelni képes ápolók képzéséhez, továbbképzéséhez. A NŐVÉR újság hatékonyan kíván hozzájárulni az egészségügyi szakdolgozók szakmai fejlődéséhez.

Kulcsszavak: ápolási publikáció, ápolástudomány, ápolástudományi folyóirat, NŐVÉR

Bibliográfia:

- 📖 Balogh Z, Borbás I, Lakó E (szerk.) Az ápolás helyzete Magyarországon. Budapest: Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet (ETI), 2008. p: 45 2.) Betlehem József: Magyar Ápolástudományi Társaság. Nővér, 2005. (18. évf.) 2. sz. 42. old. 3.) Borbás Ilona: A NŐVÉR lappal kapcsolatos kérdőíves felmérés eredményei
- 📖 Nővér, 1995. (8. évf.) 3. sz. 30. old. 4.) Fedineczné Vittay Katalin: Referáló laptól a tudományos igényű folyóirattig: A NŐVÉR serdülőkorra és felnőtté válása (1993-2004) Nővér, 2012. (25. évf.) 5. sz. 3-11. old. 5.) Zrínyi Miklós: Kihívások a NŐVÉR folyóirat előtt. Nővér, 2003. (16. évf.) 6. sz. 34. old.

Beke Szilvia¹

¹Gál Ferenc Főiskola Egészség- és Szociális Tudományi Kar Egészségtudományi Intézet

A HAZAI EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK TERÜLETI VIZSGÁLATÁNAK TÖRTÉNETE - MIT NYÚJT AZ EGÉSZSÉGFÖLDRAJZ AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KÉPZÉS SZÁMÁRA?

Előadás: Hazánk egészségügyi ellátásában és a lakosság egészségi állapotában felmerülő egyenlőtlenségek immáron a társadalmi párbeszédén túlmutatva, egyre több olyan kérdést vetnek fel, melyek a folyamatok térbeli elrendeződését, annak ok-okozati összefüggéseinek kutatását indokolják. Ezek a kérdések szinte egy időben keltették fel az érdeklődést az orvostudomány és a geográfia kutatói körében, mellyel megteremtették a még napjainkban is erőteljesen formálódó egészségföldrajz hazai alapjait. A tudományterület gyökerei, mind az orvostudomány, mind a földrajz tekintetében hosszú múltra vezethetők vissza, azonban mindkét terület más és más nézőpontból és más módszerekkel vizsgálja a főbb problémaköröket. Az orvostudomány felől a megelőző orvostudomány, mintegy analitikus módszerekkel leírja és feltárja az okokat egy-egy terület egészségügyi problémáit áttekintve, míg az egészségföldrajz, térben és időben társadalmi, gazdasági, környezeti és egyéb szempontokat is figyelembe véve - túlmutatva a leíró jellegén - próbál válaszokat találni a hatékony prevenció kérdésköreire. Demográfiai kérdések térképészeti megjelenítése már a 16-18. századtól megfigyelhető, azonban az orvostudomány és a geográfia szorosabb összefonódására a nagy járványok adták meg a lehetőséget. A tradicionális egészségföldrajz számos (orvosföldrajz) rendkívül értékes kutatási eredményt tudhat magáénak, ezek publikálása 1966-tól a GEOGRAPHIA MEDICA HUNGARICA, majd 1969-től GEOGRAPHIA MEDICA néven ismert nemzetközi folyóiratban történt egészen 1994-ig. A modern irányzat kialakulásához és fejlődésének első lépéseihöz tartozott az egészségügyi rendszer földrajza, mely mind térbeli, hozzáférhetőségi és finanszírozásbeli egyenlőtlenségekre világított rá. A kutatási terület súlya az 1980-as évektől folyamatosan nőtt, jeles képviselői Dr. Orosz Éva, valamint a vonzáskörzetek vizsgálatá kapcsán nem mehetünk el Dr. Tóth József neve mellett sem, akinek munkássága ugyan Békés megyében kezdődött, de későbbiekben szorosan összefonódott Pécs városával. Munkássága révén a földrajzon belül is egyre elfogadottabbá váltak az olyan határterületek, mint az egészségföldrajz, s az ugyancsak pécsi kötődésű Prof. Dr. Ember Istvánnak köszönhetően a földrajzi szemlélet is egyre nagyobb teret hódított a megelőző orvostudomány és az orvosképzés területén is. Az előadás az NKFIH K119574 pályázat támogatásával készült.

Kulcsszavak: egészségföldrajz, területi egyenlőtlenség, oktatás

Bibliográfia:

- Ember I.-Pál V.-Tóth J. Egészségföldrajz, Medicina 2013
- Pál V. –Tóth J. : Egészségföldrajz Lomart, 2007
- Pál V. : Fogalmi kérdések, történeti csomópontok, kutatási irányzatok az egészségföldrajzban. Földrajzi Értesítő, 2005

Bertók Rózsa¹

¹PTE BTK FMI Filozófia Tanszék

EGÉSZSÉG-HIÁNYOS ÉRTÉKELMÉLETEK

Előadás: Az egészség mint érték nem jelenik meg expressis verbis az arisztotelészi erénytábla értékeiben, így az összes erény összeadó értékeként fogható fel, mely a poliszpolgár és közösségének egységeként is értelmezhető. A különböző fajtái az erényeknek az érzelmekkel, a társadalmi cselekvéssel és érintkezéssel kapcsolatos helyes magatartást tanítják, míg van köztük néhány jellem-érték. A hármas érték-konstrukció eltér az általános európai, későbbi duális formáktól, így árnyaltabban tudja kifejezni az elvárt középtől való eltérés módjait. A középértéken felépülő erénytábla értékeit vizsgáltuk egyetemi hallgatókkal 1995 és 2005 között, aminek eredménye megdöbbentette a hazai és külföldi közönséget is. A kutatás lényege az volt, hogy megkérdezzük a hallgatókat arról, hogy milyen cselekvéseket, jellemértékeket kínál/kínál számukra a környezetükben az iskola, a baráti kör, a szabadidős programok, a médiák. A kapott eredmény hátterét igyekszünk feltárni a tanári teljesítmények hatékonysága, a megfelelő mennyiségű és minőségű tananyagok kiválasztása érdekében. A digitális kor kihívásai korábban soha nem látott változásokat követelnek minden felelős társadalmi szereplőtől a „zombi apokalipszis” megelőzése okán.

Kulcsszavak: kardinális erények, középértékek, Arisztotelész, sztoikusokkkk

Bibliográfia:

- S. D. Ross (1996) Arisztotelész, Bp., Osiris
- A. Comte-Sponville (1998) Kis könyv a nagy erényekről
- Bertók Rózsa (2013) Bevezetés az etika történetének tanulmányozásába, Virágmandula-Ethosz

Betlehem József¹

¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KÉPZÉSEK HELYE A PÉCSI EGYETEMTÖRTÉNETBEN

A Pécs-Baranyai egészségügyi képzés történetének a gyökerei hosszabb időre nyúlnak vissza, mint a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem megalapítása és pécsi elhelyezése. Ugyanakkor a régió egészségügyi ellátásában az ún. „egészségügyi segédszemélyzet” mindig is jelentős szerepet játszott. Az egyetem orvostudományi karának indulásával egyértelműen szükség volt a szakdolgozók munkájára, amiben a gyermekápoló képzés reformját rektorként Heim Pál is szorgalmazta. A bábaképző ugyancsak meghatározó szerepet töltött be a város életében a 19-20. század fordulóján. A legmarkánsabb változást a pécsi egészségügyi középfokú képzésben a II. világháború utáni időszak jelentette, míg a felsőoktatási egészség tudományi képzésekben 1989-től következett be dinamikus fejlődés. Ebből kiemelhető, hogy az országban elsőként indult meg a kiegészítő egyetemi okleveles ápoló (2000), majd az okleveles védőnőképzés (2002). Az egyik legszélesebb profillal egészség tudományi doktori képzés is kezdetét vette 2006-tól a Pécsi tudományegyetem Egészségtudományi Karán. Mára az országban egyedülálló módon a Pécsi Tudományegyetem fenntartásában működik középfokú egészségügyi-és szociális képzés, valamint a képzés folytatásának lehetőségét biztosító felsőoktatási egészség tudományi képzés. A képzési paletta a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ és a város, továbbá a régió egészségügyi szakemberigényét is hivatott kielégíteni.

Kulcsszavak: egészség tudományi képzés, egészségügy

Óriné Bilkei Irén¹

¹Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára

A MAGYAR KÖZÉPKORI EGYETEMI OKTATÁS KEZDETEI

Az egyetemek (universitas) a kora- középkori Európában létrejött autonóm oktatási és tudományos intézmények. Kialakulásukat a tudományok 12. századi fejlődése és az iskolászerű oktatás intézményesülése segítette elő.

Az európai egyetemek alapításának 3 korszaka különíthető el:

1. A 11. – 12. század fordulóján a már működő egyházi oktatási intézményekre épülve. (Bologna, Párizs)

2. A 14. századtól pápai vagy uralkodói jóváhagyással létrejött intézmények. (Nápoly, Róma, közép-európai egyetemek)

3. Nagyobb városok egyetemei (Wittenberg, Freiburg)

Az egyetemek alapvető szervezetei a nemzetek (natio) és a bursák voltak. A maihoz hasonlóan az azonos diszciplínákat oktató iskolák karokra (facultas) tagolódtak: artes (kb. megfelel a mai bölcsészkar), jog, teológia és orvostudomány. A teológiai kart nem szervezheték meg minden egyetemen. Az artes karon a hét szabad művészetet oktatták, ennek elvégzése után a hallgatók borostyánkoszorús (baccalaureus) fokozatot kaptak, ezután lehetett csak ma többi karon tanulni. Megjegyzendő, hogy sokan nem a fokozatszerzés miatt jártak egyetemre, hanem kapcsolatokat akartak gyűjteni, és világot látni. Az egyetemi élet a beiratkozással kezdődött (immatriculatio), a matriculák nagyon fontos forrásai a középkori egyetemek kutatásának. A hallgatók ezután valamiféle nem hivatalos beavatási szertartáson (beania) estek át, amely többnyire druva tréfaból állt. A tanítás a memorizáláson alapult, de az írás-olvasás művelésének nagy fontosságot tulajdonítottak, az egyházi és világi íráskultúra nem is vált el egymástól élesen. A tanítás a mainál hosszabb téli és nyári félévekre tagolódtott napi 10-12 órás tanulással. A diákok, jóllehet mind öltözködésüket, mind viselkedésüket szigorúan szabályozták, mindig találtak lehetőséget a nem mindig kulturált szórakozásra is. A középkori Magyarországon 3 rövid életű kísérletet leszámítva nem működött egyetem. A tanulni vágyó nemesi vagy polgári származású ifjak a közeli Bécs, Prága és Krakkó esetleg Bologna egyetemein tanulhattak, ez volt a peregrinatio. A középkori Magyarország első egyeteme a z I. (Anjou) Lajos király által 1367-ben alapított pécsi volt, ezt követte 1395-ben Luxemburgi Zsigmond király óbudai egyeteme, majd 1467-ben Hunyadi Mátyás király Pozsonyi Academia Istropolitana-ja. Egyik magyar felsőoktatási intézmény sem működött néhány évtizednél tovább, ennek oka egyrészt finanszírozásuk bizonytalanságában keresendő, másrészt pedig abban, hogy mivel a királyság vezető tisztségeinek betöltéséhez nem volt szükséges egyetemi fokozat, nem is volt igazán igény a felsőfokú tanulmányokra.

Kulcsszavak: középkor, egyetem, oktatás

Bibliográfia:

- Régi magyar egyetemek emlékezete. Memoria Universitatum et scholarum maiorum Regni Hungariae 1367 – 1777. Szerk. Szögi László. Budapest, 1995.
- Fedeles Tamás: 1367 Pécs/Fünfkirchen. Die erste ungarische Universität. In: Specimina Nova Pars Prima Sectio Mediaevalis. A Pécsi Tudományegyetem Középkori és Koraiújkori Történeti Tanszékének Történeti Közleményei 8 (2015) 109 – 137.
- Haraszti Szabó Péter – Kelényi Borbála – Szögi László: Magyarországi diákok a prágai és a krakkói egyetemeken (1348 – 1525) I. kötet. Budapest, 2016. (Magyarországi diákok középkori egyetemeken2.)

Bohner-Beke Aliz¹, Vass Lívía², Leidecker Eleonóra³, Pusztafalvi Henriette⁴

¹Eötvös József Főiskola Pedagógusképző Intézet

²PTE TTK Sporttudományi és Testnevelési Intézet

³PTE ETK Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

⁴PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

EGY PÉCSI ORTOPÉDIAI-ISKOLA TÖRTÉNETE, AVAGY A DONGALÁBÚ GYERMEKEK ÉLETMINŐSÉGÉNEK VÁLTOZÁSA

Előadás: Prof. Dr. Kránicz János 1962-1968-ig tanult a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. Első és egyetlen munkahelye a pécsi Ortopédiai Klinika, melyet 1999-től a Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kar első évfolyamaként induló gyógytornász szak szakvezetősége egészített ki. Volt szerencsém ezen az évfolyamon harmadévesként az ortopédiával és az ortopédiai fizioterápiával megismerkedni, és Kránicz Professzor Úr munkájához kapcsolódni. Szinte magától értetődő volt, hogy a dongaláb kezelésével kapcsolatos kutatási terület lesz a témám, és ennek hagyományozási szándékával kerültem a pécsi Ortopédiai Klinika speciális dongaláb szakrendelésére. Amikor 2010 december év végén elsőként költözött a 400 ágyason működő Ortopédiai Klinika az Akác utcai telephelyre, akkor kerültek elő azok a diák, amelyek a közel 40 éves munkásságot őrzik. Ebből az 564 digitalizált diából válogatva, és a teljesség igénye nélkül kerül néhány bemutatásra, és elsősorban azok, amelyek alkalmasak arra, hogy a dongalábak múltját feltárják. Még ma is érvényes megállapítások, elvek (A konzervatív kezelés elvei) olvashatóak a diaképeken, és a mozgásszervi elváltozások sokszínűségén keresztül mutatják be a rendkívüli eseteket, beleértve a dongalábakat is. Az idejében megkezdett konzervatív kezelés fontossága, az utókezelés vagy gondozás jelentősége, és a mozgásterápia hangsúlyozása vonul végig a munkásságon. Ezen képanyag között található a dongaláb elnevezésének diaképe, ami a Szendrői Miklós által szerkesztett (2005) "Ortopédia" könyv hasábjain is olvasható a "Gyermekkori lábdeformitások - Kránicz János" fejezetben. A mai szemléletben a változás leginkább a kezelésben tapasztalható. A dongaláb kezelésében a konzervatív és műtéti eljárás megválasztásánál a konzervatív felé tolódik a hangsúly, és az elsődlegesen alkalmazott kiterjesztett lágyrészműtétekről a Ponseti módszer felé mutat a jövő.

Kulcsszavak: pécsi, dongaláb, története, múltja, Kránicz

Bibliográfia:

- Szepesi Kálmán: A láb betegségei. In: Vízkelety Tibor (szerk.): Az ortopédia tankönyve. Alliter, Budapest, 2002
- Kránicz János, Tóth Kálmán: A láb betegségei. In: Szendrői Miklós (szerk.): Ortopédia. Semmelweis, Budapest, 2005
- Dr. Szabó Miklós Károly: Beszámoló a Ponseti technika forrásánál tett tanulmányútról. In: Magyar Traumatológia, Ortopédia, Kézsebészet, Plasztikai Sebészet. 2013.56.2. 181-184.

Breitenbach Zita¹, Szabó Zoltán², Raposa L. Bence³, Kubányi Jolán⁴, Figler Mária⁵

¹PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

²PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

³PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

⁴Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége

⁵PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

EGYETEMISTÁK ÉLETMÓDJÁNAK ÉS TESTÖSSZETÉTELÉNEK FELMÉRÉSE

Előadás: Bevezetés/Célkitűzés: Az „E3 – Energia-egyensúly Egészségprogram Egyetemistáknak” elnevezésű projekt céljaul tűzte ki, hogy felmérje a hazai egyetemisták tápláltsági állapotát, táplálkozási szokásait és egyéb életmódbeli tényezőit, valamint egyedülálló módon a hallgatóknak térítésmentesen dietetikai szaktanácsadást biztosított. Anyag és módszer: A programot a Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége három hazai egyetem (Budapesti Corvinus Egyetem Élelmiszertudományi Kar, Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar) együttműködésével valósította meg 2012-től 2015-ig. A testtömeg és testösszetétel-mérése OMRON BF511 készülékkel, a táplálkozásra és az életmódra vonatkozó adatok felvétele saját szerkesztésű kérdőívvel történt. Eredmények: A hallgatók csaknem egyharmada az egészségügyi felsőoktatásban tanult és a felmérésben több nő (n=3058) vett részt. Az (n=5174) átlagos testtömegindex a normál tartományba esett, de a túlsúlyosok/elhízottak aránya a 20%-ot meghaladta. A diákok 64%-a az életkorúknak megfelelő testzsír-százalék kategóriába tartozott. A nemek között minden esetben (testtömegindex, testzsír, vázizom, viscerális zsír százalékok) szignifikáns eltérést tapasztaltunk (p<0,001). A cukortartalmú ételek, desszertek a hallgatók csaknem felénél (49,5%) hetente háromszor vagy többször szerepeltek az étrendben. A nagy visceráliszsír-százalékúak (>9%) kevesebb zöldséget, gyümölcsöt (p<0,001) és teljes őrlésű gabonaféléket (p=0,036) fogyasztottak, ugyanakkor hetente többször választottak alkoholos italokat (p=0,006). A hallgatók 72,9%-a nem dohányzott és 45,5%-uk rendszeresen végzett valamilyen sporttevékenységet. Következtetés: Az egyetemisták táplálkozása és fizikai aktivitása a hazai felnőtt lakossághoz képest jobbnak bizonyult, ugyanakkor további fejlesztés és változtatás szükséges, hiszen a leendő szakembereknek életmódjukkal és testalkatukkal hiteles példaként kell szolgálniuk hivatásuk gyakorlása során.

Kulcsszavak: egyetemisták, életmód, táplálkozás, testösszetétel

Bibliográfia:

- G. Sun, R.A. Acheampong, H. Lin, V.C. Pun, Understanding Walking Behavior among University Students Using Theory of Planned Behavior, Int. J. Environ. Res. Public Health. 12 (2015) 13794-806. doi: 10.3390/ijerph121113794
- S.S. Gropper, K.P. Simmons, L.J. Connell, P.V. Ulrich, Changes in body weight, composition, and shape: a 4-year study of college students, Appl. Physiol. Nutr. Metab. 37 (2012) 1118-23. doi: 10.1139/h2012-139
- A. Papadaki, G. Hondros, J.A. Scott, M. Kapsokefalou, Eating habits of University students living at, or away from home in Greece, Appetite. 49 (2007) 169-176. doi:10.1016/j.appet.2007.01.008

Buda József¹

¹PTE ETK

A WHO TÁRSADALOMEGÉSZSÉGÜGYI PROGRAMJAI KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSRE

Előadás: A WHO társadalomegészségügyi programjai különös tekintettel az egészségfejlesztésre. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) megalakulásakor, 1945-ben elfogadott deklaráció egyik mondata már így hangzik: „A medicina a béke egyik oszlopa”. Itt már elhatároltak egy szakosított intézmény az Egészségügyi Világszervezet, EVSZ (World Health Organisation, WHO) megalapítását, amely majd az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsához tartozik. A „Világszervezet” elnevezés arra kívánt utalni, hogy ez a szervezet valóban az egész világot fogja át, s hogy abba bármely ország beléphet. Ugyanez a konferencia mondta ki azt is, hogy a népek egészsége alapvető feltétele a világbékeének és biztonságának. Néhány előkészítő tárgyalás után 1946-ban elfogadták a WHO alkotmányát New Yorkban. Ezután azonban közel 2 évre volt szükség míg az EVSZ ténylegesen működni kezdhett. Az EVSZ első közgyűlése már Genfben ült össze a „Népszöveg” egykori székházban. Az EVSZ Alkotmánya bevezetőjében kimondja, hogy „a következő elvek a népek boldogságának, harmonikus kapcsolatainak és biztonságának alapjául szolgálnak”: „AZ EGÉSZSÉG A TELJES FIZIKAI, SZELLEMI ÉS SZOCIÁLIS JÓLLÉT ÁLLAPOTA ÉS NEM CSAK A BETEGSÉG ÉS NYOMORÚSÁG HIÁNYA.” Az EVSZ globális tevékenysége révén új remény jelent meg a világ népei számára. A fertőző betegségek elleni küzdelem, az egyes országoknak nyújtott technikai segítség, az oktatási programok, valamint az egyes segélyprogramok soha nem látott eredményeket hoztak. Mindezek ellenére nem sikerült biztosítani mindazt, amit az EVSZ alkotmányában és ebből fakadóan az egészség definíciójában is megfogalmaztak. Egyrészt szükségessé vált, hogy létrehozzák az EVSZ regionális irodáit, mivel az egyes földrészekben mások a hangsúlyozottan megoldandó feladatok, másrészt cél az, hogy az egészség pozitív értelmet nyerjen az emberek tudatában: a fő hangsúlyt az egészség fejlesztésére és a betegségek megelőzésére kell helyezni. A felismerést követően az EVSZ ezen kihívások jelentőségét érzékelve az eddigi programok megtartása mellett, a 30. Közgyűlésen (1977-ben) történelmi jelentőségű határozatot hozott, amely széles körben „EGÉSZSÉGET MINDENKINEK 2000-RE” címen vált ismertté. A határozatot követően az egészségi állapotot illetően, valamint az egészségügyi ellátásra vonatkozóan egy egész sor új megközelítést dolgoztak ki, melyek közül kiemelkedik: Az Alma-Atai Deklaráció, Regionális stratégia az európai régió számára, valamint Az Ottawai Charta.

Kulcsszavak: WHO, Társadalomegészségügyi programok

Collelldemont Eulália¹

¹University of Vic

LEARNING TO BE HEALTHY, A MATTER OF SOCIAL, POLITICAL AND PEDAGOGICAL ORDER SET IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY IN SPAIN

Előadás: Images and films as objects of study give insights into cultural practices and can be seen and analysed as a representation of the future desired. The representation of the body becomes propaganda aimed at modifying people's behaviour. The creation of a model is the result of different influences coming from social, political and pedagogical surroundings. One example, which is the focus of this paper, is to understand how the culture of physical education was 'invented', further developed and consolidated. In the Spanish context, the concern for body development began at the beginning of the 20th century with the contributions of the orthopaedic and the paediatric movements. However, it was not until the end of the 1920s that this concern absorbed pedagogical elements.

This paper focuses on the four periods of the Spain history. The four periods are:

- the Monarchy of the beginning of 20th century (1900-1923), considered as the prelude: Rediscovering the body as a corporeal nature education.
- the dictatorship of Primo de Rivera (1923-1930), with the recovery of the homeland-body.
- the II Republic (1931-1936), with an education for a sensitive and self-responsible body.
- and the period of Civil War (1926-1939), At the beginning of the Civil War physical education and education in general had two different focus. On one hand, from the republican side- joining the republicans, communist and anarchist-an intense pedagogic activity disseminated by films, documentaries.

At the same time, although with dissenting connotations and extensions, we find the body education statement established from Franco regime during the war. The same topics now developed by the republican side can be highlighted in the newsreels on educative topics. Despite this, the ideological characteristics standing out are inherent to the regime. The settings announced as growth areas, were settings with austere decoration only disrupted by political symbols. The message given by the propagandistic Franco regime body, that the 'race and genre' stereotypes should be boosted was clear. The paper documented how through photography and films the body became a metaphor of a social project. Hygienic, healthy and well-built youths were imagined as the most desirable future generation for the country.

Kulcsszavak: Visual sources; history of body education; political and social purposes, Spain

Bibliográfia:

- CONRAD VILANOU, JORDI PLANELLA (coords.) Cos, esport i pedagogia. Historia i discursos (Barcelona: Editorial UOC, 2012)
- ENRIQUE PERDIGUERO et al "Films in Spanish Health Education: The Case of Child Health (1928-1939).", *Hygiea Internationalis*, 6, no.2 (2007): 79 <http://www.ep.liu.se/ej/hygiea/v6/i2/a06/hygiea07v6i2a6.pdf> [accessed February 2017]
- MIGUEL ANGEL BETANCOR, CONRAD VILANOU (eds.)La historia de la Educación física y el deporte a través de los textos (Barcelona: ULPGC-PPU, 1995)
- MAGÍ CRUSELLS, La Guerra Civil Espanyola: Cine y Propaganda (Barcelona: Ariel, 2003)

Cséplő Máté¹, Balla Imre², Barcsi Tamás³, Pusztafalvi Henriette⁴

¹PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

²PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

³PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet

⁴PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

SZÉPSÉG ÉS AZ EGÉSZSÉG KAPCSOLATA A XX. SZÁZADBAN

Előadás: Szépség és az Egészség kapcsolata a XX. században Cséplő Máté PTE Egészségtudományi Doktori Iskola, hallgató, Balla Imre PTE Egészségtudományi Doktori Iskola, hallgató, Dr. Barcsi Tamás PTE ETK Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék, adjunktus, Dr. Pusztafalvi Henriette, PTE ETK Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék, adjunktus Bevezetés: Számos kutató, művészettörténész, író foglalkozott és foglalkozik napjainkban is a szépségkultusz és a hozzá kapcsolódó társadalmi jelenségek körével. A szépség, mint ideál meghatározza mindennapjainkat, befolyásolja társas kapcsolatainkat és alkalmazkodásra készített bennünket. Előadásunk célja, bemutatni a szépség kultuszának és aktuális ideáinak változását a XX. század évtizedein keresztül napjainkig. Összefoglalni az adott időszakok szépségideáljait és a bizonyos tekintetben hozzájuk szorosan társuló divattrendeket. Áttekintést adni a szépségideálok, mint pl. a soványság ideálképnek elérése okozta egészségügyi kockázatokról. Röviden szemléltetni a testképzavar, az önértékelési problémák, a test tárgyiasulásának és a nemi sztereotípiák erősödésének szépségkultusszal való szoros viszonyát. Továbbá bemutatjuk a szépségideállal kapcsolatos negatív médiaüzenetek okozta szorongás és az önmagunkkal való elégedetlenségérzés jelenségét. Szemléltetjük a különböző divatirányzatokat és az azok követését befolyásoló szépségideákat és e témában készült, főként az egyetemünkön végzett tudományos kutatások összefoglalóját adjuk, másodlagos forrásokat felhasználva. Kulcsszavak: Szépség, divat, egészség Bibliográfia: I: Meskó Norbert (2012) A szépség Eredete Pro Pannonia Kiadó Pécs, II: Naomi Wolf (1990) The Beauty Myth Brockman New York, III: Csipes Antal (2006) Divattükör, Osiris Kiadó, Budapest, IV: F. Dózsa Katalin (2014) Megbámulni és megbámultatni L'Harmattan kiadó, Budapest

Kulcsszavak: Szépség, divat, egészség

Bibliográfia:

- 📖 Meskó Norbert (2012) A szépség Eredete Pro Pannonia Kiadó Pécs
- 📖 Naomi Wolf (1990) The Beauty Myth Brockman New York
- 📖 Csipes Antal (2006) Divattükör, Osiris Kiadó, Budapest
- 📖 F. Dózsa Katalin (2014) Megbámulni és megbámultatni L'Harmattan kiadó, Budapest

Csima Melinda¹

¹KE Pedagógiai Kar

EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI TANAGYAG-TARTARTALMAK A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Előadás: Az egészségtudományhoz köthető tananyag-tartalmak számos képzési területen megjelennek, mely egyértelműen jelzi e tudományág interdiszciplináris jellegét. Az egyes képzési területekhez tartozó különböző szakok esetén azonban ezek a tartalmak más-más hangsúllyal jelennek meg. A pedagógusképzés vonatkozásában megfigyelhető, hogy minél kisebb korosztály nevelésére készít fel az adott képzés, a tantervben annál magasabb az egészségtudományi ismereteket közvetítő tananyagtartalom aránya. Addig, amíg a csecsemő- és kisgyermeknevelők képzésében az egészségtudományi tartalmak a képzési idő teljes tartama alatt kötelező tárgyakon keresztül közvetítődnek, az óvodapedagógusok képzésében ezek a tartalmak leszűkülnek egy-egy kötelezően választható blokk keretein belülre. Az egészségtudományi és a neveléstudományi tartalmak összefonódása leginkább az egészségfejlesztés tantárgy tematikájában érhető leginkább tetten. Az óvodai, illetve a bölcsődei nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottak értelmében a koragyermekkorai nevelésben részt vevő szereplők – úgy, mint óvodapedagógusok, illetve csecsemő- és kisgyermeknevelők – képzése során a képző intézményeknek figyelemmel kell lenniük arra, hogy a leendő óvodapedagógusok, és kisgyermeknevelők felkészüljenek az egészségneveléssel, egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokra. Ennek érdekében a képzés során az egészségnevelés, egészségfejlesztési tartalmak közvetítésének alapvetően kettős célt kell szolgálnia. Egyrészt az egészség determinánsainak, s ezzel együtt az egészséges életmód összetevőinek ismerete, és az egészségneveléshez, egészségfejlesztéshez szükséges pedagógiai módszertani kultúra elsajátítása elengedhetetlen ahhoz, hogy az óvodapedagógusok és a kisgyermeknevelők az óvodai, illetve a bölcsődei nevelés során az egészséggel kapcsolatos ismereteket és értékeket közvetíteni tudják.

Kulcsszavak: egészségtudomány, pedagógusképzés, tananyagtartalom, egészségfejlesztés

Bibliográfia:

- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai. Módszertani levél. Budapest, 2012. <http://www.bdds.hu/sites/default/files/szocialisfuzetbolcsodei....pdf> [Letöltve: 2017. február 11.]
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja: 1. melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelethez http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200363.KOR [Letöltve: 2017. február 11.]
- Pál Katalin, Harjánné Brandtmüller Éva (2012): A pedagógusképzés és a jövő pedagógusai előtt álló kihívások az egészségnevelés és az egészségfejlesztés területén. HERJ – Hungarian Educational Research Journal 2:(2) pp. 1-7.

Csöndör Éva¹, Sárosi Dávid²

¹PTE ETK Kaposvári Képzési Központ Diagnosztikai Intézet

²PTE ETK Diagnosztikai Intézet Képzési Központ Diagnosztikai Tanszék

ORVOSI LABORATÓRIUMI ÉS KÉPALKOTÓ DIAGNOSZTIKAI ANALITIKUS ALAPSZAK ÉS SZAKINDÍTÁS A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR KAPOSVÁRI KÉPZÉSI KÖZPONTJÁBAN

Előadás: Bevezetés: Az elmúlt évtizedben az egészségügyi ágazat munkáltatói jelentős érdeklődést mutatnak a jól képzett szakemberek iránt. A diagnosztikai képzők és laboratóriumi analitikusok alkalmazása a magyar egészségügyben elengedhetetlen, mondhatni minden egyes kórházban kiemelt szerepet játszik a diagnosztikának. A technika fejlődésével a szakemberállomány folyamatos biztosítása fontos feladattá vált. Módszer: Az adatgyűjtés különböző másodlagos forrásokból, dokumentumelemzésekből, a Kaposvári Képzési Központ könyvtárában, a Képzési Központ Diagnosztikai Tanszéken, illetve a PTE ETK tanulmányi dokumentációjának elemzéséből történt. Eredmények: A szakalapítás 1996-ban történt meg a Kormány 167/1996. (XI. 20.) kormányrendelete alapján. Az idei évben van az Orvosi Laboratóriumi és Képzési Központ Diagnosztikai analitikus alapszak szakindításának huszadik évfordulója. A Bologna-rendszer 2006-tól vezeték be. 1997-2016 között az Orvosdiagnosztikai Laboratóriumi Analitika szakirányon sikeres záróvizsgát 185 fő tett nappali, 217 fő pedig levelező tagozaton. Képzési Központ Diagnosztikai Analitika szakirányon a szakindítás óta sikeres záróvizsgát 223 fő tett. Nappali képzés esetén elmondhatjuk, hogy évente átlagosan 50 hallgató, levelező képzés esetén átlagosan 30 hallgató kezd meg tanulmányait. Sikeres záróvizsgát nappali és levelező tagozaton évente megközelítőleg 25 hallgató tesz. Az országban a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karán, valamint Debrecenben nappali és levelező munkarendű képzés is folyik az alapszak mindkét szakirányán. Felsőoktatási szakképzés a PTE ETK mellett Miskolcon valósul meg, levelező munkarendben. Budapesten a Képzési Központ Diagnosztikai Analitika szakirányon levelező képzés zajlik, Miskolcon nappali képzés. Összegzés: A képzés célja olyan orvosi diagnosztikai analitikusok képzése, akik önálló laboratóriumi analitikai, vagy képzési diagnosztikai tevékenység végzésére képesek, továbbá vizsgálatok szervezésére, vagy akár kis orvosi laboratóriumok, diagnosztikai részlegek munkájának irányítására. Összességben elmondható, hogy a PTE ETK Orvosi Diagnosztikai Analitikus szakán végzett képzők és laboratóriumi analitikusok megalapozott tudással kerülnek ki az egészségügyi szférába.

Kulcsszavak: orvosi diagnosztikai analitikusok, radiográfia, laboratóriumi analitikus

Bibliográfia:

- ☞ 167/1996. (XI. 20.) Korm. rendelet az orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus szak képzéséről követelményeiről
- ☞ Bogner P.: Radiográfus képzés a felsőoktatásban (2006), In: IME,10. p.38-40.
- ☞ Újsághy E.: Gondolatok az ötödik tanév küszöbén (1994), In: Összekötő, III/4, p.1.
- ☞ Tóthné S. V.: Kaposvári hírek (1998), In: Összekötő, VII/2, p.36-37.

Debródi Gábor¹

¹Kresz Géza Mentőműzeum, Országos Mentőszolgálat

A MENTŐTISZTKÉPZÉS TÖRTÉNETE AZ OXYOLOGIA HAJNALÁTÓL NAPJAINKIG

Előadás: A sikeres elsősegélynyújtás egyik feltétele a segélynyújtó felkészültsége. E tudnivalók ismerete jogos elvárásnéként fogalmazódik meg mindazokkal szemben, akik az egészségügyben szolgálják embertársaikat, s különösen igaz ez a mentőkre. Ugyanis az azonnali, adekvát mentőellátás nemcsak, hogy életet ment, hanem befolyásolja a beteg további gyógyulásának esélyeit is. Helytelen kivitele, akár élethossziglan tartó kihatást vonhat maga után. E felelősség tudatában már az intézményesített mentőellátás hajnalán intézkedések sora történt, hogy a születő prehospitalis gyakorlat a korabeli medicina elvárásai szerint teljesítse kitűzött céljait. Ám a szervezők nagyobb kihívással találták szemben magukat, mintsem várták. Így a mentőorvosi munka mellett helyt adtak azon orvosi tanulmányaikat végző hallgatóknak is, akik vállalták e megtisztelő, ám annál nagyobb felelősséggel járó megmérettetését. Az orvost helyettesítő, önálló munkavégzést. Hiszen csak azon hallgatókra bízhatták a mentők betegeiket, akik maradéktalanul elsajátították orvos vezetőik és a meghívott klinikai szakterületek kiválóságai által átadott ismereteket. E gyakorlat sikere oktatásukban keresendő, melyet az időközben eltelt évtizedek eredményei is igazoltak. E forma az 1948-ban életre hívott Országos Mentőszolgálatnál is tovább élt, sőt a jelentkező hallgatók oktatásának tanfolyam jellegű, iskolarendszeren kívüli formáját az új intézmény tovább bővítette. Hogy szakemberállományát növelje a graduális mentőtiszt-képzés elindításáig olyan képzési formákat valósított meg, melyek a hazai gyógyászat történetében példa nélkül állóak. Az elmúlt negyed században, a politikai és gazdasági rendszerváltozást követően több felsőoktatási intézmény szerepvállalásával valósulhatott meg e szakemberek mind szélesebb körű képzése. E dinamikus kibontakozás eredményeként vált kiemelkedő szereplőjévé a jövő diplomás sürgősségi szakembereinek, mentőtisztjeinek képzésében hazánk első, 1367. évi alapítású felsőoktatási intézménye, a Pécsi Tudományegyetem. Az előadó e szakterületnek és képzésének történetét igyekszik bemutatni, különös tekintettel pécsi vonatkozásaira.

Kulcsszavak: Mentőtiszt

Bibliográfia:

- DEBRÓDI GÁBOR: A magyarországi mentésügy története (1769-2012). Készült a szervezett magyarországi mentés 125. évfordulóján. Budapest, 2012, Magyar Oxyologiai Társaság.
- CSELKÓ LÁSZLÓ (szerk.): Jubileumi emlékkönyv a szervezett magyar mentés centenáriumián. Budapest, 1987, Országos Mentőszolgálat.
- PAP ZOLTÁN et al (szerk.): Jubileumi évkönyv az Országos Mentőszolgálat megalakulásának ötvenedik évfordulójára. Budapest, 1998, Országos Mentőszolgálat.

Deli József¹

¹PTE GYTK Farmakognóziái Intézet

A PÉCSI KAROTINOID ISKOLA

Előadás: A „Pécsi Karotinoid Iskola” Prof. Dr. Deli József PTE Gyógyszerésztudományi Kar, Farmakognóziái Intézet A PTE Általános Orvostudományi Kar volt Kémiai Intézetét 1922-ben hozták létre, miután a Trianoni Megállapodás értelmében a M. Kir. Erzsébet Tudományegyetemnek Pozsonyból Pécsre kellett áttelepülnie. A Kémiai Intézet Pécssett 1923 novemberében kezdte meg működését az egyetem központi épületében. Első igazgatója Zechmeister László (1889-1972) professzor volt, akit akkoriban már jól ismert a tudósvilág. A vezetése alatt álló intézet több irányban kutatott, de igazi, kedvelt munkaterületévé a karotinoidok vizsgálata lett. A karotinoid kémiába való sikeres bekapcsolódásnak előfeltétele volt, hogy a világon elsőként ismerték fel a kromatográfiás módszer egyszerű lehetőségeit a szerves kémiában. Zechmeister emigrálása után 1943-ban az egyetem Orvostudományi Kara egyhangú döntéssel meghívta Cholnoky Lászlót a megüresedett kémiai tanszékre. Kinevezésére azonban csak 1946-ban került sor, amikor is nyilvános rendkívüli tanár lett. Cholnoky László 1967-ben bekövetkezett váratlan halála után a karotinoid munkacsoport vezetője Szabolcs József lett. 1991-től Tóth Gyula vezetésével működött az intézet és a munkacsoport 2001-ig. Az intézet neve 1991-ben Orvosi Kémiai Intézetre módosult. Az Orvosi Kémiai Intézetet 2002. január 1-vel összevonták a Biokémiai Intézettel. Az új intézet neve Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet lett. Tóth Gyula 2004 elején nyugdíjba vonult, a munkacsoport vezetését Deli József vette át. A munkacsoport négy fiatal munkatárssal egészült ki, akik a hagyományos kutatási területeken kívül olyan új utakon is elindultak, mint a karotinoid-glikozidok, vagy a karotinoid-dendrimerek előállítására. A karotinoidkémiai munkacsoport a működése óta eltelt közel 95 évben mintegy 300 közleményt jelentetett meg, zömében nívós külföldi folyóiratokban, ebből több mint 150-t az elmúlt 25 évben. A mindig csak kis létszámú (4-5 fős) csoport tagjai közül két akadémikus, egy kémiai tudományok doktora és két MTA doktor került ki. Miközben az Európában működő híres karotinoid műhelyek (Heidelberg, London, Zürich, Bern) vezetőik nyugdíjba vonulása után megszűntek, a pécsi csoport egyedülálló módon 95 éve működik, köszönhetően az egymást váltó nemzedékek által felhalmozott és átadott tudásnak, a klasszikus és a modern módszerek ötvözésének.

Kulcsszavak: karotinoid, kutatás, oktatás

Bibliográfia:

- 📖 Deli J.: 85 éves a karotinoid kutatás Pécssett Magyar Kémikusok Lapja 63, (7-8), 230-232 (2008)
- 📖 Molnár P., Deli J.: Cholnoky László In: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei szerk.: Lárencz L., Szabó L.Gy., 47-58 old. PTE ÁOK, Pécs, 2014
- 📖 8. Deli. J.: Zechmeister László: A kutató, a tanár, a humanista Magyar Kémikusok Lapja 69 (9), 278-279 (2014)

Deutsch Krisztina¹, Betlehem József²

¹PTE ETK Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

²PTE ETK Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

AZ EGÉSZSÉGÜGYI TANÁRKÉPZÉS MÚLTJA ÉS JELENE

Előadás: A szakmai tanárképzés multidiszciplináris képzés, mivel legfőbb sajátossága a szaktudományi felkészítés és a tanári felkészítés integritása. Magyarországon a szakmai tanárképzések egyike az egészségügyi tanárképzés. Nemzetközi kitekintés alapján látható, hogy a képzésnek külföldön is számos megjelenése van (Nursing instructor, Nursing teacher, Nurse educator), azonban közös jellemzőjük, hogy dominánsan az ápolók képzésére fókuszálnak. Hazánkban e képzés szövevényes múltja és szabályozása jól illeszkedik az egészségügyi szakképzés rendkívül változékony képzési elveihez és struktúrájához. Több mint 10 éves előkészítést követően 1975-ben indul az első főiskolai szintű egészségügyi szakoktató képzés, amely még az orvos- és egészségtudomány képzési területhez sorolható, ugyanakkor tartalmában már hangsúlyos a pedagógiai-didaktikai felkészítés. E képzésben az indulástól annak 2000-ben történő megszűnéséig összesen 1515 szakoktatót képeztek. 2003-tól jelenik meg az egészségügyi tanár szak az egészségügyi felsőoktatás alapszakjai között. 2017-re, számos rendeleti változtatást követően az egészségügyi tanár képzés már osztott képzésben megjelenő tanári mesterszak. E 4 féléves képzés szakterületi tudományos alapoását szolgálják egyrészt a bemeneti feltételként meghatározott egészségtudományi alapszakok, illetve a képzésben megjelenő szakterületi ismeretek. A tanári felkészítés a közismereti tanárképzéshez hasonlóan magába foglalja a pedagógiai-pszichológiai egységet, a csoportos, a közösségi, és az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatot, valamint szakdolgozati elemként a portfólió bemutatását és értékelését. Az elsajátítandó kompetenciák is a két diszciplína integrált megjelenését és alkalmazását kívánják meg. Az egészségügyi tanárképzés a PTE Egészségtudományi Kar képzési palettáján is megjelenik a 2017/2018-as tanévtől. A kar képzési portfóliójának a tanárképzés irányába történő bővítéséhez hozzájárultak egyrészt a kar innovációs törekvései, másrészt a korábbi sikeres egészségügy tanár képzésből származó tapasztalatok. Karunkon a 2002/2003-as tanévben indult az egészségügy tanár képzés, melynek keretében összesen 243 hallgató, míg a PTE TTK-val közösen meghirdetett biológia-egészségügy tanár szakpárban 14 hallgató szerzett diplomát.

Kulcsszavak: szakmai tanár, egészségügyi tanár, szaktudomány, tanári felkészítés

Bibliográfia:

- Rádló Katalin (2011): Szakmai tanárképzés és oktatáspolitikai. in: Hrubos Ildikó, Pfister Éva (szerk.): Szakmai tanárképzés: múlt – jelen – jövő. Konferencia dokumentumok. NFKK FÜZETEK 7. Budapest. Aula Kiadó.
- Betlehem József, Deutsch Krisztina (szerk.) (2015): Az egészségügyi képzések jogi szabályozása. Digitális tananyag. Készült a TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0002 „A műszaki és humán szakterület szakmai pedagógusképzésének és képzők hálózatának fejlesztése” című pályázat keretében.
- Sövényi Ferencné, Stipkovits Simonné (2007): Az egészségügyi szakképzés rövid története 1945-2006. in: NŐVÉR. 2007.1. 20. évf. 5-78.

Szabolcs Dobson¹

¹Hungarian Society for the History of Pharmacy

THE RISE OF THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY AND THE EVOLUTION OF DOMINANCE OF SYNTHETIC DRUGS

Előadás: Science: From the 19th century onwards, dynamically developing chemistry and more precisely, organic chemistry, resulted in the isolation of an ever-growing number of natural substances, their semi-synthetic transformations and the total syntheses of a vast array of organic compounds. The patent system: Synthetic medicinal compounds were protected in Hungary from 1895 to 1994 by patents on their manufacturing routes instead of the medicinal compounds themselves. Pharmacies: For a couple of decades the above changes had no significant impact on the everyday life of classic, compounding pharmacies. Of course, they started to use the new, industry-made, active substances and excipients, in addition to their usual materials and finished compounded pharmaceutical products in their traditional ways, in the laboratory of the pharmacy shop. Health insurance: In the meantime, from the middle of the 19th century, health insurance started to develop and became mandatory in Hungary in 1891. From then on, an increasing number of employees were channeled, in an organised way, into the healthcare system and could receive reimbursed medicinal therapy. The pharmaceutical companies: Industry-made isolated, semi-synthetic and synthetic substances tended to have stronger and better defined physiological effects and side effects compared to traditional phytopharmaceuticals. Consequently, their single doses were smaller, which made them eligible for formulation in modern dosage forms, such as tablets and injections, where it was of high importance to use well-defined, clean active substances in small quantities. Scientific rationality: real values and make-believes: Though the main driving force behind the increasing use of industry-made medicines was not as much their therapeutic value, as their eligibility to be manufactured on an industrial scale, their relatively low price, easy access, strong marketing and the development of a positive image, according to which, the industrial civilisation generally and the pharmaceutical industry particularly, was omnipotent and would ultimately find the best cure for every disease.

Kulcsszavak: pharmaceutical industry, synthetic drugs, complementary medicine

Bibliográfia:

- 📖 Bayer, I.; Dörnyey, S.: A hatósági gyógyszerellenőrzés kialakulása és fejlődése, II. rész. Gyógyszerészet 33, 573-579 (1989)
- 📖 Kempler K: A magyarországi gyógyszerészet a századfordulón (1888-1914). ISSN O133-946X, Budapest, 1984
- 📖 Bánóné Fleischmann M.: A társadalombiztosítás fejlődése Magyarországon 1945-ig. Gyógyszerészet 34, 649-655 (1990)
- 📖 Szentmiklósi, P.: A magyar gyógyszeripar gazdaságtörténete a felszabadulásig (IV.). Gyógyszeriparunk a II. Világháborút megelőző években (1933-1939). Gyógyszerészet 8 (2), 65-68 (1964)
- 📖 Dobson, Sz.; Dobson V, A.: Magyar gyógyszer-történelem 3. Az 1940-es évek máig forgalomban lévő gyógyszerei, valamint a magyarországi antibiotikumpiac és -gyártás születésének körülményei. Gyógyszereink 60 (1), 9-16 (2010)

Fedeles Tamás¹¹PTE Bölcsészettudományi Kar

PÉCS 1367, AZ ELSŐ MAGYAR EGYETEM RÖVID TÖRTÉNETE

Az 1367-ben, Pécsen alapított egyetem zárja a Kelet-Közép-Európában a 14. század derekától létesült intézmények sorát. Az uralkodói rezidenciákon, így Prágában (1348), Krakkóban (1364) és Bécsben (1365) létesült universitasoktól eltérően a Magyar Királyság első egyetemét egy püspöki székhelyen hozták létre. Az alapításban és az egyetem (studium generale) működése során Koppenbachi Vilmos pécsi püspök (1361–1374) játszott kulcsszerepet. A főpap I. (Nagy) Lajos király (1342–1382) titkos kancellárjaként az uralkodó diplomáciai testületét irányította, s felismerte egy, a Kárpát-medencében létesítendő egyetem jelentőségét. A főpap személye, a pécsi püspökség anyagi lehetőségei, valamint a városban működő magas színvonalú székesegyházi iskola kellő alapot teremtettek az első magyar egyetem létrehozásához. Előadásomban a 650 éve alapított, s mindössze néhány évtizedig működő középkori pécsi egyetemmel kapcsolatos ismereteket tekintem át a legújabb – többek között a Vatikáni Titkos Levéltárban végzett – kutatásaim tükrében.

Kulcsszavak: egyetemalapítás, Pécs, studium generale, Vatikáni Titkos Levéltár

Bibliográfia:

- 📖 Fedeles Tamás: Város a Mecsek lábánál. Pécs középkori városszerkezete és térhasználata. Urbs. MagyarVárostartórténeti Évkönyv 4. (2009) 99–121.
- 📖 A Pécsi Egyházmegye története I. A középkor évszázadai. (1009–1543). Szerk. Fedeles
- 📖 Tamás – Sarbak Gábor – Sümegi József. Pécs, 2009.
- 📖 Fedeles Tamás, 1367 Pécs/Fünkirchen. Die erste ungarische Universität, Specimina nova pars prima sectio mediaevalis: A pécsi tudományegyetem középkori és koraiújkori történeti tanszékének történeti közleményei 8: pp. 109-137. (2015)
- 📖 Font Márta; Szögi László, Die ungarische Universitätsbildung und Europa Pécs, 2001

Gaal György¹

¹Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár

A KOLOZSVÁRI ÉS A POZSONYI EGYETEM ELŰZETÉSÜK UTÁN BUDAPESTEN TÖLTÖTT KÖZÖS TANÉVEI (1919–1921)

Előadás: A magyar országgyűlés határozatával Kolozsvárt 1872-ben, Pozsonyban 1912-ben létesült magyar királyi tudományegyetem. A kolozsvári rögtön négy karral megkezdte működését. A pozsonyi viszont eleinte csak a Jogtudományi kart működtette, 1918 tavaszán indult be a Bölcsészeti és az év őszén az Orvostudományi kar. Az első világháború végén – még az 1920-as trianoni békediktátum előtt – a román hatóságok az eskümeztagadás ürügyével 1919. május 12-én elbocsájtották a Ferenc József Tudományegyetem tanári karát, az új cseh-szlovák állam a prágai nemzetgyűlés határozata nyomán 1919. július 31-én fosztotta meg állásuktól a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem tanárait. Kolozsvárt ugyan még próbálkoztak egy felekezeti magánegyetem alapításával, majd egy évig működtettek egy tanárképző főiskolát, de a román állam meggátolta ennek további fenntartását. Az egyetem nem erdélyi származású tanárait rendre ki is utasították. A két egyetem tanári karának nagy része már 1919 őszétől Budapesten húzódott meg, s két tanéven át közös „menekült” egyetemenként működtek, míg a magyar kormány törvényjavaslata alapján elfogadott és 1921. június 26-án kihirdetett XXV. törvénycikkkel a kolozsvári tanintézetet Szegedre, a pozsonyit Pécsre helyezték „ideiglenes” jelleggel. A szóban forgó két átmeneti tanév alatt a diákok bármelyik egyetem tanárainak előadását hallgathatták, sőt egyes tárgyakból a budapesti egyetem professzorainál tehettek vizsgát. A Szegedre helyezett egyetem már 1921 őszén megkezdhetette a tanítást mind a négy karon, a pécsi viszont – a város szerb megszállása miatt – csak 1923 októberétől indult be. A két együtt töltött budapesti tanévről szól az előadás – különös tekintettel az orvosi kar működésére, tanárai megoszlására, diáklétszámára. A két egyetem történetében alig található utalás ezekre a tragikus időkre.

Kulcsszavak: egyetem, hatalomváltás, elűzetés, együttműködés, letelepítés, Kolozsvár, Pozsony, Pécs

Bibliográfia:

- 📖 Átmenetileg Budapesten együttműködő kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem – Pozsonyi M. Kir. Erzsébet-Tudományegyetem Tanrendje az MCMXX–XXI. tanév II. felére. Budapest, 1921.
- 📖 Márki Sándor: A M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története 1872–1922. Szeged, 1922.
- 📖 Polner Ödön rektori beszámolója az 1918/19. tanévről. In: A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem 1918/19. tanévi irataiból. I. füzet. Pécs, MCMXXXIII. 27–59.
- 📖 Egyetemünk alapításának és fejlődésének mozzanatai. In: A Pécsi Magyar Királyi Erzsébet-Tudományegyetem Almanachja az MCMXL–MCMXLI. tanévre. Pécs, 1941. 4–8.
- 📖 Gaal György: Egyetem a Farkas utcában. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai. Kolozsvár, 2012.

Grunda Miklós¹, Szabó László Gyula²

¹Arany Sas Patika

²PTE GYTK Gyógyszerészeti Intézet

BARANYA MEGYE SZÜLÖTTE: DR. BRANTNER ANTAL GYÓGYSZERÉSZ, A „MAGYAR KULTÚRA LOVAGJA”

Előadás: Dr. Brantner Antal gyógyszerész, vegyész, a kémiai tudományok kandidátusa, a felnövekvő gyógyszerész nemzedékek egyetemi oktatója, a magyar gyógyszerészet kimagasló, példaértékű alakja a XX. században. Olyan egyéniség, aki a valódi értékek önzetlen megmentője, szellemi és tárgyi kincseink érdekektől mentes tovább adója. Szinte egész életét szentelte e célnak a gyógyszerészeti kémia magas fokú művelése mellett. Dr. Brantner Antal szentlőrinci gyűjteménye részben évszázados családi hagyatékokból, részben viszont saját kellő műértéséből adódó gyűjtéséből tevődik össze. Tevékenységét a Falvak Kultúrájáért Alapítvány a „Magyar Kultúra Lovagja” kitüntető címmel díjazta és Szentlőrinc díszpolgárává is avatták. Brantner Antal öröksége minden szempontból igen gazdag, a gyógyszerészeti hagyatékok páratlan bőségére hívnam fel a figyelmet. A kéziratok és írásos jegyzőkönyvek mellett a gyógyszerészeti szakfolyóiratok és könyvek gondosan bekötött példányai még hosszú éveken át nyújtanak megbízható forrást a gyógyszerész-történeteknek, gyógyszerész-kutatóknak. A ránk hagyott kúria azért különösképp jelentős, mert kevés azoknak a lakáskultúra kollektíváknak a száma, amelyek értelmiségi polgári családok mindennapi életének tartozékaiként felhalmozott használati tárgyakból, csaknem teljes egészében fennmaradtak, a művészeti irányultságot sem nélkülözik, ugyanakkor a szolid igényesség jellemzi őket. Ez teszi a Brantner-Koncz Ház – Közérdekű Muzeális Gyűjteményt egyedivé és igényli, hogy háborítatlanul együtt tartsuk és a széles közönségnek megismerhetővé tegyük. Dr. Brantner Antal vegyes tárgyi gyűjteménye és a példaértékűen rendszerezett szakkönyvtári, levéltári, a gyógyszerészettel, a kémia oktatásával kapcsolatos könyvanyaga, valamint a gyógyszerészettörténeti folyóirat anyaga megtalálható Szentlőrincen. Ezt a gyűjteményt a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar, Gyógyszerésztudományi Szaka gyógyszerészettörténeti kutató-könyvtárrá nyilvánította, meghagyva szentlőrinci helyszínét, önállóságát.

Kulcsszavak: Brantner, Szentlőrinc, gyógyszerész, vegyész, Magyar Kultúra Lovagja

Bibliográfia:

- Takácsné Novák K., Hankó Z.: Gyógyszerészet (2006) 50:738-739
- Hankó Z.: Múzeum a Kúriában, MGYT, Bp. (2008) 5-46.
- Brantner A.: Gyógyszerészet (2006) 50:428-432, 506-510, 572-576
- Vámos J, Noszál B.: Acta Pharm.Hung.(2006) 76: 170-171
- Juhász J.: Gyógyszerészet (2010) 54:639-641

Harjárné Brantmüller Éva¹, Karácsony Ilona², Karamánné Pakai Annamária³

¹PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

²PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

³PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

A VÉDŐNŐI HIVATÁS ÉS KÉPZÉS TÖRTÉNETE

Előadás: Bevezetés: A Védőnői Szolgálat, fennállásának 100 éves évfordulóján bekerült a Hungarikumok Gyűjteményébe. A védőnői tevékenység a segítő foglalkozások egyik legszebb ága, melyet jól csak hivatásszerűen lehet ellátni. Módszer: Másodlagos forrásokból, levéltári gyűjtemésekből, dokumentumelemzésekből összeválogatott közlemények felhasználása, valamint elsődleges forrásként a PTE ETK tanulmányi dokumentációjának elemzése. Eredmények: A védőnők első szervezett intézménye az Országos Stefánia Szövetség 1915-ben jött létre, melynek működése a nagyobb városokra korlátozódott. 1927-ben tágabb feladatkörrel megalakult a falut ellátó Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat. 1941-ben a két szervezetet egyesítették, majd 1945-1975 között megszületik az „állami egészségvédelem”, majd 1975-től bővülnek a védőnők szakmai kompetenciái. A szolgálattal párhuzamosan megindult, fokozatosan emelkedő idővel a védőnők képzése. 1930-tól több városban alapítanak Magyar Királyi Állami Ápoló- és Védőnőképző Intézetet, melyek a II. világháború alatt megszűntek. 1945-ben Budapesten, 1947-ben Szegeden indult újra a képzés, 1954-től érettségihez kötik az Állami Védőnőképző Iskolába a felvételt. A 2 éves képzési idő 1975-től a főiskolai képzéssel 3 évre növekszik. 1987-ben Miskolcon, 1990-ben Nyíregyházán, Kaposváron, és Szombathelyen indul az oktatás. Ez utóbbi két képzőhelyen (PTE), eddig összesen 1081 hallgató záróvizsgázott sikeresen, 1001-en kaptak oklevelet. Kaposváron 27, Szombathelyen 25 nappali évfolyam indult. 1993-tól a képzési idő 4 évre emelkedett és mindkét képzőhelyen egyszeri alkalommal 3 éves levelező ráképzés folyt, a főiskolai végzettséggel nem rendelkező védőnőknek (37 oklevél). Pécsen a főiskolai képzés 1999-2007 között zajlott (211 sikeres záróvizsga, 188 oklevél). Ugyanitt 2004-2007 között 4 egyetemi évfolyam tanult (76 sikeres záróvizsga, 59 oklevél). A Bolognai rendszer 2006-tól került bevezetésre (BSc). Összegzés: A védőnők nagyfokú önállósággal végzik munkájukat a nő-, anya-, csecsemő- gyermek-, ifjúság- és családvédelem területén. A PTE-en végzett védőnők magas szintű szakmai tudását országsszerte elismerik. A szolgálat a társadalmi változásokhoz mindig rugalmasan alkalmazkodott, melyet jól mutat, hogy önálló védőnői feladattá vált a méhnyak szűrés, mely 2017-től bekerült a graduális képzésbe.

Kulcsszavak: védőnői hivatás, védőnőképzés

Bibliográfia:

- Kahlichné Dr. Simon Márta (2015) A védőnői hivatás története. Budapest, Medicina
- Kahlichné Simon Márta 100 éve a családokért I. Védőnő, 2015. (25. évf.) 3. sz. 3-4. old.
- Kahlichné Simon Márta 100 éve a családokért II. Védőnő, 2015. (25. évf.) 4. sz. 36-38. old.
- Kahlichné Simon Márta Száz éve a családokért III. - A védőnői munka alakulása 1945-1975. Védőnő, 2015. (25. évf.) 5. sz. 4-5. old.
- Kahlichné Simon Márta A védőnői hivatás 95 éve (1915-2010) Védőnő, 2010. (20. évf.) 6. sz. 2-3. old.

Hodován Szabina, Pusztafalvi Henriette

¹PTE ETK Népegészségügyi ellenőr BSc szak

²PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

A JÁRVÁNYOS GYERMEKBÉNYULÁS RÖVID TÖRTÉNETE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL PÉCS VÁROSÁBAN

Előadás: A polio vírus - mely a járványos gyermekbénulás okozója – a hazai előfordulása és járvánnyá válása még nem került feldolgozásra. Kutatásunk célja, hogy részletesen megvizsgáljuk a polio vírus előfordulásának megjelenését a hazai viszonylatokban, így átfogó képet kaphatunk a vírus első esetének megjelenésétől az eradikálásáig, területi megjelenéséig. Kutatásunk módszereként elsődleges és másodlagos forrásokat használtunk fel, mint a levéltári adatokat, egészségügyi adatbázisokat és a korabeli újságok adatközléseit. Mint ismert a kórképet már 1840-ben (Heine) és 1887-ben (Medine) írta le, de a betegséget okozó vírust, csak 1932-ben azonosította Dr. Eberson a kaliforniai egyetem tanára. A vírus mégse mondható a modern kor betegségének, mert az egyiptomi hieroglifák már ábrázoltak olyan személyeket, akik a gyermekbénulás áldozatai lettek. A századfordulón még erősen tartotta magát az a gyermekgyógyászati nézet, hogy a poliomyelitis – bár fertőző betegség – nem nagyon ragályos, ezért kiterjedt és járványszerű towaterjedésétől nem kell tartani. Az első pécsi esetről 1931-ben írtak először, ekkor 3 esetet azonosítottak. Egészen az 1930-as 1940-es évekig azt tartották, hogy az esetek csak szórványosan fordulnak elő és a járvány október első felében mindenütt megszűnik. 1949-re sikerült megállapítani azt a tényt, hogy a poliomyelitis vírusának 3 típusa ismert. A szórványos esetekért a 2-es és 3-as típus felel, míg a járványos előfordulásért az 1-es típus. Az adatok és a különböző nézőpontok pontatlanságát, hiányát az előbb említett tényezők okozták. A vírussal kapcsolatos felfedezéseknek köszönhetően 1954-re jutott el az orvostudomány oda, hogy megfelelő vakcinációs módszert tudjanak kifejleszteni, annak érdekében, hogy a járvány towaterjedését meg tudják akadályozni. Magyarországon 1957-ben nagy kiterjedésű poliomyelitis járvány zajlott le, így 1957 nyarán körülbelül 1 200000 gyereket oltottak be a Salk vakcinával. A vakcina hatásosnak minősült, mivel a megbetegedések száma csökkenő tendenciát mutatott. Két év múlva azonban újabb járvány tört ki, így megállapították, hogy a Salk vakcina hatásos, de csak rövid ideig nyújt védelmet, ennek következtében új védőoltás bevezetésére van szükség. Sabin 1959-ben új típusú vakcinát fejlesztett ki, melynek következtében a járvány felszámolhatóvá vált. A polio okozta járványok arra engednek következtetni a mai társadalom számára is, hogy ugyan 2002-ben eradikálták Európából, de bizonyos afrikai területeken még mindig endémiásan jelen van a betegség. Olykor a vad forma Európában is fellelhető, ezért fontos mindenki számára, hogy megfelelő legyen az immunizáltság.

Kulcsszavak: járványos gyermekbénulás, polio, vakcina, megbetegedések

Bibliográfia:

- Baranya Megyei Levéltár: IV.413. Baranya megye Tisztfőorvosának iratai 1872- 1945
- Statisztikai Szemle lapszámai 1926- 1960 között
- Arcanum Adatbázis; 8 Órai Újság 1918-1938 lapszámai, Akadémiai Értesítő – Magyar Tudomány 1840- 2013 lapszámai

Horváth Marianna¹, Császár Judit², Stromájer- Rácz Tímea³

¹PTE ETK Diagnosztikai Intézet

²PTE ETK Diagnosztikai Intézet

³PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR KAPOSVÁRI KÉPZÉSI KÖZPONTJÁNAK TÖRTÉNETE

Előadás: Bevezetés: A Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Képzése, és ezen belül a Kaposvári Tagozat 1989-ben alakult meg. Az oktatás Kaposváron 1990 szeptemberében indult el, és napjainkban is a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Kaposvári Képzési Központjaként működik. Módszer: Az adatgyűjtés másodlagos forrásokból, levéltári gyűjteményekből, dokumentumelemzésekéből, összeválogatott közlemények felhasználásával történt, valamint a PTE ETK tanulmányi dokumentációit elemeztük. Eredmények: A Pécsi Orvostudományi Egyetem Kaposvári Tagozatán 1990. szeptember 1-én védőnő szakos hallgatókkal kezdődött meg az oktatás. Somogy megye Tanácsa, a Szociális és Egészségügyi Minisztérium és a Pécsi Orvostudományi Egyetem között megállapodás született arról, hogy a későbbiekben további szakok is indulnak. Így 1993-ban megkezdődött a Diplomás Ápoló képzés. 1997-ben az Orvosdiagnosztikai Laboratóriumi Analitikus képzés indult nappali, majd levelező tagozaton is 1999-ben. 2002-ben indult újtára az Orvosdiagnosztikai Laboratóriumi Technológus képzés, 2003-tól pedig a Diagnosztikai Képző szak. 2011-ben vette kezdetét az Orvosi Laboratóriumi Technológus Felsőfokú Szakképzés, majd 2013-ban az Orvosi Laboratóriumi és Képző Diagnosztikai Analitikus Felsőoktatási szakképzés. 1995-től a 132/1995.(XI.9.) számú kormányrendelet alapján Egészségügyi Főiskolai Kar lett az Egészségügyi Főiskolai Képzésből. 2006-ban a Bolognai-folyamat eredményeként a szakok átalakultak, így jelenleg Kaposváron az Orvosi Laboratóriumi és Képző Diagnosztikai Analitikus BSc alapszak Orvosdiagnosztikai Laboratóriumi Analitika szakiránya és Diagnosztikai Képző Analitika szakiránya, valamint az Egészségügyi Gondozás és Prevenció BSc alapszak Védőnő szakirányos és részben a Népegészségügyi ellenőr szakirányos hallgatói tanulnak. Összegzés: A PTE ETK Kaposvári Képzési Központ 27 éve működik. Ez idő alatt az intézményben 1654 hallgató szerzett a különböző szakokon, szakirányokon diplomát. A Kaposvári Képzési Központba az ország egész területéről érkeznek hallgatók, akik oklevelük megszerzése után a munkaerőpiacon versenyképes végzettséggel rendelkeznek, keresett szakemberek.

Kulcsszavak: Kaposvár, orvosi diagnosztikai analitikus, laboratóriumi analitikus, diagnosztikai képző

Bibliográfia:

- 📖 167/1996. (XI. 20.) Korm. rendelet az orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus szak képesítési követelményeiről
- 📖 Újsághy E.: Gondolatok az ötödik tanév küszöbén (1994), In: Összekötő, III/4, p.1.
- 📖 Tóthné S. V.: Kaposvári hírek (1998), In: Összekötő, VII/2, p. 36-37.

Karácsony Ilona¹, Harjárné Brantmüller Éva², Karamáné Pakai Annamária³

¹PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék, PTE BTK Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

²PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

³PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

MEDIKÁLIS PREVENCIÓS TEVÉKENYSÉGEK MEGJELENÉSE ÉS MEGSZILÁRDULÁSA A KÖZOKTATÁSBAN – AZ ISKOLAEGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS KIALAKULÁSA HAZÁNKBAN

Előadás: Az iskola feladata a tanulók egészségére irányuló megelőző tevékenységei tekintetében összetett, a prevenció valamennyi színterét felöleli: orvosi, közegészségügyi teendők és egészségpedagógiai munka, melyek kezdetben esetlegesen, részlegesen jelentek meg, de mára egységes irányelvek alapján valamennyi közoktatási intézményben megfelelő szakképzettséggel rendelkező team végzi az ellátását. A népességet megtizedelő járványok, az egészségvesztés megelőző problémák hívták életre az egészségügyi szerepvállalást az iskolákban, az első törekvések a beteg tanulók korai felfedezése, ellátása, az iskolahigiénié XVI – XVII századra tehető elsősorban a felekezeti iskolákban. Az 1777-es Ratio Educationis az első állami rendelkezés, mely az iskolák higiéniéjének normáját, az iskolaépület építésének közegészségügyi szempontú sajátosságait dolgozta ki, de ezt a megvalósítás szabályozásának hiányossága negligálta. Száz évvel később az oktatásügy és a közegészségügy medikális prevenciói törekvései a törvényhozás szintjén összekapcsolódtak, ami megerősítette volna az elképzeléseket, szakképzett iskolaorvosok és bővülő feladatkörök révén, de a megvalósulást gazdasági, társadalmi nehézségek gátolták. 1920-30-as évek jogszabályi változásai nemcsak az iskolaorvoslás nevét módosították iskolaegészségügyi ellátásra, hanem a valamennyi tanulóra kiterjedő gondozási és szakértői feladatok is megjelentek, amelyeknek a megoldása már egy team kezébe került; iskolaegészségügyi gondozónővérek, szakrendelések, fogászati ellátás révén. Megszűnő iskolaorvos képzés hatására az 1960-as évekre jelentkező orvoshiány miatt a már jól működő rendszer szétzilárdott. A XX. sz. végén a teendők pontos szabályozása, a megvalósítás feltételrendszerének rögzítése tette egységessé az iskola mindennapjaiba ágyazottá az interprofesszionális alulapuló iskolaegészségügyi ellátást. A gondozónővérek munkáját a Zöldkeresztes védőnők, majd körzeti védőnők, s a XX. sz. végéi jogszabályok értelmében iskola-, ifjúsági védőnők vették át, bővülő feladatellátással s több önálló munkavégzéssel. Az iskolák egészségügyi feladatai módosultak, bővültek, a feladatellátást végző szakemberek, a tevékenység megnevezése is változott az idők folyamán, de minden korban a tercier prevenció hívta életre az újabb feladatokat, melyek megoldásához szükség volt valamennyi megelőzési szinten történő cselekvésre, de a tennivalók mindennapi gyakorlatban való megszilárdulását a primordiális prevenció tette lehetővé.

Kulcsszavak: iskola, prevenció, egészségügy, népegészségügy

Bibliográfia:

- ☐ Karossa-Pfeiffer, J., & Melly, J. (1959.). Az iskolaorvos zsebkönyve. Budapest: Medicina.
- ☐ Zsindely, S. (1936.). A magyar iskolaegészségügy történelmi emlékei I rész. Iskola és egészség , 3. (4.), 358-371.
- ☐ Jákó, J., & Karasszon, D. (2015.). Iskola és egészség A Sárospataki Református Főiskola iskolaorvosainak munkássága, iskolakórházának története. Iskolakultúra (2.), 94-108.
- ☐ Ackermanné Kelő, K. (2006.). Iskola-egészségügyi törekvések a XIX-XX század fordulóján. Az egészségügy beépülés a hazai tantárgy rendszerbe. Studia Caroliensia (2.), 5-20.
- ☐ 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola egészségügyi ellátásáról.

Karamánné Pakai Annamária¹, Takács Magdolna²

¹PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék

²PTE ETK Szombathelyi Képzési Központ

A KÉPZÉSI KÖZPONT MEGALAPÍTÁSÁNAK HÁTTERE ÉS A HELYI SZAKMAI ÉS TUDOMÁNYOS KÖZÉLETBEN BETÖLTÖTT SZEREPE

Előadás: A Pécsi Orvostudományi Egyetemen az egészségügyi főiskolai képzés a Szociális és Egészségügyi Miniszter 1989. augusztus 18-i keltezésű "Alapító Okirata" alapján 1990. szeptember 1-jén indult. A következő időszakot a képzés folyamatos kiépítése és felfejlesztése jellemezte. Mivel egy-egy városban többféle képzés működött, "képzési központ" elnevezéssel és intézeti jogosultsággal rendelkező igazgatási jellegű szervezeti egységek kerültek kialakításra, így jött létre a Szombathelyi Képzési Központ. A főiskolai képzés indításának célja, hogy az egészségügy és szociálpolitika (szakmai, gazdasági, szervezeti és szerkezeti) területein olyan szakembereket képezzen, hogy azok képesek legyenek elméleti feladatok kidolgozására és gyakorlati megvalósítására mind az elsődleges-, a másodlagos-, és a harmadlagos prevenció területén. Képzéseink küldetése, hogy társadalmunkban magasan képzett és szakmai tapasztalattal bíró oktatók segítségével, jól képzett és motivált diplomás egészségügyi szakemberek révén segítse az egyéneket, a családokat és a csoportokat abban, hogy meghatározzák és megvalósítsák testi, szellemi és társadalmi igényeiket. Célunk, hogy a végzetek képesek legyenek felhasználni mindazon technikákat és ismeretanyagot, amely az orvostudományból, a természettudományokból és a társadalomtudományokból származik, felismerjék, mikor van szükség szakmai továbbképzésre vagy a tudásuk felfrissítésére az irányítás, a tanítás, a klinikai gyakorlat vagy a kutatás terén, és meg is tegyék a szükséges lépéseket ennek érdekében. Az Egészségtudományi Kar végzett diplomásai szakterületüknek megfelelően az európai normákat kielégítő kompetenciaszinttel rendelkeznek. Felkészültségük birtokában az egészségügyi és egészségügyi ellátó, szociális területeken működő csapatok egyenrangú partnerei.

Kulcsszavak: oktatás, egészségügy, prevenció

Bibliográfia:

- A Pécsi Orvostudományi Egyetem évkönyve 1989-1990, 1990-1991 és 1991-1992. tanév [szerk. Antal Ernő, Benke József]
- Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Jubileumi évkönyv, 1989-1999: Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar / [szerk. Buda József et al.]
- Bibliográfia: a Pécsi Tudományegyetem oktatóinak és munkatársainak szakirodalmi, irodalmi és művészeti tevékenységéről 2002 / szerk. Bogárdi János

Kéri Katalin¹¹PTE BTK Neveléstudományi Intézet

A NŐI TEST MŰVELÉSE ÉS A LÁNYOK EGÉSZSÉGNEVELÉSE A 18-19. SZÁZADBAN

Előadás: A női/emberi test, a nő biológikuma az utóbbi években kiemelten és folyamatosan a történeti-orvostörténeti, illetve pszichológiai-antropológiai kutatások tárgya. Ezek kiindulópontja tulajdonképpen az a gondolat, hogy az emberek különböző korokban (és földrajzi területeken is!) eltérő módon viszonyulnak a saját testükhöz, illetve a másik emberhez. (Németh, 2007. 125.) Ez természetesen a férfi-női kapcsolatok, a női test, a leány-testnevelés és a női sportok története vonatkozásában is igaz, így kijelenthető, hogy a performative turn hatására kibontakozott kutatások a korábbiakhoz képest új, más megközelítéseket hoztak a női történet és a lánynevelés feltárásában is. A Felvilágosodás kora sohasem látott módon felfokozta az érdeklődést a férfi és női test (szélesebben a két nem jellemzői) közti különbségek vonatkozásában. Az orvosi és természettudományos művek alapos részletességgel szóltak a nők és férfiak közti anatómiai és fiziológiai eltérésekről, egyre hangsúlyosabbá vált a testi- és egészségnevelés. Az előadás (mely egy nagyobb lélegetű, az újkori lánynevelés és női művelődés hazai történetéről készülő kutatás részeredményeit közli) szakirodalmi és forrásadatokat nyújt a női test megítélésének és a leányok testi nevelésének újkori történetéhez. A vizsgálódás időkerete a 18-19. század. Az előadásban elsősorban olyan korabeli orvosi, irodalmi és pedagógiai művekből vett forrásrészleteket mutatunk be, amelyek fontos adalékok lehetnek a témakör alaposabb, komplexebb megismeréséhez. Ezekből nem csupán a felvilágosodás kora és a magyar reformkor időszakának témával kapcsolatos eszméi, tudományos eredményei, hanem orvosi és pedagógiai gyakorlata is jobban feltárható és értelmezhető, így a kutatás eredményei hozzájárulnak az egészségnevelés és a testi nevelés történetének árnyaltabb kibontásához.

Kulcsszavak: női történet, újkori neveléstörténet, női egészség, egészségnevelés

Bibliográfia:

- 📖 Hadas Miklós: A nőnevelő tornász. Iskolakultúra, 2003/1. 12-24.
- 📖 Laqueur, Thomas, A testet öltött nem – Test és nemiség a görögöktől Freudig. Ford.: Barát Erzsébet, Sándor Bea, Szabó Valéria, Tóth László. Budapest, Új Mandátum, 2002.
- 📖 Németh András: Az emberi test mint a kommunikáció médiuma. A testhasználat és a performativitás pedagógiai történeti antropológiai vázlata. In: Bolvári-Takács Gábor és mtsai. (szerk.): Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a táncuk
- 📖 Shoerter, Edward: A History of Women's Bodies. A Social History of Women's Encounter with Health, Ill-health and Medicine. New York, Basic Books, 1982.
- 📖 Zeidler Miklós: A modern sport a nemzet szolgálatában a 19. századi Magyarországon. Századvég, 2006/4. 71-104.

Inez Zsófia Koller¹

¹University of Pécs, Faculty of Cultural Sciences, Pedagogy and Rural Development, Institute of Cultural, Librarian and Social Sciences

HEALTH DISPARITIES AND ETHNIC CLASSIFICATION IN HUNGARY

Előadás: How can the identification of disaggregated ethnic data be utilised in understanding and eliminating ethnic health disparities? The aim of this presentation is to outline major consequences on the way of ethnic classification in Hungary, how granular it is and why it is not linked to the health care data collection system. Historical background has a strong influence on today's system of ethnicity classification in Hungary on the officially accepted nationalities that make-up the population which is to ensure cultural prosperity of nationalities but also hinders the applicability of data on ethnicity in other fields. According to the research which was based mainly on census questionnaire analysis, in Hungary only the ethnic group of Gypsy/Roma people can be distinguished by their health conditions from the majority of the society, although, there are academic debates about the relevance of this distinction. All other nationalities show only different cultural patterns but have almost the same living conditions as the rest of the society. According to researchers in social sciences and official surveys before the change of regime life expectancy of Gypsy/Roma people is ten years shorter than the average of the society. The general demographic data collection methods have changed radically after the change of regime mirroring sensitiveness to antidiscrimination which makes it more difficult to gather exact information on the relations of ethnicity and health conditions. However, as the presentation will reveal, there are many reasons for it and there are some good practises in comparison with some other countries. This presentation is part of a report of a joint research of the University of Edinburg to the Robert Wood Johnson Foundation in 2016.

Kulcsszavak: ethnic classification, heterogeneity, granularity of data, population health outcomes

Bibliográfia:

- Koller, I. Zs. (2014): Ethnic Minorities and Censuses. In: István Horváth, Ibolya Székely, Tünde Székely, Tonk, M. (ed.) Minority representation and minority language rights. Kolozsvár: Scientia Publisher, pp. 319-333.
- Bhopal, R. S. (2014): Migration, Ethnicity, Race and Health in Multicultural Societies. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press
- Roma Health Report. Health status of the Roma population. Data collection in the Member States of the European Union (2014) Health and Customers. European Union. 99-102. pp.

Kósa Judit¹, Tigyi Bettina Mariann²

¹PTE GYTK Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium

²PTE GYTK Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium

NÉVADÓNK A PÉLDAKÉPÜNK CHOLNOKY LÁSZLÓ GYÓGYSZERÉSZPROFESSZOR MUNKÁSSÁGA ÉS ÉLETÚTJA - AHOGY A CHOLNOKY LÁSZLÓ SZAKKOLLÉGIUM TAGJAI LÁTJÁK A CHOLNOKY EMLÉKÉVBEN

Előadás: Dr. Cholnoky László 1899. május 29-én született Ozorán. A Veszprémben elvégzett középiskolai tanulmányait követően az első világháború idején katonai szolgálatra hívták be és rövid kiképzést követően tüzerként a frontra vezényelték. Katonaévei után a kunmadarasi, később Budapesten, a Váci úti Janicsári-patikában dolgozott gyógyszerészgyakornokként. Ezt követően a Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetemen (a későbbi Pázmány Péter Tudományegyetemen) gyógyszerészetet tanult, ahol 1922-ben szerzett gyógyszerészdiplomát. Első tudományos munkájának eredményeit a szerves vegyületek jód tartalmának meghatározásával kapcsolatban 1924-ben publikálta. 1924-ben gyógyszerészdoktorrá avatták. Még ebben az évben állásajánlatot kapott a Pécsi Egyetem Orvostudományi Karának Kémiai Intézetébe. Zechmeister rögtön bevonta a karotinoidokkal kapcsolatos kutatómunkába. Közben ösztöndíjasként tanulmányúton vett részt Jénában, a Zeiss műveknél, majd a Grazi Egyetem Orvosi Kémiai Intézetében. Itt, a Nobel-díjas F. Pregl professzor által vezetett világhírű intézetben sajátította el az akkor fejlődésnek induló szerves kémiai mikroanalízis módszereit, amelyeket Pécsen is bevezetett. Tudományos munkáját 1959-ben Kossuth-díjjal ismerték el; 1966-ban a Munka Érdemrend Arany Fokozata kitüntetésben részesítették. 68 éves korában 1967. június 12-én hunyt el váratlanul, Pécsen. A gyógyszerész Cholnoky László, Kossuth-díjas akadémikus igazi laboratóriumi tudós, nemcsak mint kutató, hanem mint tanár is kiváló ember volt. Lelkesítő, a tananyag lényegét látványos kísérletekkel demonstráló előadásai, vidám természete, jókedve és állandó segítőkészsége révén nagy népszerűségnek örvendett a hallgatók körében. Az egyetem szolgálata érdekében végzett önzetlen és áldozatos munkája különösen elismerésre méltó. A neves gyógyszerészprofesszorról elnevezett PTE Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium tagjaiként névadónk halálának 50-ik évfordulójának alkalmából a 2017-es évet Cholnoky Emlékévvé nyilvánítottuk, melynek során Cholnoky László szakmai életútjának meghatározó állomásain teszünk látogatást és emlékezünk meg életéről és munkásságáról. A bemutatandó előadásban névadónk életét és az Emlékév állomásain tett látogatásokat foglaljuk össze.

Kulcsszavak: Cholnoky, gyógyszerész, szakkollégium, karotinoid, kapszantin, kapszorbun

Bibliográfia:

- Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. szerk.: Lárencz L., Szabó L.Gy., PTE AOK, Pécs, 2014 (ISBN 978-963-642-594-4)
- Szabó László Gy.: Pécs tudós gyógyszerészei Pécsi Szemle 2000. (3. évf.) 3. szám
- <http://www.gyogyszerestortenet.hu/>

Kovács Beatrix¹

¹BioRitmus Tehetségsegítő Egyesület

EGYÜTT BOLDOGABB

Előadás: Azt mondják egy társadalmat minősít az, hogy hogyan bánik az állatokkal. De vajon nem minősíti-e ugyanezt a társadalmat az, hogy hogyan bánik a valamiféle mássággal élő embertársakkal?! Ez a kérdés napjainkban felerősödött a pedagógia és az élet számos más területén is. A sokféle fogyatékkal élők között számos gyermeket is találunk. Vajon hogyan történik az ő nevelésük, tehetséggondozásuk? A „normálisaktól elszeparáltan”? Vagy esetleg velük együtt? Valószínűleg így is, úgy is. Bizonyára számos kitűnő példát lehet említeni a sajátos nevelési igényű gyerekek integrációjára, azonban én most szeretném bemutatni a saját mozgásstúdiómban elért integrációs fejlesztő, tehetséggondozó programomat, mely úttörő példa a táncpedagógiában.

Huszonhetedik éve működik a Trixi Kreatív Mozgásstúdió a vezetésem alatt, melynek mini csoportjában óvodás korosztályú gyermekekkel foglalkozom, egészen felnőtt korosztályig. Azonban vannak csoportjaim, melyekben integrációs programot vezetek 2003 óta. Ebből az egyik csoportom munkáját szeretném bemutatni, melyben két Down-szindrómás kislány aktív mozgással történő fejlesztése zajlott. Mivel a mozgás minden esetben jótékony hatású, és kétirányúsága miatt mindkét agyfélteke kondicionált általa, a lányok önállóságára is hatott. Szüleik örültek a lehetőségnek, elmondásuk szerint itt sokat fejlődtek, fegyelmesebbek lettek, figyelmük koncentráltabbá vált. Felvetődik az a kérdés, hogy a táncterápiás foglalkozás, hogyan segíti elő a fogyatékos gyermekek társadalmi integrálódását, tehetséggondozását? Mivel a tánc a legősibb gyógyító művészetek közé tartozik, ezért az emberi kreativitás jótékony, felszabadító és integráló hatását mindig és mindenhol felhasználták. A táncterápia története az ősi gyógyító sámánrituálékban gyökerezik. A XX. században kezdtek táncterápiát alkalmazni. Rájöttek, hogy a tánc segít azoknak a betegeknek, akik nem képesek szóban megnyilvánulni, érzelmeiket kifejezni. Egyértelműen hatásos a táncterápia azoknál, akik szűkre zárt világban élnek, ahol a szavak nem érnek célt, ott a mozgás nyelvén kell megnyitnunk őket, hogy kitudják fejezni érzelmeiket.

Kulcsszavak: gyógypedagógia, táncterápia, gyógyító művészet

Bibliográfia:

- Nagy Márton, Csoportanalitikus mozgás-táncterápia - Tömörített módszertani útmutató,
- Simay Zsuzsa (szerk.) Tánc és mozgás, Budapest, 1989, Múzsák K. Könyvkiadó
- Pignitzkyné Lugos Ilona- Lévai Péter, A tánc és kreatív mozgás alapja, 2016

Kriskó Edina¹

¹Nemzeti Közszolgálati Egyetem ÁKK Emberi Erőforrás Intézet

ORVOSI PÁLYAKÉPEK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Előadás: Az előadás egy felderítő közszolgálati életpálya kutatás első eredményeit kívánja bemutatni a belügyi kinevezési iratanyagokban található orvoséletrajzok alapján. A kutatás a két világháború közötti időszak időhorizontján nyújt betekintést a közszolgálat előmeneteli rendszerébe, orvosok és orvos-hivatalnokok életírásait összegyűjtve. A pályaképek elsősorban a magyar királyi egészségügyi tanácsosi és egészségügyi főtanácsosi kinevezések kapcsán, a szakmai kiválóság bizonyoságaiként vannak jelen a feltárt iratanyagban. A belügyi iratanyagok közül a K 148 fond jelzetű elnöki iratok 2-es, Kitüntetések címet viselő tételeit vizsgáltam. Szisztematikus mintavétel történt 5 éves időközönként áttekintve az ugyanazon tételbe sorolt dokumentumokat az alapsokaság nyilvántartása (repertórium) alapján.[1] Így került a mintába az 1919-es, 1924-es, 1929-es, 1934-es és 1939-es esztendő. Ez ugyanakkor azt is jelentette, hogy az Országos Közegészségügyi Tanács fennállásának 50 éves jubileuma kapcsán tett személyi felterjesztések is bekerültek a mintába, vagyis túlnyomó többségbe kerültek az orvos-hivatalnokok. Ez azonban nem jelent kizárólagosságot, községi és körorvosok vagy bányaorvosok éppúgy előtűnk állnak, mint kórházigazgató-főorvosok vagy országos szakigazgatási, illetve közegészségügyi szervek vezető orvosai, referensei. Az orvosi pályaképekből kiolvasható az előmenetel rendje: példás rendben végzett iskolák, újabb és újabb oklevelek, előnyt jelentő hadszíntéri tapasztalat, katonarvosok érdemek, karitatív tevékenységek, fáradhatatlan munka a közegészségügy olyan égető kérdéseiben, mint a járványok megelőzése vagy a hadigondozás. Az elismerések adományozásánál megjelenik a szakmai-közéleti munkában való részvétel, szakmai szervezeti tagságok (hazai és nemzetközi tudományos társaságokban, orvosegyletekben), a publikációs tevékenység, a felvilágosító és oktató munka (bábaképzés, továbbképző előadások), a külföldi tapasztalatok (tanulmányutak). Mindazok a kritériumok, amelyek ma is meghatározzák az értelmiségi és tudományos pályán való előrejutást. Az orvos életrajzok számos korabeli szakmai és civil szervezet működését is megidézik, úgymint a Budapesti Királyi Orvosegyesület, az Országos Társadalomegészségügyi Intézet és Múzeum, az első munkaközösség alapján álló nemibeteg gondozó Újpesten és az Antivenériás Bizottság, a Magyar Sebész Társaság, a Budapesti Orvosok Szövetsége, az Országos Balneológiai Egyesület, a Samaritanus Egyesület... [1] Szinai Miklós: A Belügyminisztériumi Levéltár 1867–1945 (1949): Repertórium (Levéltári leltárak 58. Budapest, 1973) elektronikusan: https://library.hungaricana.hu/hu/view/MoLDigiLib_LevLelt_58/?pg=0&layout=s, letöltés ideje: 2016. június 26.

Kulcsszavak: orvosok, pályaképek, tanácsosok, főtanácsosok, kormányfőtanácsosok, világháborúk

Bibliográfia:

- Botos János: Fejezetek a Belügyminisztérium történetéből. A Belügyminisztérium története a Monarchia széthullásától a második világháború végéig. BM Kiadó, Budapest, 1995.
- Horváth Dóra-Mitev Ariel: Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv, Alinea Kiadó, Budapest, 2015.
- Kapronczay Károly: Magyar orvoséletrajzi lexikon, Mundus Egyetemi Kiadó, Budapest, 2004.
- Kapronczay Károly: Fejezetek az orvostudomány egyetemes történetéből (oktatási segédanyag), é.n., http://www.tudomanyortortenet.hu/tankonyvek/a_kozegeszsegugy_tortenete/?kat=13&id=135
- Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Belügyminisztérium Levéltára K 148 1919; 1924; 1929; 1934; 1939 (2. tétel Kitüntetések)

Kutas Jenő¹

¹Melinda Gyógyszertár

GONDOLATOK THAN KÁROLY MUNKÁSSÁGÁRÓL ÉS A HARKÁNYI GYÓGYVÍZ VEGELEMZÉSÉRŐL

Előadás: Than Károly születésének 183-ik évfordulója alkalmából szeretném megragadni a lehetőséget, hogy egy érdekes felfedezést, annak körülményeit egy kicsit bővebben bemutathassam. A jeles egyéniség, gyógyszerészvizsga, majd orvostudományi egyetemi hallgató pályafutása után, bölcsészkarra iratkozott át, ahol kémiát tanult. Mindig precíz és sokoldalú kísérleteiben egyre többször ütközött bele az akkori kor fizikai-kémiai problémáiba. Nagy tisztelője volt tanárainak, kerülte a „nézeteltéréseket”, ezért több olyan felvetése, kísérlete, a feledés homályába került, amelyért később mások Nobel-díjat kaptak (Ostwald). Ilyen pl.: a vizes közegben ionok mennyiségi, minőségi meghatározása, melynek a mindennapi haszna az ásványvizekkel kapcsolatos vegelemzéseknél az eredmény helyes bemutatása volt. Az Ő javaslatára kezdtek el külön-külön feltüntetni az alkotó ionok mennyiségét, eltérve a régi gyakorlattól, ahol együtt, sóként adták meg az összetevőket. A harkányi gyógyvíz elemzését a Batthyányi-uradalom felkérésére végezte el. Itt kapcsolódik össze Than Károly és a gyógyvíz. Leginkább ennek a sikeres vegelemzésnek köszönheti szakmai berkeken kívül, a kémia Professzora Magyarországon az ismertségét. Röviden bemutatásra kerül, hogyan lett, a lecsapolni szándékozott mocsaras „fürdőhelyből” (1825), az Uradalom vezetőinek jó helyzetfelismerő képessége révén 1867-re artézi kúttal rendelkező, I. osztályú fürdő, melyben egy különleges hatóanyag is „lakik”. A felfedezett (szénélegkéneg) szénnoxiszulfid, a mai napig is foglalkoztatja az orvostudományt. A vegelemzést jó 50 év múlva ismét elvégeztették. Az eredmény Than Károlyt, és a forrást igazolta: nem változott a gyógyvíz összetétele, és a szénnoxiszulfid is megtalálható benne. A hévforrások a mai napig segítenek a gyógyulásban, és őrzik e jeles személyiség korszakalkotó elméleteinek igazát.

Kulcsszavak: Than Károly, kémiai nevezékταν, elektrolitikus disszociáció, szénélegkéneg, Harkányi gyógyvíz, Batthyányi uradalom

Bibliográfia:

- Dr. Lárencz László archív tudománytörténei anyagai
- Than Károly: Az ásványvizek vegelemzésének összeállításáról. Gyógyszerészeti Hetilap 4, 1, 33, 81, 87 (1865).
- A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók X. Nagygyűlésének Munkálatai 1864.

Meisznerné Kuklek Noémi¹, Tigyiné Pusztafalvi Henriette²

¹Doktorandusz hallgató

²PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

ESZTERGÁR LAJOS ÉLETÚTJA, MUNKÁSSÁGA ÉS KÖZÉLETI SZEREPE

Előadás: Esztergár Lajos életútja, munkássága és közéleti szerepe A Pécs városához, a pécsi egyetemhez kötődő és alkotó neves személyek tekintetében kiemelkedő jelentőségű Esztergár Lajos életútja és munkássága. Bár nem Pécsen született azonban munkássága révén, ha Pécs kapcsán a város nevezetes polgármesterei vagy a kor neves szociálpolitikusai kerülnek szóba, kikerülhetetlen Esztergár Lajos neve és munkássága. Ma nevét utca, szociális intézmény viseli. Emléktábla őrzi emlékét a városházán, pécsi lakóházán és a Pécsi Tudományegyetem jogi karán is. Tevékenységének elemzésekor a rendelkezésre álló irodalmat tanulmányoztam. Az előadás tematikáját tekintve, a megjelent művein keresztül mutatom be életét, munkásságát és a korra jellemző történelmi háttérrel, kiemelten fókuszálva a pécsi egyetemhez kötődő képzési terveire, megvalósult képzésekre, illetve a korabeli, Európában működő képzési modellekkel összehasonlítva. Nevéhez fűződik a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán indított szociális tanfolyam, melyen oktatói munkát is vállalt. Céloom egy átfogó kép alkotása arról, hogy az általa kidolgozott oktatási modell hogyan teremtette meg a pécsi tudományegyetemen jelenleg is folyó képzési irányok alapjait. Különösen a két világháború közötti időszakban tevékenykedett Esztergár Lajos, amely korban a szociális kérdés kezelése szorosan összekapcsolódott a művelődés, oktatás, egészségügy és képzés kérdéskörével. Erre az időszakra tehető a munkásvédelem fokozatos kiépítése, valamint a nyugdíj- és betegbiztosítás rendszerének kialakítása. Esztergár Lajos munkásságát a komplexitás jellemezte, nagyméretű kislakás-építő akció fűződik nevéhez, sok energiát fordított a város bővítésére, számos gazdasági, kulturális, egészségügyi, kereskedelmi létesítménnyel gazdagodott a város. Talán legjelentősebb nevéhez kötődő fogalom, a produktív szociálpolitika alaptételeit megfogalmazó "Pécsi Norma", melynek elveit a harmincas években Pécs polgármestereként dolgozta ki, amely a szegények segélyezése helyett állandó megélhetési forráshoz juttatásukat és önálló gazdálkodásra nevelésüket helyezte előtérbe. Ez a szempont lett az 1940-ben létrehozott Országos Nép- és Családvédelmi Alap (ONCSA) egyik legfontosabb irányelve. A modern szociálpolitika számos elemét vezette be.

Kulcsszavak: életút, történeti események, munkásság

Bibliográfia:

- Esztergár Lajos: A szociális képzés kérdése, Kultúra, Pécs, 1934.
- Csizmadia Andor: Fejezetek a Pécsi Egyetem történetéből, Pécs, 1980.
- Szabó Pál: A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem és irodalmi munkássága, Pécs, 1940.
- Esztergár Lajos: Gyakorlati szociálpolitika, Kultúra könyvnyomda, Pécs, 1933.

Mészáros Lajos¹

¹PTE ETK Zalaegerszegi Képzési Központ

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR ZALAEGERSZEGI KÉPZÉSI KÖZPONT

Előadás: Az egyetem évfordulóján a jövő elképzelései mellett a közelmúltra való visszatekintés egyik mozzanataként a Zalaegerszegi Képzési Központ elmúlt éveinek (27 év) történetét mutatjuk be. Az Egészségügyi Főiskolai Képzés létrejöttét (törvényi és társadalmi háttérét) valamennyi beszámoló megadja, így mi ettől eltekintünk. Kiemeljük viszont azt a szellemi és fizikai háttérrel, ami az új képzés (Egészségügyi Főiskolai Képzés) megalakulását a működés szellemi és objektív feltételeit biztosították. Szellemi, felkészültségi faktorok (kórházak egészségszakmai kapacitása) és Zala megye termálvizkincse és annak folyamatos kihasználása, valamint a szakdolgozói hiány. Az Egészségügyi Főiskolai Képzés egyes diszciplínái eltérő módon kerülnek bemutatásra. Így az ápolóképzés egy másik prezentáció része lesz. (Dr. Pakai Annamária) A gyógytornászképzés a legkorábban történt, szakmai profilja sokat változott, alakult. (Dr. Schmidt Béla) Az 1997-ben indult Egészségbiztosítási Szak akkor jelentős szakmai igényt elégített ki, a következő években a képzés kibővült egészségügyi ügyvitelszervező illetve egészségügyturizmus szervező szakiránnyal. Minden képzési forma többirányú nemzetközi kapcsolatot kiépítve, hazai és nemzetközi konferenciák előadásait készítette el. Ezekkel a Kar összesített kutatási terveit, nemzetközi protollokat valósított meg. Bibliográfia: A 150 éves Zala Megyei Kórház Jubileumi évkönyve (Dr. Szilvás Rudolf 1988. ISPITA Alapítvány magánkiadás) 15 éves a Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kara (2006. Dr. Bódis József felelős kiadó magánkiadás) A Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar 25 éve Rendezvényi prezentációk 2015. (Dr. Betlehem, Dr. Schmidt, Dr. Pakai, Dr. Turcsányi, Dr. Ágoston, Dr. Császár)

Kulcsszavak: egészségügyi felsőoktatás, Zalaegerszegi Képzési Központ, gyógytornász, egészségügyi szervező, ápolóképzés

Molnár Zsuzsa¹

¹Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság

A MGYTT WWW.GYOGYSZERESZTORTENET.HU WEBOLDALÁNAK BEMUTATÁSA

Előadás: A Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság (MGYTT) 2002-ben alakult meg, a Társaság honlapját – amely www.gyogyszeresztortenet.hu címen érhető el – 2013 óta fejlesztjük. Célunk, hogy a 21. századi olvasóközönség számára elérhetővé tegyük a magyar vonatkozású gyógyszerészet-történettel kapcsolatos cikkeket, könyveket, fényképeket. Az elmúlt 4 év során szerzett tapasztalatainkat ismertetjük remélve, hogy más szervezeteknek is inspirációt adhatunk olyan dokumentumok digitalizálásához, amelyek eddig az interneten elérhetetlenek voltak. Bemutatjuk honlapunk főbb menüpontjait az alábbiak szerint: • E-könyv • Gyógyszerészek évkönyve • Cikktár • Híres magyar gyógyszerészek • Múzeum • Doktori értekezések és szakdolgozatok • Régi gyógyszerek lexikona A honlapon beépített Google keresőmotor teszi lehetővé a teljes digitalizált anyag gyors kutatását. Mivel az 1947 óta publikált gyógyszerésztörténeti szakirodalom több, mint 90%-a teljes szövegállományában megtalálható, így az irodalmazás korábban elképzelhetetlen gyorsasággal és eredményességgel végezhető. Természetesen számos még korábbi dokumentum is található a honlapon 1723-tól, gyógyszerkönyvekkel, tankönyvekkel és évkönyvekkel együtt. A honlap elsődlegesen történeti kutatók számára készült, de tapasztalataink szerint nem szakmabeli érdeklődők is gyakran látogatják (pl. családfakutatás céljából), valamint olyanok is, akik saját kutatási területüket történeti vonatkozású adatokkal is kiegészítik. Fontos kiemelni, hogy a honlap közösségépítő ereje sokrétűen kihasználható az online világban: jövőbeli terveink ehhez a ponthoz kapcsolódnak. Azt is bemutatjuk, milyennek képzeljük el az okoseszközökön is alkalmazható, élmény-alapú gyógyszerészet-történetet az elkövetkező években.

Kulcsszavak: gyógyszerésztörténet, magyar, MGYTT, www.gyogyszeresztortenet.hu

Bibliográfia:

- www.gyogyszeresztortenet.hu
- Néhány praktikus javaslat a szisztematikus, racionális információkereséshez a www.gyogyszeresztortenet.hu honlapon. www.gyogyszeresztortenet.hu
- A www.gyogyszeresztortenet.hu honlap E-könyv menüpontjában lévő kötetek csoportosított jegyzéke. www.gyogyszeresztortenet.hu

Nagy Janka Teodóra¹

¹PTE KPVK Kultúra-, Könyvtár- és Társadalomtudományi Intézet

„MERT MÁS, MÁS A XENODOCHIUM ... ÉS MÁS A NOSOCOMIUM...” DR. BABITS MIHÁLY, TOLNA MEGYEI TISZTIFŐORVOS JAVASLATA AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS A SZEGÉNYÜGYI INTÉZMÉNYEK SZÉTVÁLASZTÁSÁRA (1822)

Előadás: „Mert más, más a Xenodochium ... és más a Nosocomium...” Dr. Babits Mihály, Tolna megyei tisztifőorvos javaslata az egészségügyi és a szegényügyi intézmények szétválasztására (1822) Dr. Babits Mihály, Tolna megye tisztifőorvosa aktív részese volt a magyar egészségügyi és szociális igazgatás kiépülésének. Lokálisan kapcsolódott a 19. század első harmadának meghatározó közegészségügyi kérdéseire (kórházépítés, szakképzett orvosok, bábák biztosítása, betegellátás, szegénygondozás szétválasztása, járványügy kezelése: trachoma, kolera). Akkor fogalmazta meg javaslatát az egészségügyi és szegényügyi intézmények – a székszárdi kórház (gyógyítóház) és a bonyhádi ispotály (táplálóház) – vonatkozásában, amikor országos viszonylatban is még épp hogy csak elkezdődött a tisztán betegellátási tevékenységet folytató kórházak leválasztása a szegényházaktól. Működését kiterjedt írásbeliség jellemezte. Jelentései, indítványai, véleménynyilvánításai nemcsak a Tolna megyei, de a magyar egészség- és szegényügyi igazgatástörténetnek is fontos forrásai. Előadásunkban az 1822-ben Tolna Vármegye Közgyűléséhez írott felterjesztését (a hivatalos stílus tartalmi és formai jegyeinek megfelelően megfogalmazott javaslatát) elemezzük és értelmezzük. Babits tíz év tapasztalattal a háta mögött fogalmazta meg a vármegye döntéshozóihoz címzett, modern szemléletű, elsősorban a kórházi beteg- és szegénygondozás intézményes szétválasztását célzó felterjesztését. A székszárdi kórházban ellátott betegek számának, összetételének alakulását áttekintve egyrészt a finanszírozási háttér biztosítására tett ajánlásokat, másrészt a meglátása szerint nem gyógyítást, azaz kórházi ellátást, hanem inkább a szegénygondozás keretei között megvalósítható gondoskodást kívánó személyek elhelyezésére, helyzetük rendezésére tett javaslatot. Babits e tekintetben jóval megelőzte a korát, hiszen 1820-ban még épp hogy megjelentek a területet szabályozó központi rendelkezések, tényleges megvalósításuk azonban évtizedekig vártatt magára. Ahhoz pedig, hogy a magyar egészség- és szegényügyi igazgatás a felvilágosult abszolútizmus időszakában megszületett 1770. évi Generale Normativum in Re Sanitatis alapvetésétől a kiegyezést követően eljusson a modern értelemben vett, kizárólag a betegek ellátásával foglalkozó kórházak helyének és szerepének intézményes rendezéséhez (1876. évi XIV. törvénycikk) és az önálló szegényügyi igazgatás alapjainak önálló törvényi szabályozásához (1871. évi XVIII. törvénycikk), közel száz esztendőre volt szükség.

Kulcsszavak: egészségügyi igazgatástörténet, szegényügyi igazgatástörténet, székszárdi kórház (gyógyítóház), bonyhádi ispotály (táplálóház), kórházi ellátás, szegénygondozás, Dr. Babits Mihály Tolna megyei tisztifőorvos, Generale Normativum in Re Sanitatis (GNRS)

Bibliográfia:

- 📖 NAGY Janka Teodóra: Tápláló- és gyógyítóházak: az egészség- és szegényügyi igazgatás kezdetei Tolna megyében In: Béli Gábor, Korsósné Delacasse Krisztina, Herger Csabáné (szerk.) UT JURIS ORDO EXIGIT: Ünnepi tanulmányok Kajtár István 65. születésnapja tis
- 📖 ÁGOSTON István, VAS Gábor, ENDREI Dóra, ZEMPLÉNYI Antal, MOLICS Bálint, SZARKA Evelin, CS. HORVÁTH Zoltán, BONCZ Imre, A magyarországi ispotályok kialakulásának és fejlődésének történelmi áttekintése a XI–XVIII. század kezdete közötti időszakban, Egészség
- 📖 GUTAI Miklós: A székszárdi megyei kórház létrehozása és az intézet első orvosa: Babits Mihály dédapja, Orvosi Hetilap, 118(1977), 2472
- 📖 ONGRÁDI József, VÉRTES László, KÖVESDI Valéria, HORVÁTH Imre, Dr. Babits Mihály, a népegészségügy szervezője. A költő Babits Mihály dédapja halálának 180. évfordulójára, Egészségtudomány, 55(2011/1), 85–89.
- 📖 POMOGYI László, Szegényügy és községi illetőség a polgári Magyarországon, Budapest, Osiris Kiadó, 2001 (Jogtörténeti Értekezések 24. Sorozatszerkesztő: Mezey Barna)

Nagy Zoltán András¹

¹PTE ÁJK Büntetőjogi Tanszék

„A PÉCSI – BARANYAI MENTŐSZOLGÁLATOK TÖRTÉNETE”

Előadás: dr. Nagy Zoltán András PTE. ÁJK Büntetőjogi Tanszék A 2017. évi Nemzetközi Egészségtudomány-történeti Konferenciájára készült „A pécsi – baranyai mentőszolgálatok története” – absztrakt - Az előadásom a pécsi – baranya megyei mentőszolgálat, ideértve a légi mentés, illetőleg a város és megye életében korábban meghatározó bányászathoz kapcsolódó bányamentés történetét vázolja fel. Pécssett két évvel a Temesvárott megalakulását követően két évvel jött létre az Önkéntes Pécsi Mentőtársulat. Ezzel paralel néhány évvel később szervezték a hatósági mentést. Megemlítjük ennek a kiváló pécsi orvosnak a nevét, aki felvállalta ezt a feladatot. A pécsi polgárok összefogásának szép példáit említhetjük a mentési tevékenység önkéntes támogatásáról, így jótékonyági bálról, mentőautó beszerzése magánfinanszírozásáról, annak összeszereléséről és más esetekről. A pécsi bányamentő szervezet létrehozása az Általános Bányabiztonsági Szabályzat előírását 12 évvel megelőzte. Hősökről is meg kell emlékeznünk, akik bányamentőként másokért áldozták életüket, apa, majd néhány évtizeddel később a fiú is bányamentőként feladata ellátása közben vesztette életét, de más eseteket is említeni fogunk, mert említenünk kell. A mentési feladatok 1948-ban történt államosításának évtizedei után, amely idő alatt Pécssett és más baranyai városokban létrejöttek mentőállomások. A rendszerváltást követően a mentési feladatokba más szervezetek is bekapcsolódtak, amelyek különböző speciális feladatok ellátásán túl részt vállalnak a mindennapi mentésekben is. Napjainkban új mentőállomások más városokba történő létrehozása, a meglévők korszerűsítése a fő feladat. A hivatalos mentőszolgálaton kívüli mentőszervezetekkel a kooperáció mindennapi szükségesség. Az előadásban feltűnnek kiváló pécsi orvosok és polgárok nevei, úgymint Scipiades Elemér professzor, Dr. Granasztói Rihmer László jogász, a geológia tudományok doktora, dr.Ludwigh Ferenc orvos, Bolgár Tibor bankigazgató, Varga Gyula kocsigyártó, Vaszary Gyula rendőrkapitány és tűzoltóparancsnok, Visy Zoltán építész és más kiváló és tette kész pécsi polgár nevei, akik beírták a nevüket Pécs város és a mentőszolgálat történetébe. Bibliográfia: - Dr. Szabó Károly: Pécs tűzvédelmének története a dualista Magyarországon (1867-1918) In: A Tűzoltó Múzeum Évkönyve III. 1986-87. Bp.1988. 96-221. p. - Debródi Gábor: A magyar mentésügy története (1769-2012) Magyar Oxyológiai Társaság. Budapest, 2012. - Bezerédy Győző: Képek Pécs történetéből. Pécs, 1977. - Búcsúzik a mecseki szénbányászat (szerkesztette: Szirtes Béla). Pécsi Erőmű Részvénytársaság. Pécs, 2000

Kulcsszavak: Mentőszolgálat, Mentő Egyesület

Bibliográfia:

- Dr. Szabó Károly: Pécs tűzvédelmének története a dualista Magyarországon (1867-1918) In: A Tűzoltó Múzeum Évkönyve III. 1986-87. Bp.1988. 96-221. p.
- Debródi Gábor: A magyar mentésügy története (1769-2012) Magyar Oxyológiai Társaság. Budapest, 2012.
- - Bezerédy Győző: Képek Pécs történetéből. Pécs, 1977.
- Búcsúzik a mecseki szénbányászat (szerkesztette: Szirtes Béla). Pécsi Erőmű Részvénytársaság. Pécs, 2000.

Nóvik Attila¹

¹SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet

ISKOLA ÉS EGÉSZSÉGÜGY A NÉPTANÍTÓK LAPJÁBAN (1868-1892)

Előadás: A dualizmus időszaka a modern magyar iskolarendszer kiépülésének korszaka. A rohamos ütemben fejlődő iskolahálózat terjedésével párhuzamosan nőtt azoknak a társadalmi problémáknak a köre, melyekre pedagógiai problémaként tekintettek. Az ún. pedagógizáció (Depaepé és Smeyers, 2008)) jelenségére az egyik legjobb példa a higiéniai diskurzus. A higiéniai diskurzus, mely a felvilágosodás során jött létre, értelmezhető a modern testfogalom megteremtéseként is. A modern filozófia és orvostudomány számára kulcskérdéssé vált az egészséges test szociális, fizikai és lelki feltételeinek feltárása. A higiéniai diskurzus jelentős tudást halmozott fel ezekről a területekről. Filozófusok és orvosok egybehangzón hangoztatták, hogy az egészséges test az egyén egyik legfontosabb, társadalmi szempontból is értékes tulajdona. Ez a gondolat együtt járt a test egyre erőteljesebb személyes és társadalmi kontrolljával (Sarasin, 2007). Az egészséges, „modern” test megteremtésére irányuló törekvések jól értelmezhetők a normalitás és abnormalitás foucault-i fogalmai felől is. Miközben a népoktatási rendszer és a néptanítók fontos szerepet játszottak a modern egészségügyi és higiénés ismeretek elterjesztésében, maga a téma kevésbé kutatott a magyar szakirodalomban. A higiéniai diskurzus és magyar néptanítói tudáskanon viszonyát Németh András kutatta, aki Az Elemi Népoktatás Enciklopédiájában két jól körülírható törekvést azonosított. Egyrészt a normális iskolai testhasználat (testtartás, ruházat, berendezés) leírásának szándékát, amely szorosan kapcsolódott a korszak modern pedagógiai törekvéseihez. Másrészt az egészséges testet szociálbiológiai-társadalompolitikai kérdéssé emelő eugenikát (Németh, 2008). Ezekre az elméleti alapokra építve előadásomban a Néptanítók Lapja első 25 évfolyamában megtalálható, az iskola és az egészségügy kapcsolatával foglalkozó, a higiéniai diskurzusba illeszkedő cikkeket elemzem. Az egészségügy, egészség és higiénia témakörével foglalkozó cikkek eloszlását elemezve látható, hogy legnagyobb arányban az egészségügytel foglalkoztak a szerzők, míg a higiénia kifejezés csak a korszak végén jelenik meg, hogy majd a századfordulóra terjedjen el használata a lapban. A kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy az egészségügyi és higiéniai témák markánsan jelen voltak a lapban, megelőlegezve a téma századfordulós és két világháború közötti felfutását.

Kulcsszavak: dualizmus, pedagógiai sajtó, higiéniai diskurzus

Bibliográfia:

- 📖 Depaepé, M. és Smeyers, P. (2008): Educationalization as an ongoing modernization process. *Educational Theory*, 58. 4. sz. 379-389.
- 📖 Sarasin, P. (2007): *The Body as Medium: Nineteenth-Century European Hygiene Discourse*. *Grey Room*, 3. 48–65.
- 📖 Németh András (2008): A néptanítói tudás konstrukciója Az elemi népoktatás enciklopédiájában (1911–1915). *Iskolakultúra*, 5–6. 86–102.

Oláh András¹

¹PTE ETK Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet

A MAGYARORSZÁGI ÁPOLÓKÉPZÉS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE A FALERISZTIKA EMLÉKEIN KERESZTÜL

Előadás: Az előadás célja a világi ápolóképzés magyarországi fejlődésének és falerisztikai emlékeinek rövid áttekintése, valamint a pécsi ápolóképzés mindezen hagyományok előtt is tisztelgő címerének és jelvényének bemutatása. Ennek keretében az előadás külön is meg kíván emlékezni a 115 éve megalapított Magyarországi Betégápolók és Ápolónők Országos Egyesületéről, valamint a hazai világi ápolóképzés tankönyveinek fejlődéséről. Közel 140 évvel a világi ápolóképzés megkezdését, 28 évvel a főiskolai ápolóképzés budapesti és 17 évvel az egyetemi ápolóképzés pécsi megkezdését követően meg kívánunk emlékezni arról is, hogy az ápolástudomány hazai fejlődésében újabb fontos mérföldkőhöz értkeztünk és a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Ápolástudományi Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézetének kezdeményezésére, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egészségügyért Felelős Államtitkárságának hathatós támogatása mellett 2017 szeptemberétől az ország három egyetemén köztük a 650 éves Pécsi Tudományegyetemen is elindul a kiterjesztett hatáskörű okleveles ápoló képzés, mely az OECD országok többségében a már nagy hagyományokkal rendelkező Advanced Practice Nurse MSc képzés hazai megfelelője.

Kulcsszavak: világi ápolóképzés, falerisztika, címer

Ozsváth Judit¹

¹Kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet

EGÉSZSÉGNEVELÉS AZ ERDÉLYI ISKOLA CÍMŰ OKTATÁSÜGYI ÉS NÉPNEVELŐ FOLYÓIRATBAN

Előadás: A Márton Áron és György Lajos által alapított, a két világháború között megjelent erdélyi nevelésügyi és népnevelési folyóirat, az Erdélyi Iskola tudatosan iktatta programjába az egészségnevelést. Az 1933 októberében napvilágot látott első lapszám már terjedelmes ismeretközlő írást hozott a tudóvszról, és részletesen körülírta, milyen lehetőségei vannak a népművelés során végzett egészségnevelésnek. A felvilágosító munkát viszont nemcsak az iskolán kívül tartotta fontosnak, hanem az iskolai tevékenység során is. A második világháborúig megjelent hét évfolyam szinte minden lapszámában találni ezt segítő írásokat. Az egészségnevelés és egészségvédelem témakörével kapcsolatos cikkek általában tanulmányként, ismeretközlő írásként, könyvismertetőként, belföldi vagy külföldi hírként szerepeltek a két világháború között megjelent legszínvonalasabb erdélyi nevelésügyi folyóiratban. Rendkívül fontos, sőt hiánypótló munka volt ez az Erdély Iskola részéről, hiszen a kiszolgáltatott helyzetbe került, rezignáltsággal és komoly anyagi gondokkal küzdő erdélyi magyarság kevés ilyen jellegű magyar nyelvű kötetet olvashatott akkortájt. A kisebbségi sors és a gazdasági világválság miatt viszont a magyarok többsége nehezen tudott megfelelő higiéniai körülményeket biztosítani maga és gyermekei számára. Tanulmányom rövid elemzést hoz a korabeli erdélyi egészségügyi helyzetről, majd részletesen vázolja, milyen módon járult hozzá az Erdélyi Iskola az erdélyi iskolai és iskolán kívüli egészségneveléshez. Munkámban elsősorban a dokumentumelemzés módszerei kerülnek előtérbe. Bízom benne, hogy tanulmányom gyarapítja az erdélyi neveléstörténeti feltárások szakirodalmi bázisát és további kutatásokhoz is segítségként szolgál.

Kulcsszavak: Erdély, iskola, népnevelés, egészségnevelés

Bibliográfia:

- Erdélyi Iskola folyóirat 1933-1940; 1942-44 között megjelent lapszámai
- Tuka László: Krónikus betegségek, valamint szociális és egészségügyi intézmények a romániai megyékben 1936-ban. EME Orvtud. Értesítő, 80(2), 2007, 156-159.
- Közegészségügyi viszonyok Romániában. Magyar kisebbség, 19(73-74), 2014(3-4.), 135-140..

Pachner Orsolya¹, Rab Virág²

¹PTE ETK Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

²PTE BTK Történettudományi Intézet

A KUTATÁS JÁTÉKA – A JÁTÉK KUTATÁSA: GRASTYÁN ENDRE

Előadás: Grastyán Endre Óriszentpéterről, az Órségből származik, élete nagyrészt azonban Pécsen töltötte. Tanulmányait a Pécsi Orvostudományi Egyetemen (nem volt még integráció és orvosi kar) folytatta, majd az Élettani Intézet laborjából indulva vált országosan és nemzetközileg is elismert agykutatóvá, idegphysiológussá. Bár életmottója az volt, hogy mindig csak egy koffere lesz, és oda megy, ahol a legtöbbet lehet megtudni a világról, mégis 42 évet töltött Pécsen. Mestere Lissák Kálmán egyetemi tanár mellett már tanulmányai első éveiben belekóstolt a kutatómunkába, így mikor 1951-ben kézhez kapta általános orvosi diplomáját szívesen maradt az Élettani Intézetben oktatónak és kutatónak. Előadásomban Grastyán Endre szakmai életútjának felvázolása mellett, utolsó témájának, a játékkal kapcsolatos vizsgálatának jelentőségét kísérlem meg bemutatni. Akadémiai székfoglaló előadásának témája az interdiszciplinaritás jegyében született, címe A játék neurobiológiája. Úgy tartotta, a játék komoly dolog, s hogy ez teszi elviselhetővé az életet. Ő maga is „végigjátszotta” az életét. Az ő játéka, vagy másként a szenvedélye a kutatás volt. Korai halála után Grastyán Endre hatása nemcsak a közvetlen tanítványok között megfigyelhető, hanem különböző, a tudományos munka iránt elkötelezett szervezetek történetében is. Ilyen az Élettani Intézet mellett a pécsi Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, melynek újjászervezésében maga Grastyán is részt vett, sőt elnöke is lett; illetve a róla elnevezett Pécs-Baranyai TIT-en belül működő kuratórium, vagy sok más mellett a fiatal kutatókat tömörítő összegytemi, interdiszciplináris Grastyán Endre Szakkollégium is. Előadásomban a grastyáni örökség máig tartó hatásait szeretném összefoglalni.

Kulcsszavak: Grastyán Endre, játék, interdiszciplinaritás

Bibliográfia:

- Grastyán, Endre (1985) A játék neurobiológiája: Akadémiai székfoglaló: 1983. április 19. Értekezések, emlékezések. Akadémiai Kiadó, Budapest. ISBN 963-05-4039-8
- Grastyán Endre emlékezete. Szombahely: Societas Scientiarum Savariensis: Savaria University Pr., 2004
- Molnár Péter: Grastyán Endre életműve In: Magyar Pszichológiai Szemle, 1990. 1-2. sz.

Szilárd Pál¹, Anikó Heréb², Klára Mayer³

¹University of Pécs, Faculty of Pharmacy, Institute of Pharmaceutical Technology and Biopharmacy (7624 Pécs, Rókus u. 2.)

²Mecsekalja Pharmacy (7634 Pécs, Páfrány u. 2.)

³University of Pécs, Faculty of Pharmacy, Institute of Pharmaceutical Technology and Biopharmacy (7624 Pécs, Rókus u. 2.)

PAST, PRESENT AND FUTURE OF SZERECSEN (SARACEN) PHARMACY

Előadás: Szerecsen pharmacy was one of the oldest pharmacies in Hungary and the oldest one in Pécs. Its history dates back to the 17th century. Name "szerecsen" (saracen) is originated from its wooden sculptures depicting saracens, who were muslim eastern arabs mainly from the Persian Empire, which is often called as the cradle of healing art. The pharmacy was founded by apothecary Johannes Baptista Seitz in the historical city centre. The pharmacy later had several owners including Ferenc Sipőcz from Pest city, who bought it in 1851. After the new owner's name „Sipőcz pharmacy” was often mentioned as the synonym name of Szerecsen pharmacy. The new owner changed the pharmacy's interior design into a luxurious neo-baroque style including 68 hand-coloured pyrogranite decoration elements inserted into the furniture from the famous Zsolnay Porcelain Manufactory. According to official reports and periodicals it was one of the most modern pharmacies in Hungary. In 1990 the furniture was renewed and an apothecary museum was also placed in the pharmacy including two rooms enriched with ancient substances and pharmaceutical technological treasures. Due to financial reasons, the last pharmacist owner had to close the door in 2009, thus launching series of decadent processes. The pharmacy re-opened two years later in 2011 as a hungaricum-shop, also selling food, candy and wine, losing the original function of the pharmacy. After a few years the shop closed. In the present a small group of enthusiastic pharmacists strive to save the pharmacy for the future trying to gain the sponsorship of the Faculty of Pharmacy of University of Pécs and Baranya county's Hungarian Society for Pharmaceutical Sciences. But now the pharmacy is still sleeping deeply dreaming of the re-opening of its doors.

Kulcsszavak: Szerecsen, Saracen, Pharmacy, Sipőcz

Bibliográfia:

- Romváry Ferenc: Pécs Múzeumpatikák (Tájak korok múzeumok kiskönyvtára 408 sz.)
- Lárencz László, Szabó László Gy.: Dél-Dunántúl neves gyógyszerei, Pécs 2014.
- Vida Mária: Patikamúzeumok-Műemlékpatikák Magyarországon, Semmelweis Orvos- történeti Múzeum Könyvtár és Levéltár kiadványa, Budapest, 1996
- Heréb Anikó: Gyógybortól a borlekvárig - avagy a Szerecsen patika története - Rozsnyai Máttyás Emlékverseny előadás, 2013, Miskolctapolca

Paluch Zoltán¹

¹Károly Egyetem, 2. Orvosi Kar, Farmakológiai Intézet, Prága

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ÜZENETE AZ UTÓKOR ORVOSAINAK

Előadás: Szent-Györgyi Albert 1893. szeptember 16-án született Budapesten és 1986. október 22-én hunyt el Woods Hole-ban (Massachusetts, USA). Az 1937-es fiziológiai és orvostudományi Nobel-díj jutalmazottja, az orvostudomány kiemelkedő alakja. Munkásságában a problémákat többnyire ösztönösen oldotta meg és szigorúan elutasította a különböző ösztöndíjak megalázó és érthetetlen követelményeit. Mint tudományos kutató zseniálisan tapintott rá a dolgok lényegére. Mások véleményére nem sokat adott, általában azokat indokoltan visszautasította. Minden elméletet személyesen igyekezett bebizonyítani és leellenőrizni. Tudományos pályafutása során dolgozott többek között a pozsonyi Szent Erzsébet Egyetem Farmakológiai Intézetében, Mansfeld professzornál. Ott életre szóló barátságot kötött a prágai születésű fiziológiai és orvostudományi Nobel-díjas (1947) Cori L. Carlal. A prágai Károly Egyetemen Tschermak professzor mellett dolgozott, majd Berlinben Michalis Leonor professzornál. Csakúgy mint a mai akadémiai dolgozók, ő is egzisztenciális problémákkal küzdött, de a Nobel-díj elnyerésével a hírnév ízébe is volt módja belekóstolni. Tudományos munkássága mellett a háborúellenes mozgalmak vezéralakja is volt. Az Őrült majom című műve hasonlít Karel Čapek A fehér kór című drámájának a gondolatához. Mindezek mellett életének célja és küldetése a tudomány és a kutatás szolgálata maradt. Anyagi problémái egy zseniális ötlethez vezették, az úgynevezett „falak nélküli laboratórium“ gondolatához, amely üzenete inspiráló lehet a mai magyar kutatók és akadémiai dolgozók számára is. Az egész munkásságát a szorgalom és a tudományba vetett hit jelemezték. A legreménytelenebb időszakokban se adta fel és a kitartása mindig meghozta a gyümölcsét.

Kulcsszavak: Szent-Györgyi Albert, Nobel-díj, falak nélküli laboratórium

Bibliográfia:

- Albert Szent-Györgyi: Science Ethics and Politics (New York, 1963)
- Szent-Györgyi Albert: Válogatott tanulmányok (Gondolat, Budapest, 1983)
- Szent-Györgyi Albert: Egy biológus gondolatai (Gondolat, Budapest, 1970)

Séverine Parayre¹

¹University Paris Descartes; Faculty of education, Catholic Institute of Paris, TEC Paris Descartes

AN INTERNATIONAL HISTORY OF HEALTH EDUCATION (18TH-20TH CENTURIES)

Abstract: Since 2012, I created a partnership with several historians of education and health around the researches on history of health education. Indeed the children and teenagers' health worries school since almost two centuries. From 18th century men made all the more link between health and educational success, as children died of smallpox in boarding schools, were daily upset by gastric problems and chilblains. Health and its care were very early an integral part of school every day of life. But, we are a few in each of our countries to be worked on this subject, to look for narrow links between health and education, which will create a school hygiene at the end of 19th century all around the world, then a school medicine in the 20th century and a health education at the end of 20th century. Now in history of health education some of researchers want to study the circulations of knowledges and practices about health's precautions between countries. We can observe that the Western Europe in 19th century and between the wars was a model for the other countries. There was a strong influence of the medicalization and the moralizing society presenting some of their members - farmer, worker, poor man, woman, and child - as carriers of diseases by their bad habits of life and on whom the representatives of the education wanted to center. Next to these convergences, we can study some conflicts, differences on precise points, as school architecture, some hygiene's practices and training of primary men and women teachers. This work contribute at the international history of health education and can try to better understand the behavior of people towards the health.

Keywords: international, history, health, education

Bibliography:

- 📖 Joëlle Droux and Rita Hofstetter, « Special Issue: Internationalization in Education; Issues, Challenges, Outcomes », *Paedagogica Historica* 50 (2014).
- 📖 Stéphane Frioux et Didier Nourrisson (2015). *Propre et sain ! Un siècle d'hygiène à l'école en images*. Paris : Armand Colin.
- 📖 Séverine Parayre, L'internationalisation de l'hygiène à l'école, 19e et 20e siècles / The Internationalization of School Hygiene During the 19th and 20th Centuries, *CBMH/BCHM* 34.1 2017 p. 1–8 doi: 10.3138/cbmh.34.1.GE-Intro.
- 📖 Séverine Parayre and Lucia Martinez Moctezuma, A escola e as doenças no mundo (séculos XIX e XX) / Escuela y enfermedades en el mundo (XIX y XX) / L'école et les maladies dans le monde (XIXe–XXe siècles), *Rev. Iberoam. Patrim. Histórico-Educativo, Campinas (SP)*, v. 2, n. 3, p. 4-13, jul./dez. 2016 (cf. <http://ojs.fe.unicamp.br/ged/RIDPHE-R/index>).
- 📖 Rodogno, Struck, Vogel, *Shaping the Transnational Sphere*, 4–8.

Gyöngyi Petró¹

¹University of Pécs, PhD Student at Faculty of Health Sciences

HEALTH STATUS AND DEVELOPMENT AT THE SECOND HALF OF 20TH CENTURY IN HUNGARY AND AUSTRIA

Előadás: Abstract Gyöngyi Petró, University of Pécs, PhD Student at Faculty of Health Sciences- Doctoral School of Health Sciences Program Supervisor: Henriette Pusztafalvi, PhD, Lecturer, University of Pécs, Faculty of Health Sciences, Pécs, Hungary Health Status and Development at the second half of 20th Century in Hungary and Austria. Comparative Study This presentation is focusing on the Health Status relation between Hungary and Austria. In Hungary a huge demographic change started by the last trimer of XIX th. century and lasted until the end of 1960's. Until the 1920's the neonatal mortality drastically reduced- as the first turning point- later between 1921-1931 the mortality of older children has also been significantly reduced as well. In Hungary the mortality rate in the period of 1945-1960 reduced the most, regarding to the entire adult population. -On the contrary- in Austria at the first sections of demographic change following the Second World War the population had a significantly longer life –span than in Hungary but at the end of that the above mentioned differences in mortality and the life expectancy had equalized, so were approximatively at the same level in the two countries. By the beginning of 1960's the life expectancy of man was the same (65,2 in Hungary 65 in Austria) women were close to the same level (69,6 in Hungary and 71 in Austria). From the end of 1970-s in Hungary life expectancy parameters has been reduced again, resulting a difference of five –ten years favoring the Austrian population by the middle of 1990-s. The object of our Study is comparing the general health status of the Hungarian and Austrian population – both with different governmental, political, and economical environment till the 1990's. Further, in this presentation we analyze, if the better health status was a result of the better economic and financial situation during the examined research period (1960-1990). keywords: Austria, Hungary, life expectancy, birth, fertility, reproduction, governmental status, health status, well condition, Health care facilities, Causes of death.

Kulcsszavak: Austria, Hungary, life expectancy, birth, fertility, reproduction, governmental status, health status, well condition, Health care facilities, Causes of death.

Bibliográfia:

- Lackó Mária, a magyarországi rossz egészségi állapot lehetséges magyarázó tényezői Összehasonlító makroelemzés magyar és osztrák adatok alapján, 1960–2004 Közgazdasági Szemle, LVII. évf., 2010. szeptember (753–778. o.)
- Nyilas Mihály, Koncz János, 2003, Ausztria szociálpolitikája. Budapest, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület
- Daróczi Etelka, A várható élettartam Magyarországon európai összehasonlításban. [2004]: Megjelent: Daróczi Etelka–Kovács Katalin (szerk.): Halálózási viszonyok az ezredfordulón: társadalmi és földrajzi választóvonalak. Központi Statisztikai Hivatal Népes

Pilkhoffer Mónika¹

¹PTE BTK Történettudományi Intézet Modernkori Történeti Tanszék

THE LOCATIONS OF MEDICAL EDUCATION IN PÉCS BETWEEN 1923 AND 1970

Előadás: Mónika Pilkhoffer: The locations of medical education in Pécs between 1923 and 1970 Article 25 of the law of February 1921 declared the temporary resettlement of Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem (Hungarian Royal Elisabeth University) to Pécs. Regarding the given circumstances, the resettlement of the university could only be realized by transferring already existing buildings in Pécs to the institution. The Rectorate, the university offices, the Faculty of Law and the Faculty of Medical Sciences with three medical institutes (physical, physiological, biological) were all moved to the edifice of the national high school for sciences and modern languages in Rákóczi street. The general hospital of the city nested the medical clinic for internal diseases and the ophthalmic clinic, while the officinal institute with the institute of public hygiene moved to the neighbouring alms-house. The surgical department gained placement in the commercial high school, and the building of the mental hospital hosted the psychiatric clinic with the brain and neural hospital. The gymnasium of the city provided place for the institutes of anatomy, pathology and forensic medicine. The school of midwifery was turned into the gynaecology department, the military hospital into the dermatology clinic, while the clubhouse of the Julian Association provided place for the paediatric clinic. As a consequence the university, however not in an ideal but in sufficient circumstances, could start its operation in Pécs in the academic year of 1923/24. In general terms, due to the high number of healthcare institutes, the clinics of the city could find proper quarters, nevertheless, the theoretical institutes continually struggled with the lack of adequate places. Although the idea of erecting a new edifice for the medical school was raised between the two world wars, only the extension of the main building in Rákóczi street took place in 1934 and it rather solved the needs of the faculty of law. What was not accomplished in 1921 had been finished by 1970 when the Medical School could obtain the premises of the former cadet school for its purposes. In the major part of the lecture, I try to introduce how the architecture was turned into the building of the University of Medical Sciences and what conditions were thus provided for medical training in Pécs.

Kulcsszavak: medical education, Pécs, buidings of the university

Bibliográfia:

- Pilkhoffer Mónika: Az Erzsébet Tudományegyetem pécsi épületei. <http://per-aspera.pte.hu/archivum/2014-2-szam-2.html>
- Magyar Építőművészet 1972/1.
- Benke József: A Pécsi Orvostudományi Egyetem története. Pécs, 1992.
- POTE irattár, 60/1965.

Pónusz Róbert¹, Boncz Imre², Endrei Dóra³

¹PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola

²PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet

³PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet

EGYNAPOS SEBÉSZETI ELLÁTÁSOK TELJESÍTMÉNYMUTATÓINAK ÉRTÉKELÉSE A 2015. ÉVI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ADATOK ELEMZÉSÉVEL

Előadás: Bevezetés: Az egynapos sebészeti betegellátás során a beteg egészségügyi intézményben történő tartózkodása nem haladja meg a 24 órát, ezáltal az ágazati ellátórendszer egyik olyan szegmense, amely a beteg és az egészségügyi intézmény számára szintén előnyös. Célkitűzés: Az elemzés célja az egynapos sebészeti ellátási formában igénybe vehető ellátások elemzése a magyar egészségügyi intézményekben. Módszer: Az elemzésben felhasznált adatok az Országos Egészségbiztosítási Pénztár / Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő finanszírozási adatbázisából származnak és a 2015. évet ölelik fel. Az elemzés során megvizsgáltuk, hogy az egyes egészségügyi intézmények által elvégzett tevékenységek mekkora részét lehetett volna elméletileg egynapos ellátás keretében végezni, majd megnéztük, hogy az egyes intézmények ténylegesen mekkora részét végezték el egynapos formában. Az egynapos ellátások arányát súlyszámokban és esetszámokban számoltuk ki. Eredmények: A magyarországi közfinanszírozott egészségügyi intézmények 2015-ben egynapos formában teljesíthető súlyszámösszeg 68,37%-át, illetve az esetszámok 71,44%-át számolták el. Intézmény típusonként a városi kórházak aránya bizonyult a legkedvezőbbnek az elszámolt egynapos súlyszámok (72,16%) és az esetszámok (74,56%) tekintetében is. Eredményeink szerint az egyetemi klinikák az elszámolható egynapos esetszámok 60,23%-át teljesítették, amely magasabb, mint a fővárosi kórházak aránya (56,56%), ugyanakkor a megyei (61,81%) és városi kórházak (74,56%) esetén meghatározott teljesítménymutatóktól kis mértékben elmaradnak. Az esetszámokkal mérve a legmagasabb arányban a Szegedi Tudományegyetem Klinikai Központja látta el betegeit egynapos formában (65,83%). Ettől elmaradt a Debreceni Egyetem Klinikai Központja (63,88%), a Semmelweis Egyetem (56,72%), valamint a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központja is (54,49%). A Szegedi Tudományegyetem az egynapos formában teljesíthető súlyszámmennyiség 56,71%-át számolta el. A Debreceni Egyetem (54,23%), illetve a Semmelweis Egyetem az elszámolható súlyszámok több mint 50%-át teljesítette így (51,35%). A Pécsi Tudományegyetem ettől elmaradva, az összes lehetséges egynapos súlyszám alig több mint 40 %-át (42,68%) számolta el. Következtetések: A Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központja a 2015. évben az egynapos sebészeti ellátás országos arányától elmaradt az eset-, és súlyszámok tekintetében is, valamint a négy egyetemi klinika közül a negyedik.

Kulcsszavak: egynapos sebészet, Pécsi Tudományegyetem, súlyszám, esetszám

Bibliográfia:

Anderson T, Walls M, Canelo R (2017) Day case surgery guidelines, *Surgery*, 35 (2) 85-91.

Darwin L (2016) Patient selection for day surgery, *Anaesthesia & Intensive Care Medicine*, 17 (3) 151-154.

Rebibo L, Dhahri A, Badaoui R, et al (2015) Laparoscopic sleeve gastrectomy as day-case surgery (without overnight hospitalization), *Surgery for Obesity and Related Diseases*, 11 (2) 335-342.

Pusztafalvi Henriette¹

¹PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

PÉCS VÁROS EGÉSZSÉGÜGYE A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Előadás: Bevezetés: Pécs város életében egy új fejezetet nyitott a trianoni békeszerződés aláírását követő időszak. A pozsonyi egyetem Pécsre helyezése gyökeresen megváltoztatta a város egészségügyi rendszerét is. A kórházak és a szakrendelők kiépítésének folyamatát csak részben gyorsította, befolyásolta az egyetem áttelepítése. Az Orvoskar Pécsen való lassú kiterjesztése segített nem csak Pécs város, hanem az egész Dél-Dunántúl egészségi állapotának javításához. A közigazgatási rendszer kiépülése az egészségügyi szabályozók szaporodása segítette az egészségügyi ellátás jelentős megerősödését. Módszer: Kutatásunk módszereként elsődleges és másodlagos forrásokat használtunk fel, mint a levéltári adatokat, egészségügyi adatbázisokat és a korabeli újságok adatközléseit. A levéltári források ugyan hiányosak, részlegesekek, ezért jelentős szerepe van a másodlagos források, könyvek, folyóiratok, napilapok adatainak. Eredmények: Elmondható, hogy a 20. század első felében a pozsonyi egyetem Pécsre helyezése a város és az egész régió életét, életkörülményeit megváltoztatta. Ugyanakkor az országos kezdeményezésű, az egészségügyi ellátást növelő, javító intézmények és a prevenció szemléletet terjesztő egyesületek termékeny talajra találtak. Az Orvoskar munkatársai részt vettek a prevenció munkában a kötelező feladatokon kívül is, mint például a közegészségügyi ismeretek terjesztése és a nép műveltségének növelését célzó előadások tartásában is aktívan szerepet vállaltak. Az egészségügyi tanfolyamok szervezésében, az iskolás gyermekek egészségi szűrésében is kezdeményező szerepet vállaltak az egészségügyi szakemberek. Fontos elmondani, hogy Pécs város egészségügyi ellátása a kor színvonalának megfelelő volt, a kiépült adatszolgáltatási rendszer, a szakorvosi rendelők a város és a környék lakosságát megfelelően szolgálták ki.

Kulcsszavak: Pécs város egészségügyi ellátás, prevenció, szakrendelés

Bibliográfia:

- MNL BM Levéltára : IV.413. Baranya megye Tisztifőorvosának iratai 1872- 1945
- A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Orvostudományi Kar tanácsülési jegyzőkönyveinek napirendi pontjai 1926-1951, PTE Egyetemi Levéltár kiadványai I., Pécs, 2011
- Statisztikai Szemle lapszámjai 1926- 1948

Répay Gábor¹, Ambrus Tünde², Szabó László Gyula³

¹Gyógyszertár, Kadarkút

²Department of Applied Pharmacy, Faculty of Pharmacy, University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences Brno, Czech Republic

³PTE GYTK Gyógyszerészeti Intézet

PÉCS MUZEÁLIS PATIKAÉRTÉKEI – PATIKAMÚZEUMOK PÉCSETT

Előadás: Pécs város értékeihez, idegenforgalmi vonzerejéhez tartoznak a Belváros régi patikái: a Szerecsen gyógyszertár és a Gránátalma gyógyszertár. Ezen a konferencián előadásban hallhatnak részletes előadást dr. Várszegi László főgyógyszerésztől „A baranyai és pécsi gyógyszertárak története” címmel. A Szerecsen alapítása 1697-ben volt, a 200. évfordulóra az officinában neorokokó bútorzat és Zsolnay kerámiát került. A pécsi muzeológus, dr. Romváry Ferenc művészettörténész alapos leírása mutatja be a patika múzeumi részeit, a vitrinekben elhelyezett eszközök csoportosítását. A Gránátalma patika Pécs harmadik nyilvános gyógyszertára volt, amit az Irgalmas-rend működtetett. 1989-ben dr. Köhegyi Imréné vállalatigazgató felújította a Szerecsen és Gránátalma patikákat. A restaurálást e poszter első szerzője, mint gyógyszerész-restaurátor végezte. A munkálatokat néhány fénykép demonstrálja. A felújítás után a helyiségek muzeális értékei megmaradtak, és több mint egy évtizedig gyógyszertárként működtek. A patikák officináiban jellemző ábrázolások vannak. A Szerecsen gyógyszertárt egy Theriaka – a csodagyógyszer – edényzete díszíti, a Gránátalma gyógyszertár officina falait gyógynövények: a gránátalma, a csattanó maszlag, a piros gyűszűvirág, a mák díszítik. Az 1920-as átalakításkor megsérült, ezért hiányzik a szőszös ökörfarkkóró és az orvosi zsálya ábrázolása. E gyógynövényekről (szerekről) rövid javallati ismertetést mutatunk be. Sajnos ma egyik sem gyógyszertárként működik, a Szerecsen /Sipőcz patika a Janus Pannonius Múzeum működtetésében, a Gránátalma könyvkereskedés-kegytárgyboltként látogatható.

Kulcsszavak: poszter, Szerecsen, Gránátalma, gyógynövények, teriaka

Bibliográfia:

- Romváry Ferenc: Pécs Múzeumpatikák (Tájak korok múzeumok kiskönyvtára 408 sz.)
- Bayer István: A gyógyszerészet kialakulása és fejlődése, Galenus kiadó, Budapest, 2010.
- Ács-Sánta Magdolna: Gyógyszerészet, 42.332-336 (1998)
- Szabó László Gy.: Gyógynövény-ismereti tájékoztató, Schmidt und Co.- Melius Alapítvány, Baksa-Pécs, 2005
- Halmai János-Novák István: Farmakognózia, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1963

Rétsági Erzsébet¹, Morvay-Sey Kata²

¹PTE ETK Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

²PTE ETK Fizioterápiás és Sporttudományi Intézet

AZ ISKOLAI TESTNEVELÉS TÖRTÉNETE A 70 ES ÉVEKTŐL NAPJAINKIG, A TANTERVI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

Előadás: Bevezetés, célkitűzés 2012-es év az iskolai testnevelés történetében új fejezetet nyitott. Az új köznevelési törvénnyel (2011.évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről) összhangban, a Nat 2012 a „Testnevelés és sport” műveltségi területet a komplex személyiségfejlesztés és a tehetséggondozás mellett, a Teljeskörű Iskolai Egészségfejlesztés (TIE) megkülönböztetett szereplőjének tekintti. Az új keresztintantervi feladatnak is köszönhető a testnevelés óraszámának növelése, a mindennapos testnevelés bevezetése. Új szaktanterv, új feladatok és megnövelt óraszám: a magyar iskolai testnevelés története új fejezetének kiinduló pontjai. Az előadás célja bemutatni az iskolai testnevelés jelenéhez vezető út állomásait, melyekben a szaktantervek értékválasztása meghatározó szerepet töltött be. Anyag, módszer Az iskolai testnevelés szaktantervei 1978-2012-ig. Dokumentumelemzés Megbeszélés A Nat 2012 „Testnevelés és sport” műveltségi terület alapelveinek és céljainak megfogalmazása, a mindennapos testnevelés bevezetése nem előzmények nélküli. Bár az 1978-as iskolai testnevelés szaktanterve még a központi- előíró tantervek sorába tartozik, több ponton szakított annak műfaji jellemzőivel, innovatív szemlélete előremutató. A mindennapos testnevelés szükségességének felismerése már a 20. század fordulóján felmerült, azonban az oktatás gyakorlatában csak 1980- as évektől, néhány iskolában a testkultúrát támogató iskolavezetés jóvoltából jelenhetett meg. A rendszerváltás az oktatási alrendszerben is változásokat hozott. Az 1995-ben megszületett alaptanterv (Nat, 1995), már figyelembe vette a nemzetközi oktatásirányítási tendenciákat. Az új tantervi műfaj kiforratlansága ellenére nemcsak tantervméleti jelentőségű volt, hanem a testnevelés gyakorlatára is rányomta bélyegét. Pozitív hozadéka, hogy lehetővé tette a helyi tervezést. A felülvizsgálatok eredményeként jelent meg a Nat 2003, és a Nat 2007. A három alaptanterv alapértékeiket tekintve egyezőséget mutatott, a műveltségi terület belső értékeit egyre differenciáltabban ragadták meg, azonban jelentősen különböztek az oktatás tartalmának kijelölésében. A 2012-es alaptanterv (Nat, 2012) egy új szellemiségű oktatásirányítás terméke. Célrendszere szakmailag jól felépített, megjeleníti a műveltségi területbe kódolt személyiségfejlesztési értékeket, amelyek a testkultúra és az egészségfejlesztés nélkülözhetetlen értékei és eszközei is egyben.

Kulcsszavak: iskolai testnevelés, szaktanterv, alaptanterv, műveltségi terület, TIE

Bibliográfia:

- Hamar Pál (2016): A testnevelés tantervmélete. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Rétsági Erzsébet (2016): Áttekintés a testnevelés és sport műveltségi terület szaktanterveiről, 1978-tól napjainkig – különös tekintettel a Nat 2012-re. In.: Rétsági Erzsébet szerk.: Kézikönyv a testnevelés tanításához. Dialóg Campus Kiadó, Budapest- Pécs.

Révész Miklós¹, Orosz Tamás², Dobson Szabolcs³

¹Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság

²Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság

³Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság

HÁROMSZÁZ ÉV GYÓGYSZEREI KÉPEKBE – AMIKOR A FOTÓK MESÉLNI KEZDENEK

Előadás: A gyógyszerészet történetének tárgyi emlékei fontos részét képezik kulturális örökségünknek. Az 1872-ben alapított budapesti Ipartörténeti Múzeum már a következő évtől, 1873-tól vásárolt külföldről régi patikaedényeket, és 1887-től Kolozsvárott elindult az első hazai kezdeményezés egy „Gyógyszerszemlézet” létrehozására, amelynek keretében megkezdődött a gyógyszerészet tárgyi emlékeinek szervezett gyűjtése. Az 1960-as évek közepétől az 1980-as évek végéig már számos patikamúzeum működött az országban. Az elmúlt években a Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság célzott erőfeszítéseket tett és tesz hazánk gyógyszerészeti köz- és magángyűjteményei anyagainak digitalizálására, köszönhetően e gyűjtemények kurátorai, létrehozói, illetve tulajdonosai megtisztelő együttműködésének. E munka távlati célja a szétszórtan található, sok esetben különböző okokból nem, vagy korlátozottan látogatható/hozzáférhető tárgyi anyagok fényképeinek egy adattárban való bemutatása, amely mind a tudományos kutatás, mind az ismeretterjesztés számára új dimenziókat nyithat. Előadásunkban ízelítőt kívánunk nyújtani arról, hogy mennyi mindent mondanak a XVIII. – XIX. – XX. századi patikaedények, a gyógyszerészeti dobozok, az ipari gyógyszergyártás kezdeti és későbbi korszakainak reklámjai koruk tudományos, piaci és társadalmi körülményeiről, ha a gyógyszerésztörténész kellő mélységben foglalkozik velük. A hazánkat dúló viharok, sorscsapások ellenére is hatalmas értékeket őriztek meg kiváló egykori és mai Kollégáink. Munkánk lehetővé teszi a klasszikus gyógyszerészeti múzeológia megújulását, interaktívvá válását, a múlt értékeinek a korábbihoz képest egyszerre mélyebb és szórakoztatóbb bemutatását, továbbá inspirációt nyújthat virtuális múzeumok létrehozásához.

Kulcsszavak: gyógyszerek, fényképek

Bibliográfia:

www.scatorig.hu

<http://www.gyogyszeresztortenet.hu/regi-gyogyszernevek-lexikona/>

Révész Miklós gyógyszerészeti fényképgyűjteménye

Rita Szabó¹, Andrea Kurcz², Arnold Bosman³

¹National Center for Epidemiology

²National Center for Epidemiology

THE 250-YEAR-OLD HISTORY OF HAND HYGIENE IN HEALTH CARE

Előadás: Alexander Gordon documented the first systematic observation regarding hand hygiene more than 200 years ago in Aberdeen, Scotland. He recognized the contagiousness of the puerperal fever and the role of caretakers' hands in cross-transmission leading to outbreaks and high fatality. Over the centuries, several pioneers suggested the hand hygiene as a preventive measure, with various degrees of professional recognition. Work of Ignaz Phillip Semmelweis, Hungarian obstetrician who demonstrated experimentally that appropriate hand hygiene significantly reduced risk of puerperal infections and maternal deaths, was rejected by peers. Similarly, Gordon's theory was ridiculed and dismissed by the doctors, midwives and the public of Aberdeen. And even when Watson and Holmes received recognition for their medical achievements, they had to endure attacks on their theories of hygiene, often finding their recommendations disregarded. After 1870, the germ-theory offered a strong support for earlier hygiene theories, established through discoveries of Pasteur, Koch, and Lister. Yet, even in 21st century compliance to hand hygiene remains low. Current work by Didier Pittet highlights the importance of a multimodal approach. Knowledge of the evidence base behind hygiene alone is not sufficient. Attitude is another important factor, among health care workers (mainly doctors and nurses) . And finally, the system must be designed to allow opportunity for applying hygienic practices. According to Pittet, strategies to improve hand hygiene compliance must include system change, staff education and motivation, the use of performance indicators, and hospital management support. This poster presents the chronology of these milestones in hand hygiene.

Kulcsszavak: hand hygiene, history, health care, Semmelweis Ignaz

Bibliográfia:

- 5 Rivera G, Bulnes J, Castillo C, Ajenjo MC, et al. Extensively drug-resistant *Acinetobacter baumannii* isolated in a university hospital: Role of inter-hospital transmission. *J Infect Dev Ctries* 2016; 10: 96-9.
- 32 Nuland SB. *The Doctors' Plague. Germs, Childbed Fever and the Strange Story of Ignaz Semmelweis.* W. W. Norton and Co., New York, 2003.
- 64 Pittet D, Hugonnet S, Harbarth S, Mourouga P, Sauvan V, Touveneau S, Perneger TV. Effectiveness of a hospital-wide programme to improve compliance with hand hygiene. *Infection Control Programme. Lancet* 2000; 356: 1307–12.

Sanda István Dániel¹¹ÓE Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

ISKOLAORVOSOK, EGÉSZSÉGTANÁROK JAVASLATAI ÉS HATÁSUK A SZÁZADFORDULÓ HAZAI ISKOLAÉPÍTÉSZETÉRE

Előadás: Gönczy Pál írja: „Az épület czélszerű elrendezése, magassága, száraz volta, szellőztetése, a benne feltalálható kényelem, tisztaság, külső környékének csinosága a gyermekeknek nem csak egészségök épségben való fennmaradására szolgál, hanem reájuk nevelőleg is nagy befolyást gyakorol.” (Gönczy, 1888.) Összefüggéseiben szemlélve a nevelés történetének főbb korszakait, megállapítható, hogy az egymást követő generációk – az adott társadalom gazdasági lehetőségeihez mérten – törekedtek a saját koruk igényeinek megfelelő, és az adott korban korszerű óvoda- és iskolaépületeket, tanulási tereket biztosítani a felnővekvő generációk számára. A XIX. századvégi Magyarország sajátos társadalmi, politikai és gazdasági viszonyait vizsgálva jelentős változásokat tapasztalunk az iskolai terek minőségében. Az ekkor kibontakozó higiéniai diskurzus, a kiegyezést követő gazdasági fellendülés, az építész-tervezők rendelkezésére álló új, egészségesebb építőanyagok, az iskolaorvosok követelése és a neveléstudományi szakemberek pedagógiai érvei együtt eredményezték az intézményes nevelés-oktatás körülményeinek hazánkban soha eddig nem tapasztalt javulását. Kutatásomban ezt a folyamatot követem nyomon, és az elsődleges források elemzésével mutatom be a századforduló körüli évtizedekben Budapesten kibontakozó interdiszciplináris diskurzust, melynek eredményeként megszülettek az első javaslatok és állásfoglalások, majd törvényi előírások. Az oktatáspolitikai az iskola-egészségügyi követelmények szigorítását, illetve betartását VKM rendelettel írta elő. 1905-ben az orvosok és egészségtanárok javaslata jelent meg „mintaiskola” építésére, melynek tervezetét – levéltári kutatásaim alapján – részletesen ismertetem. Tanulmányomat kétirányú kitekintéssel zárom, mely szerint a fentiek egyenes vonalú következménye egyrészt a századelő falusi iskoláiban, másrészt a Bárczy-féle iskolaépítési akció során 36 fővárosi iskolalapoltában megvalósult higiéniai és pedagógiai szempontokból egyaránt példaértékű tanulási környezet.

Kulcsszavak: iskolaorvos, iskolaépítészet, higiéniai diskurzus, egészségtanárok, mintaiskola terve

Bibliográfia:

- 📖 Domitrovich Ármin (1906): Az iskolaszoba egészségügyi igényei. Budapest. Különlenyomat. (Első megjelenése: Építő Ipar. 1906. 02.11.)
- 📖 Emlékirat az iskolai egészségügy érdekében. A fővárosi iskolaszékek közös értekezletének határozata. Budapest, 1892.
- 📖 Gönczy Pál (1888): A népoktatás Magyarországon. In: ua. (1888): Tanulmányok. Budapest.
- 📖 Kolbenheyer Gyula (1892): A budapesti mintagimnázium épülete. Építési Szemle, 1892. I. 16.
- 📖 Rerrich Béla (1910): Művészet a népiskolában. Építő Ipar. Budapest, 1910. 2. sz. 13-14.

Sarlós István¹

¹Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Bajai Fióklevéltár

A TÜDŐGONDOZÓ BAJÁN 1912-1927

Előadás: A 19. század végének és a 20. század első felének magyarországi népbetegsége a tüdőtuberkulózis. A tbc-vel szembeni küzdelem, a betegek gyógyítása-gondozása túlmutatott a városi kórházak tevékenységén, és megkövetelte a törvényhatóságok vezetőitől a közegészségügyi szempontból nélkülözhetetlen helyi tüdőgondozó hálózat létrehozását. A bajai tüdőgyógyászati ellátás nem kapcsolódott állandóan a bajai kórházhoz, erre külön osztálya a kórháznak nem volt. Baján 1912. december 28-án kezdte meg működését a kórháztól külön álló, önálló tüdőgondozó. A tüdőgondozó 1912-27 között közvetlenül városi irányítás alatt álló intézmény volt. Működésének első 15 évében a felmerült igényeknek megfelelően többször is átköltöztették másik épületbe, átalakították. Az első világháború és az azt követő szerb megszállás időszakában az intézmény szinte teljes egészében elsovadt és beszüntette működését. Ennek több oka volt: szakemberhiány, az anyagi háttér hiánya, a megszálló csapatok ellehetlenítő tevékenysége, stb. A bajai tüdőgondozó létjogosultságát mutatta, hogy a szerbek távozása után, 1922-ben újjászervezték az intézményt, sajnos ideiglenes helyen (a régi épületet tönkretették a szerbek), így pár év folyamatos vándorlással és költözködéssel, valamint a technikai feltételek biztosításával telt, amely a szakmai munkát megnehezítette. A 20-as évek közepén a gazdasági stabilizáció után a bajai kórházban jelentős infrastruktúrafejlesztést hajtottak végre, amelynek keretén belül átadták az új tüdőosztályt is. 1927-től a Vass József pavilonban – az átadóról nevezték el – egymás mellett működött a tüdőgondozó és a kórházi tüdőosztály egészen 1951-ig. Párhuzamos munkájuk, a kiépített szakmai kapcsolatok sokasága a gazdasági és politikai változásokkal tarkított 25 évben példaértékű volt.

Kulcsszavak: tüdőgondozó, első világháború, 1920-as évek, kórházfejlesztés

Bibliográfia:

- dr. Poór László et all... (szerk.): A bajai kórház millenniumi évkönyve 2000-ben. Bajai Kórház, Baja, 2000.
- MNL-BKML 1407.b) Baja Város Tanácsának (1929-től Polgármesteri Hivatalának) iratai; Közigazgatási iratok 1872-1949
- MNL-BKML IV. 1435. Bajai vonatkozású oklevelek és okmányok gyűjteménye 1727-1944
- MNL-BKML VIII. 801. Baja Város Közkórházának iratai 1835-1942

Sipos Dávid¹¹PTE ETK Diagnosztikai Intézet Képpalkotó Diagnosztikai Tanszék

A MAGYAR RADIOGRÁFUSOK PÁLYAELHAGYÁSI-, ÉS MIGRÁCIÓS MAGATARTÁSA

Előadás: Célkitűzés: Vizsgálatunk célja a magyar radiográfusok migrációs, és pályaelhagyási hajlandóságának vizsgálata, illetve a hajlam háttérében húzódó okok feltárása. Érdekelt minket, hogy a célzott szakdolgozói kör rendelkezik-e konkrét elképzelésekkel az országhatáron túli munkavégzéssel, pályaelhagyással kapcsolatban. Adatok és Módszerek: Adatgyűjtésünket saját készítésű, valamint az Effort-Reward Imbalance (ERI) Questionnaire rövidített verziójú, a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő magyar fordításával végeztük. Kimutatásunk keresztmetszeti típusú, retrospektív elemeket tartalmazott. Célcsoportunkat képpalkotó diagnosztikai analitikus diplomával rendelkező szakemberek alkották, szám szerint 216 (n=216). Az adatfeldolgozás SPSS 13.0 verziójú statisztikai szoftver segítségével valósult meg, varianciaanalízist, kétmintás T-próbát, Khi-négyzet próbát, lineáris regressziót, valamint leíró statisztikát alkalmazva 95%-os valószínűségi szinten ($p < 0.05$). Eredmények: A megkérdezettek 30,6%-át (n=66) fokozottan foglalkoztatja a külföldön való munkavállalás gondolata; 40,3% (n=87) csak a jelenlegi élethelyzete miatt nem hagyja el Magyarországot. A 20-30 évesek csoportjában szignifikáns kapcsolat fedezhető fel a külföldön való munkavállalás szempontjából ($p=0,001$). A migrációs hajlammal rendelkezők között többségben voltak azok, akiknek nincs gyermekük (n=54). A megkérdezett radiográfusok egészségügyben eltöltött éveik száma és a külföldön való munkavállalás hajlama között szignifikáns kapcsolatot találtunk ($p=0,008$). A mintánkban szereplők 41,7%-a (n=90) gondolja azt, hogy kedvezőbb döntés lenne számára a pályamódosítás. A szakmai előrelépés lehetősége és a magasabb kereset iránti vágy szignifikáns kapcsolatot mutat a külföldön való munkavállalás érdekében ($p=0,001$) ($p=0,001$). Következtetések: Kutatásunk széles látékpet ad a magyar radiográfusok pályaelhagyási és migrációs hajlamáról, továbbá a mögötte húzódó okokról. A jövőre nézve komoly intézkedéseket lehet tenni a radiográfus társadalom itthon tartása érdekében.

Kulcsszavak: radiográfus, migráció, pályaelhagyás

Bibliográfia

- Ramesh K. (2013) Job satisfaction among public health professionals working in public sector, Human Resources for Health 2013, 11. (2).
- Grönroos E, Pajukari A. Job satisfaction of the radiological department's staff. European Journal of Radiography, 2009; 1(4): 133-138
- Újváriné A. (2011) Intent to stay in nursing: internal and external migration in Hungary, Journal of Clinical Nursing, 20. (5). 822-891.pp

Somodi Klára¹

¹PTE ÁOK Dékáni Hivatal

THE FORERUNNERS OF INTERNATIONALISATION – THREE DECADES OF FOREIGN LANGUAGE MEDICAL EDUCATION AT THE UNIVERSITY OF PÉCS

Előadás: The 20th century brought about the process of internationalization in higher education and thus became one of the leading and most dynamically growing sectors of the 21st century information society. The implementation of English language education in Pécs dates back to 1984. Having medical education in the English medium was not only unique in Hungary in the mid-80s but also pioneer of its nature in Europe. Through these 33 years the Medical School had to adapt to the new demands both in personnel and infrastructure. The aim of this paper is to unfold the circumstances of what brought the program into life during the socialist era, highlight the prominent figures, university leaders and initiators, and also disclose the adaptations made due to the political change(s) in the process of identifying the early stages, the boost with recruiters, the present state and to make possible future predictions. Since international education development is an evolving phenomenon, the UP MS faces continuous competition with other Hungarian and European medical universities. The 2004 joining of the EU brought along the recognition of Hungarian medical diploma, thus an expanding number of applicants and a higher intake of freshmen, as well as the implementation of the German medical education. During the past ten years the UP MS had to face the challenges of large numbers and cultural diversity while being keen on keeping up quality education and that initiated a different set of student services coming to life. The significance of the study is to show international educational development along a timeline not only highlighting the difficulties, mistakes, the predictable and unpredictable factors that caused temporal setbacks on the program but also success stories, positive outcomes, ongoing popularity, and role and development of international Alumni.

Kulcsszavak: internationalization, international education development, Alumni

Bibliográfia:

- Knight, J. (2004). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8 (1), 5-31.
- Jako, Geza J. (Manuscript, 2014). *Recollections and Memories – The Story of the English Medical School Program in Pecs*
- Kalmár L, Duga Zs, Somodi K, Horváth B (2014). *The First 30 Years of the English Language Medical Education in Pécs*

Sövényi Ferencné¹, Perkó Magdolna²

¹MESZK Országos Szervezete

²Kanizsai Dorottya Egészségügyi Szakképző Iskola és Gimnázium

AZ ÁPOLÁSTUDOMÁNY INTERDISZCIPLINÁRIS JELLEGE

Előadás: Az előadásban a magyar ápolástörténet utolsó néhány évtizedének kiemelkedő eseményeit mutatjuk be. Kiemeljük a mérföldköveket az ápolás tudománnyá válásának rögs útján. Áttekintjük, a saját szakmai kollégium, önálló kamara megalakulását, az ápolási szakfelügyelet létrejöttét, a nemzetközi kapcsolatok kezdeményezését, kialakulását. Elemezzük az „Először került törvénybe az ápolás” tényét, és ennek hatását az ápolástudományra. Bemutatjuk az ápolástudomány különböző vetületeit. Végigjárjuk az utat az „első főiskolai ápolói” program megalapításától az „első ápolási PhD értekezésig”. Bemutatjuk az ápolói karrier kialakításának lehetőségeit. Bemutatjuk, a „gyakorlattól a tudományig”, a „foglalkozástól a hivatásig” vezető út egyes lépcsőit, főbb jellemzőit. Felvázoljuk az orvoslás és ápolás kapcsolatát, rávilágítunk a különbségekre, azonosságokra, átfedésekre és az e téren jelentkező napi gondokra. Csokorba kötjük és bemutatjuk a „professzió” kritériumait. Hangsúlyozzuk, hogy a professzionalitás alapvető jellemzője a tudományra alapotottság, amely maga határozza meg működési körét, valamint a hivatás gyakorlásához szükséges ismereteket, a tudást. Bemutatjuk a professzionalitást, mint az ápolás/ápolói imázs megváltoztatásának legdöntőbb tényezőjét. Hangsúlyozzuk, hogy a professzionális ismeret által nyert „öntudat” segít a saját megbecsülésben, más diszciplínákhoz - esetünkben a medicinához - való viszonyulásban. Külön kiemeljük az ápoláskutatást, mint az ápolók saját fejlődéséhez való viszony alaptípusát: „aki kutat, aki a kutatásban vesz részt, és aki a kutatás eredményeit használja”. Hangsúlyozzuk, az elmúlt évtizedek eredményeként kialakult „ápolói elit” jelentőségét, további felelősségét abban, hogy a folyamatosan változó világhoz képes legyen alkalmazkodni, és az ápolás társadalmi megbecsülése emelkedjen.

Kulcsszavak: ápolástudomány, ápoláskutatás, professzió, orvoslás és ápolás, ápolói elit

Bibliográfia:

- Sövényi Ferencné: Az ápolás elmélete és gyakorlata (Vitaanyag), NŐVÉR Supplementum 1994. augusztus
- Sövényi Ferencné: Az ápolói elit és felelőssége, különös tekintettel az ápolástudomány fejlesztésére, ÖSSZEKÖTŐ 2004 január XIII. évfolyam 1. szám
- Margaret M. Moloney: PROFESSIONALIZATION OF NURSING Current Issues and Trends J.B.Lippincott Company Philadelphia 1992

Szabó Ernő¹

¹PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola, Ókortörténeti Program

COLLEGIUM FUNERATICIUM ÉS COLLEGIUM TENUIORUM: AZ ÉLET- ÉS EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁS ÓKORI ELŐKÉPEI?

Előadás: A császárkori római társadalom önkéntes alapon szerveződő, a feliratos emlékeken leggyakrabban collegiumnak nevezett magánegyesületei számos közéleti, közhasznú és közösségi funkciót láttak el. Önálló jogi személyként saját, tagdíjából és adományokból származó vagyonnal rendelkeztek, amelyből kultikus cselekedetek mellett ünnepi lakomákat és tisztességes temetést is tudtak biztosítani tagságuknak. A társulatok elnevezése az elsődleges szerveződési alapot tükrözi, amely lehetett például a közös kultusz, a szakmaiság, az azonos társadalmi-jogi státusz, az azonos származás. Előadásomban a collegiumok primer forrásainak (epigráfiai, irodalmi és jogforrások, régészeti leletek) bemutatásán keresztül igyekszem rávilágítani a jogi, régészeti és orvostörténeti szakirodalom által felállított tipológia korlátaira. A hazai egészségügy-történeti kutatások az élet-, betegség- és egészségbiztosítás ókori előképeiként értékelik a római magánegyesületeket, megkülönböztetve temetkezési egyesületet (collegium funeraticium) és beteggondozás, betegsegélyezés céljára létrejött egyesületet (collegium tenuiorum). Vizsgálom e megállapítások létjogosultságát, a nemzetközi kutatásba való beágyazottságát. Valóban rendelkezünk forrásokkal ilyen fogalmi elhatárolás alátámasztására? A római magánegyesületek tényleg magukban rejtették a kockázatközösségi elemre épülő biztosítási gondolatot? Igazolható-e a collegiumok esetében a tagok gyógyíttatási költségeinek viselése? Tekintheünk-e a collegium-alapításra gazdasági haszonszerzés eredményező „biztosítási üzletként”? Többek között e kérdésekre keresek választ az előadás során.

Kulcsszavak: collegium funeraticium, collegium tenuiorum, római magánegyesületek, életbiztosítás, egészségbiztosítás, beteggondozás

Bibliográfia:

- 📖 Váradi, Ágnes: Preliminary data of life and health insurance in the Roman law (Collegium funeraticium and collegium tenuiorum). *Hungarian Medical Journal* 2:(4) 2008. 533–538. p. = Az élet- és egészségbiztosítás előképei a római jogban (A collegium funeraticium)
- 📖 Váradi, Ágnes: Kockázatkezelés és kockázatközösség. *Biztosítási Szemle* 55:(8-9) 2009. 8–15. p.
- 📖 Vadnai Béla: Verespataktól Löcseíg (A magyar biztosítás története a XIX. századig). (A közművelődés könyvei 3.). Budapest, Országos Köz művelődési Tanács, 1942.
- 📖 Waltzing, Jean-Pierre: Les corporations de l'ancienne Rome et la charité. In: *Compte rendu du troisième Congrès scientifique international des catholiques, tenu à Bruxelles du 3 au 8 septembre 1894*. Bruxelles, Société Belge de Librairie, 1895. 165–190. p.

Szabó Gyuláné¹

¹Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórház

ÁLLANDÓSÁG ÉS FOLYAMATOS MEGÚJULÁS AZ ÁPOLÁS ÉS ÁPOLÓI HIVATÁS TÖRTÉNETÉBEN

A beteg ember segítése, az ápolás és gyógyítás, végigkíséri az emberiség történetét. Az orvoslás, orvosi technológiák folyamatos fejlődése hatást gyakorolt, átalakította és új kihívások elé állította a betegápolást végzők tevékenységét is. Az út azonban sokféleképpen alakulhat a történelem során. Minden országnak vannak olyan sajátosságai, amelyeket az illető ország történelme, kiemelkedő orvosainak tevékenysége határoz meg. Előadásban - a teljesség igénye nélkül - az ápolás történetéből meghatározó állomásokat, eseményeket szeretném felidézni és végigkísérni az ápolás fejlődését, természetesen kitérve a Pécsi Tudományegyetem kiemelkedő szerepére is. Röviden bemutatom az orvoslás és ápolás történetét, kiemelve azon nagy egyéniségeket, akiknek törekvései hozzájárultak, hogy ma, az évszázadokig tartó alárendelt orvos-ápoló viszony után a betegellátás egyre nagyobb részét az orvos partnereként végezze az ápoló. Meg kell emlékeznünk a rendi ápolók szerepéről is, akik ma is követendő alázattal helyezték a beteget az ellátás középpontjába, figyelembe véve a rend, a tisztaság és az ápolási szabályok betartását és betartatását. Felismerték az oktatás jelentőségét és az első iskolákat is ők működtették. Ma a technikai fejlődés felgyorsulása biztosítja a magas szintű ellátást, de szinte iparszerűvé tette a gyógyítást. Az ápolóképzés nálunk is elérte az egyetemi szintet, az ápoló tudása felértékelődött, így az ápoló a magasan kvalifikált szakemberek csoportjának méltó tagja. Mindeközben a beteg, mint individuum sok esetben háttérbe szorult. A beteg középpontba helyezéseire figyelniünk kell. Napjaink egyik nagy kihívása, hogy magas szintű szakmai ismeretek birtokában az ápolási tevékenység legfontosabb szereplője, a beteg ember elégedettségét az állandóság és a változás dinamikus egyensúlyának megtalálása mellett tudjuk elérni.

Kulcsszavak: ápolói szolgálat, nagy egyéniségek, orvoslás és ápolás kapcsolata, rendi ápolók, képzési központok, diplomás egészségügyi szakemberek

Bibliográfia:

- Szabó Gyuláné Takácsné Kamarell Alice: Az Ápolás Krónikája a Kaposvári kórházban 1846-2005-ig Centrál Press 99Kkt nyomda Kaposvár
- Dr Fedineczné Vittai Katalin szerkesztésében: Ápolás Magyarországon MEDINFO Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár 1997
- Internet: Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Karának története.

Szabó László Gyula¹, Mayer Klára²

¹PTE GYTK Gyógyszerészeti Intézet

²PTE GYTK Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet

EMLÉKEZÉS LÁRENCZ LÁSZLÓ GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNÉSRE - DÉL-DUNÁNTÚL NEVES GYÓGYSZERÉSZEI C. MONOGRÁFIA

Előadás: A pécsi Gyógyszerésztudományi Kar megalakulásának küszöbén, 2014-ben jelent meg a "Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei" c. monográfia, az Általános Orvostudományi Kar kiadásában, Miseta Attila dékán előszavával. A lektor Szmodits László, a technikai szerkesztő Kerese György volt. A könyv nem jelenhetett volna meg, ha Lárencz László (1940-2014) élete során nem végzett volna olyan rendkívüli adatgyűjtést és rendszerezést, ami lehetővé tette az összegezést. Lárencz Lászlóról neveztük el a Szabó László önálló Gyógyszerésztudományi Kar gyógyszerésztörténeti csoportját, és hagyatékának felhasználásával alakítottuk ki a Gyógyszerészeti Intézet Rókus u. 2-ben található, életútját és munkásságát bemutató kiállítási vitrinjét. Az itt tárolt adatgyűjteménye nem csak kéziratokra és újságcikkekre terjed ki, hanem páratlan értékű hangfelvétel-kollekciójára is. A pécsi gyógyszerészképzés szempontjából meghatározó egyéniség volt Nendtvich Tamás gyógyszerész, a Mecsek első nagy botanikus felfedezője, Baranyai Aurél gyógyszerész, a baranyai és pécsi patikák és gyógyszerészek történeti adatainak megörökítője, neves gyógynövénykutató etnobotanikus, Cholnoky László gyógyszerész, Kossuth-díjas karotinkémikus, Zechmeister László fő munkatársa, az Orvostudományi Egyetem egykori rektora, Bari Zsigmond egyetemi magántanár, az Egyetemi Gyógyszertár vezetője, Dávid M. Ferenc főgyógyszerész, a jelenlegi PTE Gyógyszertár kialakítója és Brantner Antal múzeumalapító gyógyszerész, a szentlőrinci Brantner-Koncz Múzeumház és gyógyszerésztörténeti gyűjtemény létrehozója. Rajtuk kívül sokat tett Dél-Dunántúl gyógyszerészeti-tudományos hírnevéért: Abay Nemes Gyula, Auber László, Fridrich Sándor, Gara István, Geiger Kálmán, Jobst Kázmér, Kenderes János, Kerbolt Kornél, Kerese István, Koritsánszky Ottó, Kóczian Géza, Miseta János, Mozsonyi Sándor, Pillich-család, Rác Gábor, Répay Lajos, Rippl-Rónai József, Salamon Béla, Vondra Antal.

Kulcsszavak: gyógyszerésztörténet, Dél-Dunántúl

Bibliográfia:

- 📖 Bruckner, V. 1968. László Cholnoky (1899-1967). Acta Chim. Acad. Sci. Hung. 55: 129-136.
- 📖 Dávid M. F., Hajnal J., Hartai I. 1980. A Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának ötven éve. Gyógyszerészet 24: 139-144.
- 📖 Baranyai A. 1974. A pécsi Fő utcai apothecarius. Gyógyszerésztörténeti Diárium 45-51.

Szabó Zoltán¹, Gubicskóné Kisbenedek Andrea², Szekeresné Szabó Szilvia³, Figler Mária⁴

¹PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

²PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

³PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

⁴PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

A NÖVÉNYI ALAPÚ ÉTREND MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE

Előadás: Bevezetés: A növényi alapú étrend egy régi-új táplálkozási irányzat, amely bizonyítottan hozzájárul a legtöbb civilizációs betegség kialakulásának csökkentéséhez, valamint bizonyos esetekben azok megfelelő kezelésében is hatékony. Széles körű alkalmazása jelentősen hozzájárul a klímaváltozás mérséklésén keresztül a fenntartható fejlődéshez is. Célkitűzés: Saját kutatási eredményeink alapján ismertetni kívánjuk, a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézetében végeztek olyan fontosabb vizsgálati eredményeinket, amelyek a növényi alapú étrendhez kapcsolódnak. Anyag és módszer: Eredményeink kérdőíves, és analitikai (HPLC-high performance liquid chromatography - nagy teljesítményű folyadékkromatográfia; UV/VIS Spektrofotométer) vizsgálatokból származtak. Eredmények: Kérdőíves vizsgálataink alapján elmondható, hogy a vegán étrend esetén (n=92) a megfelelő fehérje illetve esszenciális aminosav ellátottság tudatos étrendtervezés nélkül, megfelelő és változatos nyersanyagfogyasztással önmagában kivitelezhető. Akik gyakrabban fogyasztanak dióféléket és olajos magvakat, szignifikánsan gyakrabban fogyasztanak szárazhüvelyeseket is ($p<0,05$). Azok a vegánok, akik gyakrabban fogyasztanak gabonaféléket, szignifikánsan gyakrabban fogyasztanak szárazhüvelyeseket is ($p<0,05$). A szervezet energiaigényének megfelelő tápanyagfogyasztás esetén ezen nyersanyagok lehetővé teszik, hogy minden esszenciális aminosav a megfelelő mennyiségben és arányban kerüljön be a szervezetbe. HPLC-s vizsgálataink eredményei szerint az olajos magvak közül a földimogyoró rezveratrol tartalma hőközlés (pörkölés) hatására szignifikánsan ($p<0,05$) megnövekszik. A rezveratrol egy nem flavonoid típusú, polifenolos vegyület, amely számos molekuláris mechanizmuson keresztül (például: AMPK – AMP-activated protein kinase; SIRT1 - silent information regulator 1; NRF2- nuclear factor erythroid-2 related factor 2) pozitív élettani hatással bír. Az UV/VIS Spektrofotométeres vizsgálati eredményeink szerint az ásványi anyagok közül a növényi csírákban a vas mennyisége jelentős, a csíráztatás hatására növekszik és a növényben lévő magas C-vitamin tartalom hozzájárul a vas jobb hasznosulásához is. A növényi csírák rendszeres fogyasztása hozzájárulhat a vegán étrend egyik sarkalatos problémájának – a nem megfelelő vasbevitel – megoldásához. Következtetések: A növényi alapú étrend számos ponton gyakorol pozitív hatást az egészségügyi állapotra. Saját kutatási eredményeink is sorra igazolják a növényi alapú étrend létjogosultságát és a hozzá kapcsolódó pozitív élettani hatásokat is

Kulcsszavak: Növényi alapú étrend, Kérdőív, HPLC, UV/VIS Spektrofotométer, fehérje, esszenciális aminosav, rezveratrol, vas

Bibliográfia:

- 📖 Szabó, Z., Erdélyi, A., G. Kisbenedek, A., et. al.: A növényi alapú étrendről. Orv. Hetil., 2016, 157(47), 1859-1865
- 📖 Melina, V., Craig, W., Levin, S.: Position of the Academy of Nutrition and Dietetics: Vegetarian Diets. J Acad Nutr Diet. 2016, 116(12),1970-1980.
- 📖 Ornish, D., Brown, SE., Scherwitz, LW., et. al.: Can lifestyle changes reverse coronary heart disease? The Lifestyle Heart Trial. Lancet, 1990, 336(8708),129-33.

Szmodits László¹

¹Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság

NENDTVICH TAMÁS ÉS BARANYAI AURÉL GYÓGYSZERÉSZEK SZEREPE AZ EGÉSZSÉG MEGŐRZÉSÉBEN

Előadás: Minden gyógyító szakember fontos feladatköre az egészségnevelés. A XIX. századi Pécs város jelentős gyógyszerése volt Nendtvich Tamás (1782-1858). A Pesti Tudományegyetemen 1800-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az alkalmazotti munkája után, 1805-ben érkezett meg Pécsre. Egy évvel később lett az Arany Sas gyógyszertár tulajdonosa, amit 1848-ig látott el. A nagyon jól felkészült és találékony patikus felismerte, hogy javítani kell a város közegészségügyi helyzetén. A napoleoni háborúk idején a gyógyszerhiányt gyógynövények termesztésével pótolta. Az 1836. évi pécsi kolerajárvány idején vas-szulfát oldatot és fenilsavas meszet ajánlott az árnyékszékék fertőtlenítésére. Belsőleg a kerti ruta szeszes főzetét javasolta ellenszerként. Nemcsak a Mecsekben, hanem Szlavóniában is kutatta a flórát. Jól ismerte a megye lepkefajait és rovar faunáját. A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1845. évi pécsi nagygyűlésén 4 értekezést adott elő, amelyek összefoglalták a tudományos munkásságát. Az eszéki születésű Baranyai Aurél (1903-1983) nagy tudású gyakorló gyógyszerész volt. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen 1925-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1926-tól hosszú ideig működött a pécsi Petőfi gyógyszertárban, majd az államosítás után a 75 éves koráig az Arany Sas gyógyszertárban működött. Közben a Mecsek Egyesület munkatársa is. Nagyon jó kapcsolatteremtő és szociálisan érzékeny volt. Úgy tudott a patikába betérő betegekhez szólni, hogy azok elfelejtkeztek a betegségükről. Mint neves gyógynövénykutató, a Lámpás völgyben termő általa begyűjtött Vinca minor növényből izolálta dr. Szász Kálmán a Richter Gedeon Gyógyszergyárban a vinkamin alkaloidát. Ebből született meg előbb a Devincan, később pedig a hatóanyag átalakításával a Cavinton gyógyszer. Liofilizálta a kamillát. Fáradhatatlanul gyűjtögette a népies gyógymódokat. Nagyon jelentős volt a a gyógyszerésztörténeti munkássága. Tudományosan művelte ezeket, sőt még az előadásaiival és cikkeivel kitűnően népszerűsítette.

Kulcsszavak: betegség, fertőtlenítés, flóra, gyógynövények, gyógyszerek, járvány, közegészségügy, népgyógyászat

Bibliográfia:

- 📖 A pécsi Fő utcai apothecarius. (Nendtvich Tamás, Baranya megye nagy gyógyszerész-fia 1782-1858). Gyógyszerésztörténeti Diarium, 3, 3, 45-51 (1974)
- 📖 Lepkék és virágok gyűjtője, Nendtvich Tamás pécsi gyógyszerész. Gyógyszerészet, 29, 10, 381-382 (1983)
- 📖 Szabó László Gy., Vargha Dezső: Emlékkönyv Baranyai Aurél születésének centenáriuma. Pécs (2003)
- 📖 Lárencz László, Szabó László Gy.: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. Pécs, 2014

Varga István¹

¹PTE KPVK Kultúra-, Könyvtár- és Társadalomtudományi Intézet

A TÖRVÉNYTELEN SZÜLETÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI STATISZTIKA TÜKRÉBEN

Előadás: 1946 előtt törvénytelen gyermek volt a hivatalos megnevezése Magyarországon a házasságon kívül született gyermekeknek. Egy olyan speciális helyzetű társadalmi réteget alkottak, ami ma már nem létezik. (A napjainkban házasságon kívül születő gyermekeket a jog nem különbözteti meg negatívan.) A megnevezés (törvénytelen gyermek) már önmagában is pejoratív, elítélő, de ezen kívül egy sor más hátrányos megkülönböztetés is sújtotta őket. A házasságon kívül született gyermek ekkor: 1. Az anyja leánykori vezetéknevét viseli. 2. Az anyja állampolgárságát és vallását követi. 3. Községi illetőségét az anyja községi illetősége szabja meg. 4. Jogilag csak az anyjával és annak vérrokonaival van rokonságban. 5. Törvényes öröklési jog csak az anyjával és annak vérrokonaival szemben illeti meg. 6. A gyermek természetes és törvényes gyámja az anyja; ha az anyja kiskorú, akkor a gyámhatóság rendel ki gyámot. 7. A természetes apát a gyermekkel szemben csak a tartásdíjfizetés kötelezettsége terheli, a gyermekkel nincs családi kapcsolatban. A szüléssel kapcsolatos statisztikák már a kezdetektől nyilvántartották, hogy házasságból vagy házasságon kívül születik valaki. A statisztikákból az is nyomon követhető, hogy bár csak kb. minden tizedik gyermek született házasságon kívül, a halvaszületések között jóval magasabb volt a törvénytelen születésűek aránya. Az illegitím kapcsolatból teherbe eső nőnek először az abortusz vs. szülés dilemmáját kellett eldöntenie. Ha az abortuszt választotta, a korabeli viszonyok között ez meglehetősen sok egészségügyi kockázatot jelentett. Szülés esetén a gyermek felnevelésének módja okozott újabb dilemmát, a törvénytelen gyermekek adták a menhelyi gyermekek csaknem felét. Előadásomban ezen túl Esztergár Lajos munkásságából a törvénytelen születéssel kapcsolatos szociálpolitikai feladatokat emelem ki.

Kulcsszavak: törvénytelen születés, csecsemőhalálozás, pécsi gyermekmenhely, Esztergár Lajos

Bibliográfia:

- Esztergár Lajos (1936): A szociálpolitika tételes jogi alapjai. Pécs: Kultúra Könyvnyomdai Műintézet.
- Varga István (2016): Egy jogszokás intézményesülése: törvénytelen születésű gyermekek tartása iránti perek a két világháború között, In: Nagy Janka Teodóra (szerk.) Szokásjog és jogszokás I-II., Szekszárd: PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Intézet.
- Magyar Statisztikai Évkönyvek 1925-1938
- 1946. évi XXIX. törvény a házasságon kívül született gyermek jogállásáról

Várszegi László¹

¹nyugdíjas főgyógyszerész, PTE, GYTK, Gyógyszerészeti Intézet

A BARANYAI ÉS PÉCSI GYÓGYSZERTÁRAK TÖRTÉNETE

Előadás: A Baranya megyei gyógyszertárak eredete az államalapításig nyúlik vissza. 1015-ben Szent István létrehozta a pécsváradi bencés apátságot és monostort. A kolostorban betegeket is gyógyítottak, fűvészkertjük és patikájuk is volt. Nagy Lajos királyunk 1367-ben megalapította Magyarország első egyetemét Pécsen. A beindulás megszervezésével és a működés felügyeletével „udvari patikáriusát”, magiszter Zeretsent bízta meg, aki három és fél évig Pécsen működött. 1370-ben visszarendelte a királyi udvarba és helyette Alsáni Bálint pécsi püspököt nevezte ki az egyetem kancellárjává, aki 1370 és '74 között töltötte be ezt a tisztséget. A középkor végén több patika is működött Pécsen, ezt forrásaink is igazolják, ezekben olvasható például, hogy az 1440-es években meghalt egy gazdag, gyermektelen pécsi polgár, és vagyonát a városra hagyományozta. A XV. században már három patika működött Pécsen. A török idők után 1697-ben nyílt meg az első pécsi és baranyai patika „Szerecsen” néven, a mai Jókai tér környékén, amelyet Seitz Nepomuk János zágrábi patikus alapított. Több tulajdonosváltás után Sipőcz István gyógyszerész vette meg házzal, fűvészkerttel együtt, majd 1864-ben új épületbe, a jelenlegi helyére telepítette a Szerecsen patikát. Az első megnyitás 200. évfordulójára (1897-ben) neorokokó bútorzattal, Zsolnay kerámia díszítéssel és standedényekkel felújítva folytatta működését a Szerecsen, vagy ahogy többen nevezték, a Sipőcz patika. A második pécsi patika a Király utcában 1788-ban nyílt meg „Arany Sas” néven, később a Városháza épületébe költözött. A város harmadik gyógyszertára, az irgalmasrendi „Gránátalma” patika 1796-ban nyitott, közforgalommal is működött. A Baranya megyei patikák alapításáról dr. Brantner Antal végzett kivizsgálást. Az államosítás során Baranya megyében egy jó szándékú szászvári bányász, Szabó Pált bízták meg igazgatói feladatokra. Támogatta és befogadta az akkori „mellőzött” szaktekintélyeket, így komoly szakemberegárdá alakulhatott ki a vállalaton belül.

Kulcsszavak: Pécs, Baranya, gyógyszertárak, államosítás, Zeretsen

Bibliográfia:

- A Pécsi Egyházmegye ezer éve 1009-2009 (Pécs 2008)
- Lárencz László, Szabó László Gy.: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei , Pécs 2014
- Baradlai János A Magyarországi gyógyszerészet története I. kötet, Budapest, 1930
- Romváry Ferenc: Pécs Múzeumpatikák (Tájak korok múzeumok kiskönyvtára 408 sz.)
- Vida Mária: Patikamúzeumok-Müemlékpatikák Magyarországon, Semmelweis Orvos- történeti Múzeum Könyvtár és Levéltár kiadványa, Budapest, 1996

Vass Lívია¹, Bohner-Beke Aliz², Pusztafalvi Henriette³

¹PTE TTK Sporttudományi és Testnevelési Intézet

²PTE ETK Egészségtudományi Doktori Iskola, Eötvös József Főiskola

³PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet Egészségfejlesztési és Népegészségügyi Tanszék

MADZSARNÉ JÁSZI ALICE ÜZENETE A MÚLTBÓL, AVAGY A NŐI EGÉSZSÉGGÉP A MÚLT SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN

Előadás: Az 1918 októberében megalakult polgári demokratikus Károlyi-kormány, aki hangsúlyosan lépett fel a testnevelő tanár képzésért. A testnevelő tanár képzés a 19. század elejétől kezdve létezett hazánkban a férfi tanárok számára. Az NTE, majd a VKM felügyelete alatt működő Tornatanítóképző Intézet tanfolyami jellegű képzése azonban nem felelt meg a kor követelményeinek ezt a szakemberek többször is felvetették, sürgették a megújítást. Európában ebben az időben már önálló testnevelési főiskolákon (intézetekben) vagy nagy egyetemekhez kapcsolódó testnevelési karokon folyt a szakemberképzés. 1919-ben jelentős lépések történtek: az új Köznevelési népbiztos vezetett be az új elemeket a Tornatanárképző Intézetben, így az orvosi tudás, a svéd torna elemei, a művészeti mozgalom, és az adaptált testnevelés. Ezen túlmenően, az 1919 nyarán összeállt vitaanyag szerint szükség volt az alapítandó női Testnevelési Főiskola oktatási elképzeléseit is megfogalmazni, amit Madzsarné Jászi Alice képzési anyaga alapján javasoltak megvalósítani. Madzsarné Jászi Alice saját magán intézetében egy újszerű, az Európában egyre népszerűbbé váló életreform mozgalom eszméjéhez kapcsolódó természetes és egészséges mozgásokat magába foglaló sajátos női tornát dolgozott ki. Előadásunkat a korabeli dokumentációkon, kinyomtatványokon keresztül felhasználva elsődleges és másodlagos forrásokat dokumentálva mutatjuk be. Meg kell említenünk, hogy Magyarországon az 1921. évi 53. tc. értelmében került napirendre a főiskolai szintű testnevelő tanárképző intézmény létrehozásának gondolata, melynek alapgondolatait Madzsarné Jászi Alice rendezte igényes formába. A Madzsar torna célja nem csupán a női egészség megőrzése volt, hanem a komplex egészségfejlesztő, prevenciósz gyakorlatok sorával fenn akarta tartani a női egészséges szépséget is.

Kulcsszavak: női testkultúra, testnevelés, egészségnevelés

Bibliográfia

- Tornaiskola- kinyomtatványtár OSZK
- Zaletnyik Zita (szerk.), Repiszky Tamás (szerk.): A gyógyító mozgás művésze - Madzsar Alice emlékének Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió (2012)
- Életreform és reformpedagógia - nemzetközi törekvések magyar pedagógiai recepciója szerk. Németh András, Mikonya György, Skiera Ehrenhard, Budapest : Gondolat, 2005

Vlastimil Kozon¹

¹Vienna Medical Academy, Vienna, St. Elizabeth University, Bratislava

NURSING PHALERISTICS – THE BEAUTIFUL HISTORY OF PROFESSIONAL NURSING IN CENTRAL EUROPE

Objectives: Phaleristics as an auxiliary science of history deals with wearable awards and decorations. The article shows on concrete phaleristics examples the specific development of professional nursing in the countries A, SK, CZ and H in the time span from the 19th century until the present day. On the basis of phaleristics artefacts it is possible to point out quite precisely the distinctions between them on a national level. **Methods:** For this article a historical research method was used which has several specific phases: 1. Indication of variables from primary resources and evaluation of their authenticity, 2. Identification of associations among variables, their contextualisation and determination of causality, 3. Obtaining, evaluating and interpreting new knowledge from various aspects, and 4. Pointing out the significance of the findings for the present time. Specifically, the phaleristics historical research method was applied. **Results:** Phaleristics (Greek) - historical auxiliary science, which deals with the portable awards. Nursing phaleristics - has as the object of the investigation the development of nursing honorary badges and medals and the corresponding documents. The laws regulating nursing education and professional care in Central Europe are closely related to the education of nurses. This is why we have also carried out an analysis of the "nursing laws". Further the duration of the training, the diploma and the title, which the trained nurse was allowed to hold, and a possible legal description of the nursing profession was described. We have currently identified and analyzed more than 1000 different nursing phaleristics artefacts in Central Europe. **Conclusion:** Nursing phaleristics studies can deepen the historical knowledge about nursing. A comparison in this area with other countries can represent the specifics of national nursing. The professional care in Central Europe has a wide variety of nursing badges. The current nursing badges are still handed over at the graduation ceremony after the basic nursing education. However, they are rarely worn in practice. The function of the identification mark now takes on the name tags. The development of professional nursing in Central Europe has interesting and also beautiful sides, which we can observe through the nursing phaleristics.

Keywords: Nursing phaleristics, professional nursing, history, Central Europe

References:

- 📖 Dorfner G., Kozon V. (2004): Meilenstein oder Notlösung? Die „Verordnung des Ministers des Innern vom 25. Juni 1914, betreffend die berufsmäßige Krankenpflege“. In: Walter, I.; Seidl, E.; Kozon, V. (Hrsg.): Wider die Geschichtslosigkeit der Pflege. ÖGVP Verlag, Wien, 45-65.
- 📖 Kozon V. (2006): Pflegephaleristik – Katalog Österreich. ÖGVP Verlag, Wien.
- 📖 Meglaughlin J. (1990): British nursing badges. Vade-Mecum Press, London.
- 📖 Měřička V. (1974): Orden und Ehrenzeichen der österreichisch-ungarischen Monarchie. Verlag Anton Schroll, Wien und München.
- 📖 Walter I., Seidl E., Kozon V. (Hrsg.)(2004): Wider die Geschichtslosigkeit der Pflege. ÖGVP Verlag, Wien.

Weninger Csaba¹

¹Värmland Megyei Önkormányzat, Arvikai Kórház, Radiológiai Osztály, Arvika, Svédország

A HOSPITAL IN STOCKHOLM'S HEARTH: THE SERAPHIM HOSPITAL, WHERE FRIGYES KARINTHY WAS OPERATED

Előadás: The idea of establishing a hospital was first proposed in the 1730's in the Swedish parliament (Riksdag). A large property was bought for this purpose at one of the central suburbs of Stockholm called Kungsholm. The hospital was named after the Seraphim Order belonging to the royal family, because two of the physicians who lead the institution also belonged to this order. The hospital was opened in 1752, and it was called the Royal Seraphim Hospital, namely Kungliga Serafimerlasarettet. In the beginning there used to be 8 beds, and by the end of the 19th century it had a capacity of 140 beds. The financial support of the Parliament and the city council allowed for expansion of the hospital which had reached a capacity of 300 beds. Due to new regulations, and hygiene requirements the hospital had to undergo a major reconstruction in the end of the 19th century. Besides functioning as a routine hospital care facility, the hospital became a center for education and research. Chief physicians of the hospital were also the professors of the Karolinska Institute (founded in 1810). There has been debate since the beginning of the 20th century about moving the functions of the institution into a more modern medical institution. The Karolinska hospital was founded in 1940, another teaching hospital (Huddinge hospital) was founded in 1972, and shortly after that the Seraphim hospital has gradually lost its significance as an educational institute and it was closed in 1980. Today the buildings of the institutions are being used as family physician and pediatric care centers. Herbert Olivecrona (1. July 1891. – 15 January 1980.) was one of the first neurosurgeons in Europe, several pioneers of neurosurgery from all-over Europe have attended his hospital ward. He started his university studies in Uppsala and then transferred and graduated from the Karolinska Institute. He has spent some of his residency training time in the University of Leipzig (Germany) at the department of surgery. He started to work at the Seraphim Hospital as a surgeon in 1919. He participated in a one-year fellowship programme in the USA (John Hopkins University, Baltimore, Maryland), where he performed animal experiments, which was the foundation of his doctoral thesis (1922). He performed brain operations from 1922. A German monograph was published in 1927 about the treatment of the brain tumors (Die chirurgische Behandlung der Gehirntumoren). From 1930 he was a chief surgeon and from 1935 he was the head of the first independent department of neurosurgery at the Seraphim Hospital and he was the first neurosurgeon professor at the Karolin's Institute. He had operated Frigyes Karinty in 1936. Olivecrona became a member of the Swedish Royal Scientific Academy in 1955. He retired in the 1st of July 1960.

Kulcsszavak: Seraphim Hospital, Stockholm, Herbert Olivecrona, Karinty Frigyes

Bibliográfia:

- Wolfram Koch: Kungl Serafimerlasarettet 1752-1952. Jönköping, 1952
- Bengt Ljunggren: Herbert Olivecrona. Svenskt Biografiskt Lexikon (Svéd életrajzi lexikon), Stockholm, 28. kötet, pp 204
- Lars Leksell. Hjärnfragment. Daganteckningar. Norstedts, Stockholm, 1982.

SZERVEZŐK ORGANIZER

PTE Egészségtudományi Kar

Magyar Ápolástudományi Társaság

TÁMOGATÓK SPONSORS

Pécsi Tudományegyetem

MTA, MTA PAB

Magyar Orvostörténeti Társaság

Országos Pedagógia Könyvtár és Múzeum

Országos Pedagógia Könyvtár és Múzeum

Borítóterv:
Varga Gábor

Technikai szerkesztők:
Kovács Gábor
Varga Gábor

Felelős kiadó:
Prof. dr. Betlehem József
egyetemi tanár, dékán

JEGYZETEK
NOTES

JEGYZETEK
NOTES

JEGYZETEK
NOTES

JEGYZETEK
NOTES

PECSI TUDOMÁNYEGYETEM
• JUBILEUM 650 •
UNIVERSITY OF PÉCS JUBILEE

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

MAGYAR
ORVOSTÖRTÉNELMI
TÁRSASÁG

INTERNATIONAL STANDING
CONFERENCE FOR THE HISTORY
OF EDUCATION 2017

ORSZÁGOS
PEDAGÓGIAI KONVÉNTHAT
ÉS MŰKÖZMŰ

